

Silnice I/15 Zahradky, obchvat

posouzení vlivů záměru na evropsky významné lokality a ptačí
oblasti soustavy Natura 2000
podle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění
ve fázi proveditelnosti stavby

Objednatel: Valbek, spol s r.o.
Vaňurova 505/17, 460 07 Liberec

Zpracovatelský kolektiv: RNDr. Zdeňka Mrlíková
Autorizovaná osoba k provádění posouzení podle § 45i zákona č. 114/1992
Sb., v platném znění, udělené Ministerstvem životního prostředí ČR
rozhodnutím č. j. 630/2542/05, aktuální prodloužení autorizace rozhodnutím č.
j. MZP/2020/630/2695
Sídliště pod Ralskem 631, 471 24 Mimoň
tel.: 603399487, e-mail: zdenka.mrlikova@gmail.com

Mgr. Richard Čtvrtečka, Ph.D.
zpracovatel entomologického průzkumu

RNDr. Richard Višňák, Ph.D.
zpracovatel dendrologického průzkumu
Mlýnská 271, 47127 Stráž pod Ralskem

Termín zpracování: Srpen 2020, květen 2021

Razítko a podpis

OBSAH

Úvod	3
A. Údaje o záměru	4
A.1 Lokalizace	4
A.2 Charakteristika záměru	4
A.3 Popis navržených variant záměru	5
A.4 Popis technického a technologického řešení zásahu	5
A.5 Harmonogram činností prováděných v rámci zásahu	7
B. Zhodnocení dostatečnosti podkladů pro posouzení vlivu záměru	7
C. Údaje o vstupech a výstupech záměru	8
D. Identifikace evropsky významných lokalit a ptačích oblastí, které budou pravděpodobně záměrem ovlivněny	14
D.1 Charakteristika dotčených lokalit soustavy Natura 2000	17
E. Identifikace předmětů ochrany evropsky významné lokality, které budou pravděpodobně záměrem ovlivněny	28
F. Výsledky terénních šetření	29
Dendrologický průzkum	30
Entomologický průzkum	35
Ornitologický průzkum	42
G. Údaje o provedených konzultacích	42
H. Identifikace a popis očekávaných vlivů záměru, včetně vlivů přeshraničních	43
I. Vyhodnocení očekávaných vlivů záměru	44
Hodnocení vlivů záměru na EVL CZ0513508 Zahrádky	45
Hodnocení vlivů záměru na ptačí oblast CZ0511007 Českolipsko - Dokeské pískovce a mokřady	50
J. Závěr posouzení z hlediska opatření k prevenci, vyloučení a snížení očekávaných nepříznivých vlivů záměru	54
K. Závěr posouzení z hlediska významnosti vlivu záměru	55
L. Rámcové zhodnocení možností případných kompenzačních opatření	55
Použitá literatura a zdroje	60
Příloha 1: Fotodokumentace	62
Příloha 2: Stanovisko ČSO	
Příloha 3: Stanovisko KULK	
Příloha 4: Stanovisko CHKO	

UPOZORNĚNÍ

Obsah tohoto díla je duševním vlastnictvím zhotovitele hodnocení. Výsledky tohoto díla jsou nedělitelné a mohou být použity pouze jako celek a pouze pro účel specifikovaný objednatelem. Veřejná publikace nad rámec smluvního určení, předání třetí osobě nebo jeho jiné využití, je vázáno na souhlas zhotovitele hodnocení.

Úvod

Předmětem předloženého posouzení je vyhodnocení vlivů silničního obchvatu obce Zahrádky na cíle ochrany evropsky významných lokalit a ptačích oblastí soustavy Natura 2000, ve smyslu § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (ZOPK).

Záměr byl k posouzení předložen ve stupni technické studie ve dvou variantách. Pro variantu A, která byla k posouzení předložena v roce 2020 (Mrlíková a kol., 2020), byl vyhodnocen významný negativní vliv na EVL Zahrádky u České Lípy a na Ptačí oblast Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady. V roce 2021, souladu s platnou legislativou, investor předložil variantní řešení silničního obchvatu trasou B. Smyslem této práce bylo doplnit hodnocení z roku 2020 o vyhodnocení vlivů variantně navržené trasy B, porovnat je s mírou intenzity vlivů ve variantě A, a identifikovat variantu s nižší mírou negativního ovlivnění.

Hlavní přírodovědné průzkumy probíhaly od konce března do července 2020. V roce 2021 byla v souvislosti s dopracováním varianty B obchvatu provedena kontrolní terénní šetření, při kterých bylo prověřeno, že v řešeném území nedošlo ke změnám, které by měly na výsledky průzkumů provedených v roce 2020 vliv, a pro které by bylo potřeba průzkumy opakovat. Výsledky průzkumů z roku 2020 lze tedy použít jako podklad i pro hodnocení varianty B. Navíc byly v roce 2021 průzkumy doplněny o dendrologický průzkum Valdštejnské aleje v úseku křížení trasou B. Podle požadavků zadavatele byly rovněž prověřeny potenciální náhradní potravní a pobytové plochy pro jeřáby popelavé (*Grus grus*), které by v případě realizace záměru mohly sloužit jako kompenzační opatření pro Ptačí oblast Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady.

Pro variantu A bylo vydáno stanovisko Krajského úřadu Libereckého kraje, odboru životního prostředí a zemědělství podle § 45i odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., vydané dne 18. 2. 2020, č. j. KULK 7941/2020 (dále jen „stanovisko“), ve kterém nebyl vyloučen významný vliv záměru na evropsky významnou lokalitu (EVL) Zahrádky u České Lípy a na ptačí oblast (PO) Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady. Ve stanovisku byl naopak vyloučen vliv záměru na v blízkosti ležící EVL Jestřebsko – Dokesko.

Důvodem pro nevyhloučení vlivu na EVL Zahrádky u České Lípy je předpokládané ovlivnění populace předmětu ochrany – páchníka hnědého, neboť plánovaná stavba při křížení EVL ve Valdštejnské aleji a vynucuje kácení alejových dřevin, které jsou jeho biotopem. Výstavba silnice napříč alejí představuje jednak zábor biotopu páchníka hnědého, jednak fragmentaci dosud celistvé EVL.

Důvodem pro nevyhloučení vlivu na Ptačí oblast Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady (PO), která leží v blízkosti stavby, je skutečnost, že navržená trasa přeložky protíná významné potravní biotopy jeřába popelavého, který je předmětem ochrany PO. Vzhledem ke skutečnosti, že v rámci PO hnízdí pouze nižší jednotky párů jeřábů popelavých, nelze vyloučit na jejich populaci významný negativní vliv.

K záměru vydala dne 29. 7. 2020, pod číslem jednacím 00464/KK/20 a dne 10. 5. 2021, pod číslem jednacím 00967/KK/21, stanoviska z hlediska vlivů na lokality soustavy Natura 2000 rovněž AOPK ČR, regionální pracoviště Správa chráněné krajinné oblasti Kokořínsko – Máchův kraj (dále jen Správa CHKO). Ve stanovisku není vyloučen významný vliv záměru na Ptačí oblast Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady ani na EVL Jestřebsko – Dokesko. Důvodem pro nevyloučení vlivu na ptačí oblast je skutečnost, že trasa silnice protíná významné potravní biotopy jeřába popelavého, loví zde ale i další předmět ochrany – moták pochop. Důvodem pro nevyloučení vlivu na EVL je skutečnost, že společným předmětem ochrany s v blízkosti ležící EVL Zahrádky je páchník hnědý, který ačkoliv má relativně krátkou doletovou vzdálenost, nelze zcela vyloučit případnou výměnu jedinců mezi těmito dvěma populacemi.

Seznam používaných zkratek

AOPK ČR ... Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

EVL ... evropsky významná lokalita soustavy Natura 2000

CHKO ... chráněná krajinná oblast

NPR ... národní přírodní rezervace ve smyslu zákona 114/92 Sb., v platném znění

OOP ... Orgán ochrany přírody

PO ... ptačí oblast soustavy Natura 2000

PP ... přírodní památka ve smyslu zákona 114/92 Sb., v platném znění

ZCHÚ ... zvláště chráněné území ve smyslu zákona 114/92 Sb., v platném znění

ZOPK ... Zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/92 Sb., v platném znění

A. ÚDAJE O ZÁMĚRU

Název záměru: I/15 Zahrádky, obchvat

Místo realizace (kraj): Liberecký

A. 1. Lokalizace

Záměr je situován v Libereckém kraji, v jižní části okresu Česká Lípa, na katastrálních územích Holany (prvních cca 0,8 km) a Zahrádky u České Lípy (většina trasy). Navržené trasy obchvatu jsou víceméně souběžné se stávající silnicí I/15. Obec Zahrádky obchází z jihu a na východě se napojují na stávající silnici I/9 do Jestřebí. Vedeny jsou nezastavěným zemědělsky využívaným územím.

A. 2. Charakteristika záměru

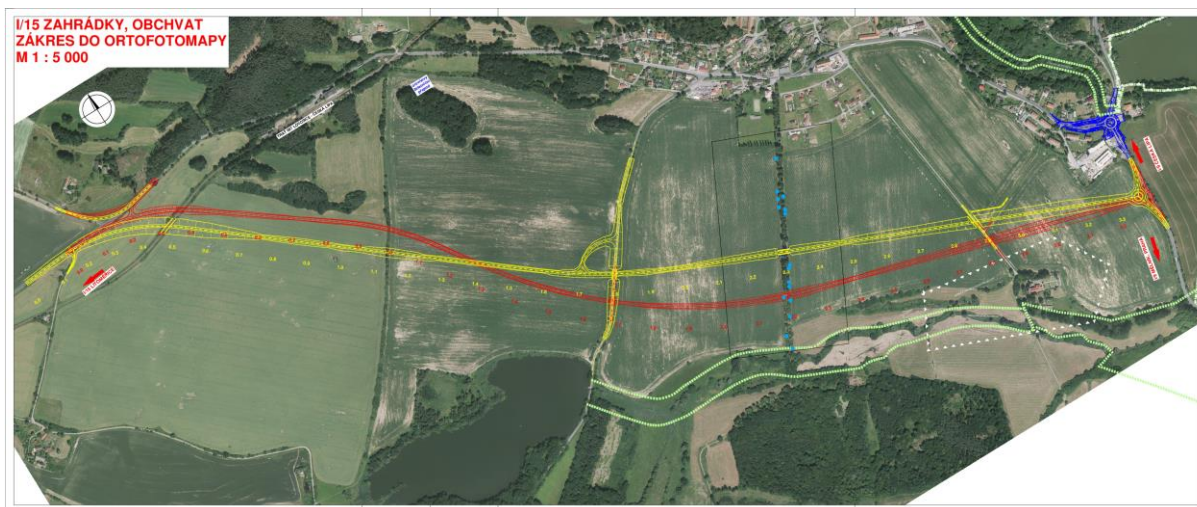
Záměrem je přeložka silnice I/15 jižně od zástavby obce Zahrádky, která nahradí stávající I/15 vedenou intravilánem obce Zahrádky. Součástí stavby je rovněž vybudování přeložek a nových úseků účelových komunikací, které zajistí přístup na pozemky, které budou přeložkou silnice rozděleny. Jedná se o stavbu liniovou, bez zvláštních urbanistických a architektonických požadavků.

Celková délka obchvatu činí ve variantě A 3,29 km, ve variantě B 3,34 km.

A. 3. Popis navržených variant záměru

Záměr je předložen ve dvou variantách. V obou variantách vede trasa silnice jižně od současného okraje zástavby obce Zahrádky, přičemž obě navržené trasy leží v relativní blízkosti vedle sebe (obr. 1). Po odpojení od stávající silnice I/15 překračují železniční trať, polní cestu, silnici III/2601 do Holan, Valdštejnskou alej, další polní cestu a v závěru se napojují na silnici I/9. Z hlediska posuzovaných zájmů ochrany lokalit soustavy Natura 2000 spočívá hlavní rozdíl navržených tras v rozdílné poloze křížení Valdštejnské aleje.

Obr. 1: Situační výkres navržených tras obchvatu

červeně – varianta A, žlutě – varianta B
Výkres poskytnutý objednatelem

A. 4. Popis technického a technologického řešení zásahu

Varianta A

Přeložka silnice I/15 v této variantě je navržena o délce 3,29 km. Na stávající dopravní síť je napojena křižovatkami v začátku a konci upravovaného úseku. Obslužnost a přístup do obce Zahrádky budou zajištěny prostřednictvím těchto křižovatek. Při vjezdu do obce ze strany od Litoměřic bude i po realizaci této varianty nezbytné překonávat úrovňový železniční přejezd.

Varianta B

Varianta B řeší obchvat obce Zahrádky přeložkou silnice I/15 o délce 3,34 km. Její napojení na stávající dopravní síť je zajištěno okružní křižovatkou na konci úprav a nově navrženou jednovětвовou křižovatkou, která je situována v místě křížení se silnicí III/2601. Nově navržená křižovatka v km 1,7 spolu s okružní křižovatkou na I/9 zajistí obslužnost a přístup do obce Zahrádky.

Obě zmíněné varianty byly prověřeny jako realizovatelné. Novým napojením ve variantě B však dojde ke zlepšení obslužnosti a přístupu do obce a zároveň k odvedení dopravy mimo úrovněvý železniční přejezd.

SMĚROVÉ A VÝŠKOVÉ ŘEŠENÍ TRAS

Varianta A, B

Začátek stavby je situován poblíž stávající křižovatky silnic I/15 a III/2626, konec přeložky je pak v místě napojení na silnici I/9. Po odklonění od stávající trasy **přeložka podchází železniční trať č. 087 a silnici III/2601 vedoucí do Holan. Následně nadjezdem křížuje Valdštejnskou alej, za kterou se dostává trasa do zářezu a je v něm vedena od podjezdu polní cesty, vedoucí ke kostelu sv. Barbory, až do místa napojení na silnici I/9.** Návrhové prvky obou variant odpovídají rychlosti 90 km/h. Dotčené pozemní komunikace a železniční trať hlavní trasa křížuje podjezdem. Výjimkou je **křížení přeložky s Valdštejnskou alejí, kde je hlavní trasa vedena pomocí nadjezdu přes alej.**

KŘÍŽOVATKY

Varianta A

V rámci této varianty jsou na hlavní trase navrženy 2 křižovatky. Na začátku úprav je umístěna styková křižovatka pro napojení stávající silnice I/15 vedoucí od Zahrádek. V těsné blízkosti od této křižovatky je i napojení silnice III/2626, které je rovněž řešeno jako styková křižovatka. Napojení přeložky na I/9 je řešeno pomocí okružní křižovatky.

Varianta B

Varianta B neuvažuje s napojením stávající silnice I/15 na přeložku v začátku úprav. Je zde zajištěno pouze propojení stávající I/15, vedoucí od Zahrádek, se silnicí III/2626. Obslužnost a přístup z obchvatu do Zahrádek je zajištěn nově navrženou jednovětвовou křižovatkou, která je situována v místě křížení se silnicí III/2601. Na silnici III/2601 je větev napojena pomocí stykové křižovatky. Na konci úprav hlavní trasy je pro napojení na I/9 navržena okružní křižovatka.

MOSTNÍ OBJEKTY, TUNELOVÉ OBJEKTY

V obou variantách přeložky jsou navrženy 4 mostní objekty. Na hlavní trase je **jeden mostní objekt v místě křížení Valdštejnské aleje.** Dále je navržen nadjezd železniční tratě 087 Lovosice – Česká Lípa a **nadjezdy silnice III/2601 a cesty vedoucí ke kostelu sv. Barbory.**

OBSLUŽNÁ ZAŘÍZENÍ

Nejsou navržena v rámci žádné varianty.

NÁROKY NA ÚPRAVY A PŘELOŽKY SOUVISEJÍCÍCH POZEMNÍCH KOMUNIKACÍ

Přeložkou silnice I/15 dojde k několika křížením stávajících komunikací a železniční tratě. Na těchto komunikacích budou vybudovány **nadjezdy přes překládanou trasu**. Jedná se konkrétně o tyto:

silnice III/2626 – kategorie S 6,5
trať č. 087 – jednokolejná železniční trať
silnice III/2601 – kategorie S 6,5
místní komunikace – Valdštejská alej
místní komunikace – ke kostelu sv. Barbory

A. 5. Harmonogram činností prováděných v rámci zásahu

Nebyl stanoven.

B. ZHODNOCENÍ DOSTATEČNOSTI PODKLADŮ PRO POSOUZENÍ VLIVU ZÁMĚRU

K posouzení byly použity následující podklady:

- Mapové podklady – přehledná situace záměru stavby a výkres podélného profilu tras
- Průvodní zpráva technické studie „I/15 Zahrádky, o“, v rozsahu 6 stran
- Stanovisko KULK ke vlivům záměru na lokality soustavy Natura 2000, ze dne ze dne 18. 2. 2020, pod č. j. KULK 7941/2020.
- Stanoviska AOPK ČR - SCHKO Kokořínsko – Máchův kraj ke vlivům záměru na lokality soustavy Natura 2000, ze dne ze dne 29. 7. 2020, pod č. j. 00464/KK/20 a ze dne 10. 5. 2021, pod číslem jednacím 00967/KK/21
- Výsledky vlastních terénních přírodovědných průzkumů
- Konzultace ke vlivům záměru na populaci a biotopy páchníka hnědého laskavě poskytli specialisté na tento druh Mgr. Lukáš Čížek, Ph.D. a ing. Radek Hejda.
- Konzultace ke vlivům záměru na populaci a biotopy a jeřába popelavého laskavě poskytli specialisté na tento druh RNDr. Lubomír Peške, Ph.D., Mgr. Markéta Ticháčková a skupina pro výzkum a ochranu jeřába popelavého České společnosti ornitologické.
- Literární a internetové zdroje uvedené v seznamu literatury

Pro posouzení byla k dispozici dokumentace ve stupni technické studie. Pro účely posouzení, kterým je identifikace vlivů záměru na lokality soustavy Natura 2000 ve fázi proveditelnosti stavby a případného návrhu zmírňujících a kompenzačních opatření, byly podklady dostatečné.

C. ÚDAJE O VSTUPECH A VÝSTUPECH ZÁMĚRU

C. 1. Vstupy

Půda (druh, třída ochrany, velikost záboru)

Stavba je navržena na pozemcích v k. ú. Zahrádky u České Lípy a Holany. Jedná se především o zemědělské pozemky využívané jako orná půda. V menší míře dojde k zásahu do ostatních ploch (silnice, místní komunikace, dráha, neplodná půda), a to zejména v místech křížení nebo napojení na stávající dopravní infrastrukturu.

Zemědělská půda

S výstavbou záměru bude spojen zábor zemědělského půdního fondu. Vzhledem k charakteru stavby lze očekávat trvalé i dočasné zábory. Jedná se o ornou půdu a trvalé travní porosty., přesné vyčíslení potřebných záborů zemědělské půdy bude provedeno v rámci dokumentace pro územní rozhodnutí. Před zahájením stavby bude provedena skrývka kulturních vrstev půdy, následně budou deponovány v místě stavby. Po výstavbě bude půda použita k rekultivaci dočasně zabraných pozemků a k ohumusování ploch v rámci stavby.

Lesní půda

Výstavba záměru nevyvolá zábor lesní půdy.

Ostatní pozemky

S výstavbou záměru bude nutné také přistoupit k záboru ostatních pozemků. V předmětném území se jedná o silnice a ostatní komunikace, dále o dráhu a neplodnou půdu. Přesné vyčíslení záborů ostatních pozemků bude provedeno v rámci dokumentace pro územní rozhodnutí.

Voda (zdroj vody, spotřeba)

Výstavba

V době výstavby vzniknou tyto potřeby na dodávky vody:

- Voda pro přímou spotřebu (pitná voda), voda pro mytí a sprchování pracovníků
- Voda technologická

Potřeba technologické a provozní vody při výstavbě se vztahuje zejména na tyto činnosti:

- Kropení rozestavěných částí stavby, přístupových a stavebních komunikací, případně skládek zeminy jako ochrana před nadměrnou prašností
- Výroba betonových směsí, ošetřování betonů
- Očista vozidel a pracovních strojů

V současnosti není znám počet pracovníků a nelze proto stanovit celkovou spotřebu vody pro sociální zázemí stavby. Stejně tak nelze přesně stanovit potřebné množství technologické a provozní vody. Odběrové množství bude přesněji specifikováno na základě požadavků zhotovitele stavby. Staveniště bude zásobováno dovozem vody z blízkých zdrojů, případně bude potřeba vody zajištěna pomocí mobilních cisteren.

Provoz

- Pro provoz posuzovaného záměru nejsou předpokládány žádné trvalé odběry povrchové či podzemní vody. Nárazová potřeba vody (např. pro kropení a čištění povrchu komunikace) bude zajištěna dovozem pomocí mobilních cisteren, které zajistí správce komunikace.

Ostatní přírodní zdroje (surovinové zdroje)

Spotřeba surovin a materiálů

Výstavba

Pro realizaci záměru vznikne potřeba především jednorázového odběru stavebních surovin a materiálů. Jedná se zejména o materiály pro: stavební konstrukce vozovky, příslušenství vozovky, zemní těleso komunikace, betonové konstrukce, prefabrikáty (např. pro odvodnění, protihlukové stěny apod.).

Jednotlivé položky včetně vyčíslení množství budou uvedeny v následujících stupních projektové dokumentace. Obecně lze konstatovat, že se nebude jednat o materiály, které by měly z hlediska vlivů na životní prostředí významné negativní vlastnosti.

Dále bude zapotřebí zajistit pohonné hmoty a maziva pro provoz stavebních mechanismů a agregátů. Ty budou odebírány dodavatelem stavby z běžné distribuční sítě. Celkové potřebné množství nelze v této fázi projektové přípravy záměru stanovit.

Provoz

Provoz komunikace vyžaduje v zimním období posypový materiál. Pro chemický posyp komunikace dané třídy a významu se používají rozmrazovací látky (s hlavním podílem NaCl a CaCl₂) v množství pro naše klimatické pásmo odpovídající hodnotě 0,6-2 kg/m² za rok. V případě využití posypu drceným kamenivem se předpokládá jeho spotřeba cca 10x větší.

Pro provoz a údržbu nové komunikace nejsou předpokládány žádné další významné surovinové zdroje.

Energetické zdroje (druh, zdroj, spotřeba)

Výstavba

Elektrická energie pro potřebu stavby bude dodávána na základě smlouvy mezi dodavatelem energie a zhotovitelem stavby z přenosové soustavy, případně bude zajištěna pomocí dieselových agregátů. Zdroje elektrické energie budou určeny v dalších stupních projektové přípravy.

Provoz

Pro provoz záměru není očekávána spotřeba elektrické energie.

Nároky na dopravní a jinou infrastrukturu (potřeba souvisejících staveb)

Dopravní infrastruktura

Stavba se po uvedení do provozu stane součástí stávající dopravní infrastruktury. Přeložka silnice I/15 bude tvořit jižní obchvat obce Zahrádky. V období výstavby bude probíhat dovoz stavebních materiálů, ornice a výkopového materiálu. Ornice bude deponována na dočasnou deponii a později bude odvezena na místo definitivního uložení (ohumusování silničního tělesa, rekultivace dočasně

zabíraných ploch, případně hospodárné využití na zemědělské půdě). Pro přepravu materiálů a přístupy na staveniště bude využívána stávající silniční síť a nově vybudované úseky navržené komunikace.

Potřeba souvisejících staveb

Záměr nevyvolá potřebu souvisejících staveb, veškeré potřebné části (přeložky komunikací, inženýrských sítí apod.) jsou již součástí záměru.

C. 2. Výstupy

Ovzduší (množství a druh předpokládaných reziduí a emisí)

Výstupy do ovzduší jsou obecně spojeny s emisemi znečišťujících látek do ovzduší během výstavby a následného provozu záměru.

Výstavba

Zdroje znečištění budou v době výstavby představovány provozem nákladní techniky během provádění zemních prací a při dovozu stavebního materiálu. Tyto emise je zapotřebí minimalizovat zařazením vhodných organizačních opatření jako součást plánu organizace výstavby. Jedná se např. používání stavebních mechanismů v odpovídajícím technickém stavu či realizace stavebních prací v co nejkratším možném termínu, minimalizace plošného rozsahu zařízení stavenišť apod.

Dalším negativním působením v průběhu realizace záměru bude zvýšená prašnost v bezprostředním okolí staveniště, a to zejména při provádění zemních prací. V průběhu stavebních prací je proto nutné provést především technická a organizační opatření pro snížení míry znečišťování ovzduší emisemi tuhých částic. Jedná se např. o čištění komunikací, minimalizaci plošného rozsahu zařízení stavenišť, skrápění ploch zařízení stavenišť, komunikací a skládek sypkého materiálu v suchých obdobích roku.

Provoz

Automobilová doprava produkuje vzhledem k charakteru spalovaných pohonných hmot široké spektrum emisí. Některé z nich jsou dominantní a typické pro provoz vozidel se zážehovým nebo vznětovým motorem a některé jsou oproti jiným zdrojům emisí relativně bezvýznamné. Nejvýznamnější emise charakteristické pro automobilovou dopravu jsou oxidy dusíku (NO_x), tuhé znečišťující látky (frakce PM_{10} a $\text{PM}_{2,5}$) a uhlovodíky (C_xH_y). Z uhlovodíků jsou jako karcinogeny hodnoceny jednak zástupce skupiny těkavých organických látek (benzen) a dále polycyklický aromatický uhlovodík benzo(a)pyren.

Při posuzování automobilové dopravy na životní prostředí se jako charakteristická škodlivina uvažují oxidy dusíku (NO_x), kde podíl dopravy na celkové koncentraci může ve velkých městech tvořit až 60-80 %. Emise oxidů dusíku jsou výrazně vyšší při nižších a velmi vysokých rychlostech. Vzhledem k tomu, že jejich produkce rapidně stoupá až od určitých kritických teplot ve spalovacím prostoru, není produkce NO_x výrazně vyšší oři omezení plynulosti provozu (kongesce v okolí křižovatek apod.).

Uhlovodíky, jako skupina organických polutantů, se nedají jednoduše charakterizovat. Uvádí se přibližně 400 organických sloučenin obsažených ve výfukových plynech. Jejich množství a škodlivost

se mění od minimálních po poměrně vysoké hodnoty. Jedná se o saturované a nesaturované alifatické uhlovodíky, aromatické uhlovodíky včetně jejich polycyklických sloučenin, sloučenin obsahujících kyslík včetně aldehydů, ketonů, alkoholů, éterů. Množství emitovaných uhlovodíků je výrazně závislé na režimu a stylu jízdy. Jako podklad pro hodnocení imisní situace v okolí posuzované komunikace byla zpracována rozptylová studie (EkoMod, 2020).

Odpadní vody (jejich množství a znečištění)

Výstupy do vodního prostředí zahrnují vznik a vypouštění odpadních vod a srážkových vod.

Výstavba

V průběhu výstavby záměru budou vznikat splaškové odpadní vody v sociálním zařízení staveniště. Nakládání s nimi bude probíhat v souladu s nařízením vlády č. 401/2015 Sb., v platném znění. Během výstavby budou pravděpodobně používána chemická WC. Množství vznikajících splaškových odpadních vod nelze v současné fázi přípravy záměru přesně stanovit, pro vyhodnocení vlivů záměru na životní prostředí to však není nezbytné.

Provoz

Po uvedení záměru do provozu nebude stavba zdrojem splaškových odpadních vod.

Zpevněná plocha komunikací bude zdrojem srážkových vod. Ty budou tvořeny atmosférickými srážkami, dopadajícími na povrch komunikace.

Odvodnění vozovek komunikace bude řešeno příčnými a podélnými sklony, jež jsou navrženy ve shodě s příslušnou ČSN 73 6101. Dále bude srážková voda odváděna do příkopů, příp. v zářezech s ohledem na snahu o minimalizaci záborů svedeny do dešťové kanalizace. Příkopy i kanalizace budou následně zaústěny do nejbližších vhodných vodních toků.

Dotčené pozemky se nachází v povodí Ploučnice, je odvodňováno Bobřím potokem, který protéká po jižním okraji zájmového území.

Navržená trasa komunikace nekříží žádný vodní tok.

Odpady (kategorizace a množství odpadů)

Nakládání s odpady bude řešeno původcem odpadu v souladu se zákonem č. 185/2001 Sb. o odpadech a změně některých dalších zákonů (dále jen „zákon o odpadech“), v platném znění. Původce odpadu podle § 5 odst. 1 zákona o odpadech je povinen odpady zařazovat podle Katalogu odpadů (vyhláška MŽP č. 93/2016 Sb.). Nelze-li odpady využít, potom zajistí jejich odstranění.

Výstavba

V souladu se zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech, v platném znění, je v období výstavby původcem odpadu stavební dodavatel záměru. Odstraňování odpadů v souladu s platnými právními předpisy bude možné zajistit na komerčním základě u oprávněných firem zabývajících se touto činností. Volba konkrétních firem je záležitostí původce odpadů a bude pravděpodobně provedena na základě nabídkových řízení.

Se vznikajícími odpady je zapotřebí nakládat v souladu s platnými právními předpisy na úseku odpadového hospodářství.

Provoz

Odpady z provozu a údržby komunikace budou soustředovány v příslušném středisku správce komunikace. Provozovatel tohoto úseku silnice je jakožto původce odpadu povinen zajistit odstranění těchto odpadů. Hlavním typickým odpadem z provozu silnic je zemina ze seřezávky krajnic, která může být částečně využívána na utěsnění svahů, popř. uložena na skládku. Dalším druhem odpadu jsou zbytky pneumatik (zejména nákladních vozidel), zbytky PE patníků, asfalt z drobných úprav vozovky, sečená tráva, dřeviny z úprav bezprostředního okolí komunikace, odpad z vpustí, ropné látky uniklé při haváriích, těla zvířat uhynulých po střetu s vozidly. Zbytky PE patníků a zbytky pneumatik budou skladovány v kontejnerovém hospodářství správce komunikace, asfalt bude recyklován, odpad z vpustí lze deponovat, kompostovat či spalovat. U případných úniků ropných látek se jedná o nebezpečné odpady, u nichž bude zajištěno odstranění osobou oprávněnou nakládat s nebezpečnými odpady. Materiál z úprav dřevin a sečená tráva budou nabízeny k využití jiným právnickým nebo fyzickým osobám. Na odstraňování těl uhynulých zvířat se zákon o odpadech nevztahuje, v tomto případě je třeba postupovat dle zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, v platném znění.

Z hlediska problematiky odpadového hospodářství je v období provozu nutné respektovat zejména následující pravidla:

- Odpady shromažďovat utříděné podle jednotlivých druhů a kategorií na vymezených sběrných místech a v příslušných shromažďovacích prostředcích (speciální sběrné nádoby, kontejnery), jejichž typ bude dohodnut s oprávněnou osobou, která bude zajišťovat odvoz odpadu. Shromažďovací prostředky musí splňovat § 5 vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady.
- Nebezpečné odpady budou shromažďovány odděleně podle druhu ve speciálních shromažďovacích prostředcích umístěných na sběrném místě pro nebezpečný odpad, nepřístupném veřejnosti.
- Intervaly svozu, stejně jako způsob využití a odstranění odpadu budou dohodnuty s oprávněnou osobou (vytříděný využitelný odpad bude nabízen k využití, nebezpečný odpad předávám k odstranění a odpad podobný komunálním odpadům bude spalován ve spalovně komunálního odpadu, případně odstraňován uložením na příslušné skládce odpadů).

Ostatní emise a rezidua (hluk a vibrace, záření, zápach, jiné výstupy – přehled zdrojů, množství emisí, způsoby jejich omezení)

Výstavba

Na zatěžování venkovního prostoru hlukem v období výstavby se podílí především hluk z prostoru staveniště (z provozu stavebních mechanismů). Konkrétní postup výstavby bude řešen v Zásadách organizace výstavby v dalších stupních projektové přípravy.

Doprava materiálů bude probíhat převážně v trase budované komunikace s nejmenším využitím stávajících komunikací v území. Obytná zástavba bude zatěžována v minimální míře. Dopravní trasy

materiálů a strojů na staveništi bude řešena v rámci zásad organizace výstavby v dalších stupních projektové přípravy.

Při dané úrovni zpracování dokumentace nelze provést vyčerpávající vyhodnocení hlukové zátěže venkovního prostoru z celé trasy komunikace a z celého souboru stavebních činností, které výstavba posuzovaného záměru zahrnuje. Stavební práce budou probíhat v dostatečné vzdálenosti od obytné zástavby.

Mezi hlukově nejnáročnější práce u obdobných staveb patří výkopové a těžké stavební práce. V období provádění těchto prací je na staveništi předpokládán provoz následujících hlavních stavebních mechanismů (výběr hlavních významných stacionárních zdrojů hluku): nákladní automobil, univerzální nakladač, kolový buldozer, kompaktor, hutnicí válec vibrační, autodomíhávač, čerpadlo betonu.

Uvažovaná stavební technika (stacionární zdroje hluku) odpovídá obvyklému rozsahu používaných mechanismů při zajišťování běžných staveb. Pro posouzení maximální hlukové zátěže venkovního prostoru byla zvolena situace souběžného provozu mechanismů při jejich nejvyšší odhadované hlučnosti. Práce na staveništi budou prováděny pouze v denní době, maximálně v rozmezí 7-21 hodin pětidenního pracovního týdne.

Při stanovení hlukových emisí z prostoru činnosti uvažovaných stavebních mechanismů bylo využito NV č. 9/2002, kterým se stanoví technické požadavky na výrobky z hlediska hluku, jmenovitě z přílohy č. 4 k tomuto nařízení, ve které jsou uvedeny přípustné hodnoty emisí hluku pro shodné nebo obdobné mechanismy, s jejichž použitím je uvažováno v průběhu prováděných zemních a těžkých stavebních prací.

Při stanovení emisních hodnot hluku se rovněž vycházelo i z řady vlastních akustických měření prováděných za obvyklých provozních podmínek na stavbách, kde se úroveň hluku emitovaného mechanismy pohybují v rozptýlu 5 dB a výjimečně až 10 dB v závislosti na konkrétním typu a výkonnosti mechanismu, zpracovávaném materiálu a podstatně rovněž na jejich technickém stavu. Je nutné požadovat po dodavateli zemních a těžkých stavebních a montážních prací použití mechanismů splňujících limity stanovené NV č. 9/2002 Sb.

V etapě provádění těžkých stavebních prací – při úpravách silničního tělesa lze na staveništi předpokládat provoz mechanismů zajišťujících přepravu zásypového materiálu, jeho ukládání, hutnění a tvarování tělesa náspů.

Maximální emitovaná ekvivalentní hladina akustického tlaku při souběhu činností mechanismů nepřesáhne 90 dB.

Provoz

Nově vybudovaná komunikace bude působit jako zdroj hluku. Úroveň hladiny hluku emitované automobilem je závislá zejména na rychlosti vozidla. Při nižších rychlostech je rozhodujícím zdrojem hluku motor, se stoupající rychlostí se zvyšuje význam hluku emitovaného z převodové soustavy. Ve vyšších rychlostech potom převažuje hluk ze styku pneumatik s vozovkou a u velmi vysokých rychlostí

je rozhodující aerodynamický hluk. Mezi další faktory ovlivňující hluk z automobilové dopravy patří zejména stáří vozidel, jejich technický stav a způsob jízdy. Vzhledem k technickému vývoji roste na komunikacích podíl automobilů s příznivějšími hlukovými charakteristikami. Pro posouzení hlukových poměrů v dotčeném území po realizaci záměru byla vypracována hluková studie (EkoMod, 2020).

Rizika havárií vzhledem k navrženému použití látek a technologií

Výstavba

Během výstavby může dojít ke znečištění horninového prostředí a povrchové či podzemní vody únikem pohonných hmot, olejů a mazadel ze stavební techniky. K těmto havarijním situacím může docházet zejména v případě nekázně provozovatelů strojů a dalších technických zařízení (špatná údržba, nedostatečná kontrola technického stavu). Při případné havárii bude nezbytné okamžitě zabránit dalšímu unikání závadných látek a zahájit sanační čerpání vody. V případě zeminy tuto odtěžit a odvézt na zabezpečenou skládku. Před zahájením stavby je doporučeno vypracovat Plán opatření pro případ havárie (havarijní plán), a v případě havárie podle něj postupovat. Havarijní plán musí být schválený příslušným vodoprávním úřadem. Riziko úniku závadných látek do okolního prostředí bude minimalizováno obvyklými postupy, které budou obsaženy v POV. Na zařízení staveniště bude k dispozici telefon nebo vysílačka pro případ havárie.

Provoz

Riziko havárií během provozu posuzovaného záměru může být způsobeno zejména následujícími příčinami: střet projíždějících vozidel, střet vozidel se zvířeti, střet vozidel s chodci nebo cyklisty, vyjetí vozidel z vozovky, havárie v důsledku technické závady na komunikaci nebo na jejím příslušenství.

Se všemi výše uvedenými riziky je spojena možnost úniku provozních kapalin vozidel (pohonné hmoty, mazadla). Příčinou havarijních stavů je zejména nepozornost řidičů nebo porušení pravidel bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích. V případě běžného provozu a dodržování kázně ze strany řidičů je riziko vzniku havarijních situací minimální. Nepředpokládá se vznik havárií takového rozsahu, které by významně negativně ohrozily životní prostředí.

D. IDENTIFIKACE EVROPSKY VÝZNAMNÝCH LOKALIT A PTAČÍCH OBLASTÍ, KTERÉ BUDOU PRAVDĚPODOBNĚ ZÁMĚREM OVLIVNĚNY

Lokality soustavy Natura 2000 byly z hlediska možných vlivů realizace záměru hodnoceny jako dotčené v případě, že:

- a) Posuzovaný záměr se nachází uvnitř lokality nebo v těsné blízkosti jejích hranic, anebo pokud území dotčené záměrem leží mimo lokalitu, ale je významné z hlediska ekotologických nároků druhů, které jsou zde předměty ochrany, a které by realizací záměru mohly být ovlivněny.
- b) Posuzované vlivy svým charakterem mohou zasahovat do vzdálenějších lokalit a ovlivňovat ekologické a biologické nároky příslušných předmětů ochrany a celistvost ekosystémových funkcí lokality.

Trasy posuzované silnice protínají Valdštejnskou alej, která je součástí **EVL CZ0513508 Zahrádky**. Tato evropsky významná lokalita je záměrem přímo dotčená, neboť realizace stavby vyžaduje kácení alejových dřevin, které jsou biotopem předmětu ochrany páchníka hnědého (*Osmoderma barnabita*). Za záměrem dotčenou je nutné považovat rovněž **ptačí oblast CZ0511007 Českolipsko - Dokeské pískovce a mokřady**, jejíž hranice prochází cca 120 metrů od JV okraje posuzované silniční přeložky. Území dotčené stavbou silnice je potravním biotopem dvou ptačích druhů, které jsou zde předměty ochrany, jeřába popelavého (*Grus grus*) a motáka pochopa (*Circus aeruginosus*), obr. 1 a 2. Naopak, ovlivnění dalších dvou v okolí ležících lokalit soustavy Natura 2000, kterými jsou EVL CZ0514042 Jestřebsko – Dokesko a EVL CZ0514670 Ronov – Vlhošť, lze vzhledem k jejich poloze a k nárokům jejich předmětů ochrany, vyloučit (obr 1). Vyloučit lze rovněž ovlivnění dalších, ve větších vzdálenostech ležících lokalit soustavy Natura 2000, včetně lokalit zahraničních.

Obr. 2: Poloha lokalit Soustavy Natura 2000 vzhledem k posuzovanému záměru

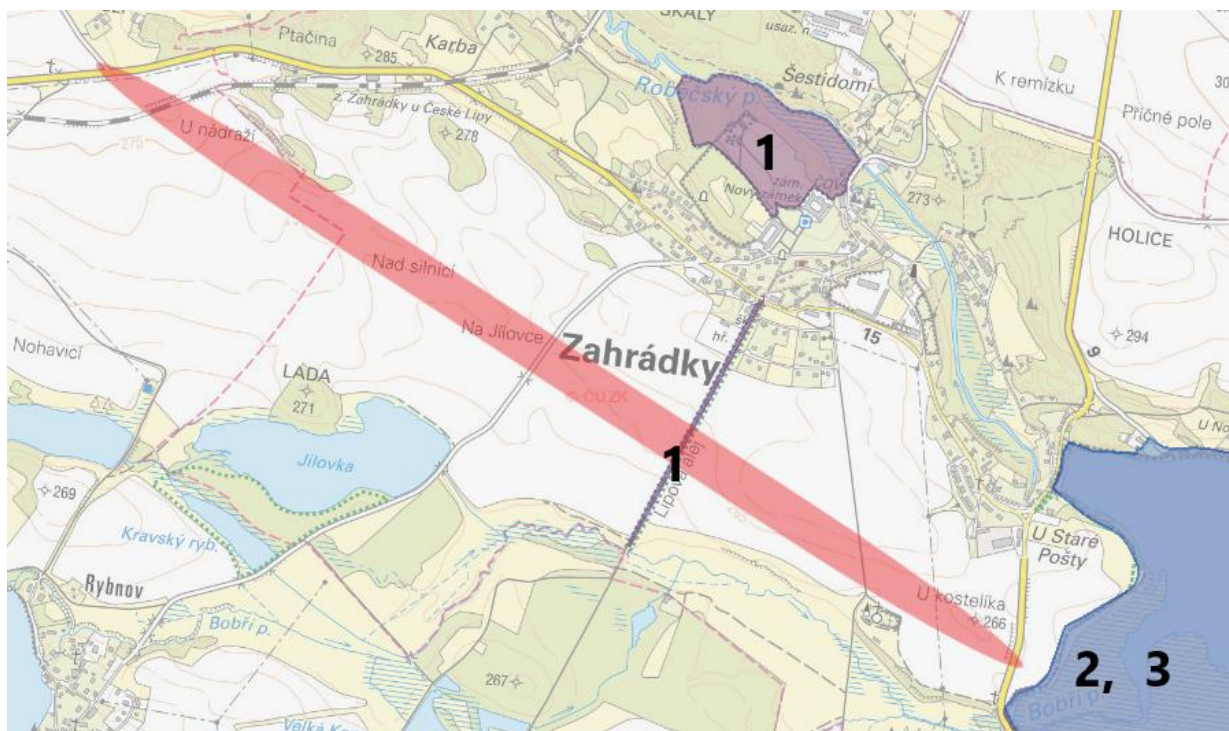

■ orientační trasa záměru

1 - CZ0513508 Zahrádky, 2 - PO CZ0511007 Českolipsko - Dokeské pískovce a mokřady, 3 - EVL CZ0514042 Jestřebsko – Dokesko, 4 - EVL CZ0514670 Ronov – Vlhošť

Mapa převzata z <http://mapy.nature.cz/>. Upraveno.

Obr. 3: Detail polohy lokalit Soustavy Natura 2000 vzhledem k posuzovanému záměru

■ orientační trasa záměru

1 - CZ0513508 Zahrádky, 2 - PO CZ0511007 Českolipsko - Dokeské pískovce a mokřady,
3 - EVL CZ0514042 Jestřebsko – Dokesko, 4 - EVL CZ0514670 Ronov – Vlhošť

Mapa převzata z <http://mapy.nature.cz/>. Upraveno.

Tabulka 1: Vyhodnocení dotčených lokalit soustavy Natura 2000

Lokalita	Předmět ochrany	Vzdálenost	Dotčena
CZ0513508 Zahrádky	páchník hnědý (<i>Osmoderma barnabita</i>)	0	Ano záměr leží uvnitř lokality
PO CZ0511007 Českolipsko - Dokeské pískovce a mokřady	Jeřáb popelavý (<i>Grus grus</i>) Lelek lesní (<i>Caprimulgus europaeus</i>) Moták pochop (<i>Circus aeruginosus</i>) Skřivan lesní (<i>Lullula arborea</i>) Slavík modráček střeoevropský (<i>Luscinia svecica cyaneola</i>)	120 m	Ano Dotčené území je potravním biotopem jeřába popelavého a motáka pochopa
EVL CZ0514042 Jestřebsko - Dokesko	3150 přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu <i>Magnopotamion</i> nebo <i>Hydrocharition</i> , 6410 bezkolencové louky na vápnitých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách (<i>Molinion caeruleae</i>), 7140 přechodová rašeliniště a třasoviště, 7230 zásaditá slatiniště, 8310 jeskyně přístupné veřejnosti, 9110 bučiny asociace <i>Luzulo-Fagetum</i> , 91T0 střeoevropské lišejníkové bory, 9410 acidofilní smrčiny (<i>Vaccinio-Piceetea</i>) hlízovec Loeselův, koniklec otevřený, popelivka sibiřská, srpnatka fermežová, vláskatec tajemný, páchník hnědý (<i>Osmoderma barnabita</i>), tesařík alpský (<i>Rosalia alpina</i> *), vážka jasnoskvrnná	120 m	Ne vzhledem k charakteru záměru, vzdálenosti a nárokům předmětů ochrany, lze ovlivnění lokality vyloučit potenciální vliv na páchníka hnědého, který je společným předmětem ochrany v EVL Zahrádky, je hodnocen v rámci této EVL
EVL CZ0514670 Ronov - Vlhošť	Modrásek bahenní (<i>Maculinea nausithous</i>) Modrásek očkovaný (<i>Maculinea teleius</i>) Vrkoč útlý (<i>Vertigo angustior</i>)	3,5 km	-,-
Další lokality soustavy Natura 2000 ležící ve větších vzdálenostech, včetně lokalit ležících mimo území ČR			Ne

D. 1. Charakteristika dotčených lokalit soustavy Natura 2000

Evropsky významná lokalita CZ0513508 Zahrádky

Rozloha: 12.6730 ha

Biogeografická oblast: kontinentální

Nadmořská výška: 250 - 262 m n. m.

Poloha: EVL se nachází v obci Zahrádky u České Lípy a skládá se ze dvou oddělených částí. První částí je Valdštejnská lipová alej vedoucí od místního hřiště jižně k Bobřímu potoku, druhou částí je zámecký park anglického typu na severním okraji obce a navazující lesní porosty.

Biota: Zámecký park anglického typu je tvořen kombinací původních teplomilných doubrav a pravidelně sečených trávníků se soliterními starými duby a vysazenými exotickými dřevinami. Západně od parku se nachází dubohabrový porost přecházející severním směrem do chudších, kyselých borovo-dubových porostů na pískovcovém podloží. Severní okraj zámeckého parku lemují skály spadající k Robečskému potoku, v jehož okolí jsou vyvinuty mokřadní olšiny. Na park navazuje alej, která je téměř kompletně tvořená lípami. Z celkového počtu 215 stromů jsou pouze tři duby. Území je významné zejména pro xylofágní druhy bezobratlých. Vyskytují se zde páchník hnědý (*Osmoderma barnabita*) a krasec lipový (*Lamprodila rutilans*), historicky jsou zde známy i výskyty kovaříka rezavého (*Elater ferrugineus*) a tesaříka (*Chlorophorus herbsti*).

Kvalita a význam: jedná se o významnou entomologickou lokalitu, refugium xylofágního hmyzu, především páchníka hnědého (*Osmoderma barnabita*).

Zranitelnost: Odstraňování starého dřeva a umírajících stromů. Aplikace pesticidů.

Management: Zachovat stojící dutinové i mrtvé stromy a zajistit v okolí takovou věkovou strukturu, aby bylo možné osídlit další stromy v budoucnu. Zamezit odstraňování dutinových stromů, popř. silných větví s dutinami. V případě nezbytně nutných bezpečnostních odstraňování stromů a větví, popř. odůvodněných rekonstrukčních zásahů v aleji, je nutné zajistit, aby skácené osídlené stromy byly ponechány jednu sezónu nedaleko místa výskytu, popř. jiných blízkých vhodných místech, aby populace mohla osídlit jinou dutinu. Bezpečnostní sanace je třeba provádět šetrnými metodami (snížení těžiště, zastřešení dutin bez chemické konzervace, vyloučení vypalování dutin). Rekonstrukci aleje provádět postupně dosadbou (nikoli celkovou). Při dosadbě je třeba preferovat původní listnaté druhy dřevin.

Předmět ochrany: páchník hnědý (*Osmoderma barnabita*)*. Jedná se o prioritní druh ve smyslu Směrnice Rady č. 92/43/EHS, tj. druh, který má pro Evropská společenství zvláštní význam vzhledem k podílu jeho přirozeného výskytu na území EU. Páchník hnědý je v České republice legislativně chráněn zákonem 114/1992 (vyhl. 395), kde je zařazen mezi zvláště chráněné druhy v kategorii silně ohrožený. Dále je zařazen do Červeného seznamu ohrožených druhů České republiky (Hejda et al. 2017) v kategorii zranitelný (VU).

Páchník hnědý je saproxylofágem, jenž obývá stromové dutiny. Imago dosahuje délky cca 30 mm.

Biologie druhu: Samice kladou až 30 vajíček. Larvy mají 3 – 4letý vývojový cyklus na rozhraní mrtvého dřeva a trouchu v dutinách živých listnatých stromů, především ve střední a horní části kmene. Dospělci se objevují od května do září, toto období může být ale i kratší, cca od konce června do poloviny srpna. Dospělci aktivují hlavně večer a v noci, dutinu však opouštějí jen výjimečně. Létají pouze na velmi krátké vzdálenosti. Živí brouci se vyznačují charakteristickým zápachem, který lze zaznamenat i ve vzdálenosti několik metrů od obývaného stromu.

Páchník hnědý se vyskytuje na dvou typech stanovišť. Jednak v původních listnatých lesích, jednak ve starých parcích, zanedbaných sadech a alejích. Posledně jmenované antropogenní biotopy

představují dnes většinu lokalit, z čehož lze odvodit i příčiny ohrožení druhu. Je jím především odstraňování starých stromů. Dalším významným faktorem je nevhodná sanace dutin stromů. Vzhledem ke fragmentaci původního areálu, která souvisí s odlesněním a s likvidací starých listnatých porostů, má málo pohyblivý páchník sklon k vytváření mikropopulací, které jsou náchylné k vymření z vnitřních příčin. Zachování alejí starých stromů se jeví jako klíčový faktor pro umožnění komunikace mezi jednotlivými mikropopulacemi. Velmi důležité je zachování různověkých porostů. Nepřípustné je vybírání trouchu a chemická konzervace dutin. Páchník hnědý je typický „deštníkový druh“ indukující výskyt dalších, mnohdy ještě vzácnějších, druhů bezobratlých živočichů střední Evropy.

Velikost populace: Jedná se o stálou populaci, která se na lokalitě vyskytuje po celý rok. K celkové početnosti populace schází údaje.

Podíl populace, tj. početnost a hustota populace daného druhu, vyskytujícího se na lokalitě, v poměru k populaci tohoto druhu na území státu, je odhadována do 2%.

Zachovalost vyjadřuje stupeň zachování charakteristik stanoviště, které jsou důležité pro daný druh. Hodnocena je v kategorii dobře zachovalé.

Izolaci je myšlen stupeň izolace populace na dané lokalitě ve vztahu k přirozenému areálu rozšíření druhu. Toto kritérium lze interpretovat jako přibližnou míru toho, jak daná populace přispívá ke genetické diverzitě druhu, ale současně také jako míru zranitelnosti této populace. Populace není izolovaná, leží uvnitř rozšířeného areálu druhu.

Celkové hodnocení významu lokality pro zachování druhu je v nejvyšší kategorii A - vysoce významná. Toto kritérium se týká celkového zhodnocení významu lokality pro zachování daného druhu. Shrnuje jednak předchozí kritéria, ale také je podkladem k hodnocení jiných charakteristik lokality, které jsou považovány za významné pro tento druh.

Výskyt předmětu ochrany v posuzovaném území

Páchník hnědý se v rámci EVL vyskytuje ve dvou oddělených lokalitách – v zámeckém parku a ve Valdštejské aleji. Pro zjištění aktuálního výskytu páchníků a distribuce obsazených dřevin byl v záměrem dotčené části EVL – Valdštejské aleji - zpracován entomologický průzkum, jehož výsledky (viz níže) byly podkladem pro hodnocení vlivů.

Páchník hnědý se kromě dotčené EVL v Libereckém kraji dle údajů z Nálezové databáze ochrany přírody recentně (od roku 2000) vyskytuje v širokém okolí Zahrádek, např. západně nejbližší v lipové aleji ve Stvolínkách nebo na vrchu Ronov, dále pak v Doksech a na vrchu Borný u Máchova jezera, na Mlýnském vrchu u Břehyně, na Malém a Velkém Bezdězu, v Hradčanech, na Malé a Velké Bukové a v Kuřívodech. Mimo Liberecký kraj se v podobných vzdálenostech vyskytuje již západně v Ličencích u Úštěku. Nejbližší populace páchníka byla zjištěna v oboře Vřísek (Blažej et. al. 2016), kam přes Barbořin most a bažantnici Valdštejská alej pokračuje. V samotných Zahrádkách se páchník kromě

předmětné lipové aleje vyskytuje v krátké staré habrové aleji cca 150 m severně od začátku aleje a dále v blízkém zámeckém parku se solitérními duby.

Ptačí oblast CZ0511007 Českolipsko - Dokeské pískovce a mokřady

Rozloha: 9408.7599 ha

Nadmořská výška: 252 - 602 m n. m.

Lokalita se nachází v severních Čechách v Ralské pahorkatině mezi obcemi Jestřebí, Doksy, Bezděz, Ralsko a Provodín. Na délku zaujímá 20 km a v nejširším bodě má 8 km.

Prostředí je charakteristické kombinací mokřadních stanovišť a mozaikou borových lesů na písčích a bezlesí bývalého vojenského výcvikového prostoru. Nejceněnějšími mokřadními lokalitami jsou Novozámecký rybník a Břežský rybník, Hradčanské rybníky, Heřmanický rybník a Jestřebské slatiny. Ornitologické průzkumy, zejména na Novozámeckém rybníku, zde mají více než stoletou tradici a množství zpráv umožňuje sledovat vývoj zdejší avifauny od konce 19. století do současnosti.

Českolipsko je první oblastí v České republice, kde se před více než dvaceti lety usadili jeřábi popelaví (*Grus grus*). Prioritní postavení z hlediska výskytu druhu si ptačí oblast zachovala do současnosti. Rákosiny a litorální porosty vodních ploch jsou klíčové rovněž pro slavíka modráčka střeoevropského (*Luscinia svecica cyanecula*) a pro motáka pochopa (*Circus aeruginosus*), který zde hnízdí v početnosti 13-17 párů.

Českolipsko má i další primát, ptačí oblast obývá jedna z největších populací leleka lesního (*Caprimulgus europaeus*) v České republice. Leleky lze zastihnout na pasekách a otevřených plochách mladších výsadeb v borových lesích na písčích, v rozvolněných rašelinných borech a ve zrušeném vojenském výcvikovém prostoru. Klíčovou lokalitou je Vrchbělá a bývalé vojenské letiště u Hradčan, kde se vyskytují jak sušší stanoviště s porosty vřesu a rozptýlenými břízami, tak stanoviště podmáčená s vegetací tvořenou ostřicemi, břízami a olšemi. Předmětem ochrany je rovněž skřivan lesní (*Lullula arborea*), pro něhož jsou zdejší borové lesy na písčitém podkladu a vřesoviště ideálním prostředím. Klíčovými lokalitami pro něho jsou rovněž Vrchbělá a Hradčanské letiště.

Kromě zmíněných předmětů ochrany zde hnízdí řada dalších druhů přílohy I, například sýkořice vousatá (*Panurus biarmicus*) a orel mořský (*Haliaeetus albicilla*).

Seznam ptačích druhů, které jsou v PO Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady předměty ochrany:

jeřáb popelavý (*Grus grus*, 6 - 7 párů), lelek lesní (*Caprimulgus europaeus*, 40-55 párů), skřivan lesní (*Lullula arborea*, 20-30 párů), slavík modráček střeoevropský (*Luscinia svecica cyanecula*, 15-22 párů), moták pochop (*Circus aeruginosus*, 13-17 párů),

Výskyt předmětů ochrany v posuzovaném území

Lelek lesní (*Caprimulgus europaeus*) a skřivan lesní (*Lullula arborea*) obývají světlé, pasekami rozvolněné lesy, kde (oba druhy) hnízdí na zemi a rovněž zde loví a sbírají potravu. V dané PO se často jedná o borové lesy na pískovém podloží.

Slavík modráček (*Luscinia svecica cyanecula*) obývá rozsáhlejší rákosiny v mokřadních biotopech. Rákosiny jsou jeho hnízdním, potravním i úkrytovým biotopem.

Posuzovaná trasa silnice do biotopů významných pro tyto tři druhy nezasahuje, v dotčeném území se nevyskytují v žádném období svého výskytu u nás.

Moták pochop (*Circus aeruginosus*) hnízdí v otevřené krajině, hlavně v rákosových porostech nebo polních kulturách (ozim, řepka, vojtěška), vždy v blízkosti vody. Hnízdo staví přímo na zemi nebo v hustém rákosu těsně nad vodou. Loví v různých typech prostředí, s oblibou zalétává na pole nebo jiné otevřené plochy, kde loví převážně hraboše, ale i jiné savce, ryby nebo ptáky. Řešené území v trase navržené silnice je součástí potravního teritoria pochopů hnízdících v prostoru Novozámeckého rybníka.

Hnízdním prostředím motáka pochopa jsou rákosiny, mokřadní vegetace, pole a louky. Hnízdění začíná začátkem května. Hnízdní úspěšnost lokálních populací může negativně ovlivňovat především odbahňování rybníků spojené s úplnou likvidací litorálních porostů. V ptačích oblastech, v nichž je moták pochop předmětem ochrany, by měly orgány ochrany přírody při odbahňování rybníků vyžadovat ponechání části zaplaveného litorálu bez zásahu. K ohrožujícím faktorům dále patří kolísání vodní hladiny během hnízdění, predace, odvodňování mokřadů.

Podíl populace, tj. početnost a hustota populace daného druhu, vyskytujícího se na lokalitě, v poměru k populaci tohoto druhu na území státu je odhadována do 2%.

Zachovalost, tj. stupeň zachování charakteristik stanoviště, které jsou důležité pro daný druh je v kategorii dobře zachovaná.

Izolace: Stupeň izolace populace na dané lokalitě ve vztahu k přirozenému areálu rozšíření druhu je v kategorii C, populace není izolovaná, leží uvnitř rozšířeného areálu druhu.

Celkové hodnocení významu lokality pro zachování druhu je v kategorii B, velmi významná.

Jeřáb popelavý (*Grus grus*)

Hnízdění jeřábů je závislé na přítomnosti litorálních porostů. Klíčovým faktorem pro úspěšnost hnízdění je stálá výška vodní hladiny v době inkubace vajec, mimo jiné i jako ochrana před predátory. Na hnízdiště jeřábi přilétají od konce února do poloviny března. Vejce snášejí od konce března do začátku dubna, mláďata se líhnou po měsíc trvající inkubaci, vzletná bývají po cca 63 dnech, většinou během července. Během péče o nevzletná mláďata rodinka chodí za potravou i do vzdálenějších míst od hnízda, podstatné jsou vhodné biotopy v lesích i na otevřených plochách, dostatečně členěná

vlhkomilnou vegetací, porosty olší, vrb a rákosu, s dostatkem úkrytů. Na hnízdištích se jeřábi často zdržují do září až října.

V ČR hnízdí jeřábi pravděpodobně od 80tých let minulého století, poprvé bylo hnízdění prokázáno v roce 1989 na Českolipsku. Českolipsko je do současnosti jádrovou oblastí výskytu v ČR s počtem cca 25 párů, z nich 10-15 párů hnízdí uvnitř PO. Celkovou velikost celostátní populace lze odhadnout na více než 100 párů.

Pro hnízdící jeřáby je významným negativním faktorem změna výšky vodní hladiny v době inkubace vajec, která může způsobit mimo jiné i vyšší riziko predace. Na neúspěšných hnízděních mají rovněž podstatný podíl lišky a prasata divoká. Negativní ovlivnění představují rovněž zásahy do biotopů, které způsobují jejich změny, fragmentaci, nebo omezování úkrytových porostů.

Podíl populace, tj. početnost a hustota populace daného druhu, vyskytujícího se na lokalitě, v poměru k populaci tohoto druhu na území státu je odhadována na více než 15%

Zachovalost, tj. stupeň zachování charakteristik stanoviště, které jsou důležité pro daný druh je hodnocena jako dobře zachovaná

Izolace, tj. stupeň izolace populace na dané lokalitě ve vztahu k přirozenému areálu rozšíření druhu - populace není izolovaná, ale je na okraji areálu rozšíření druhu

Celkové hodnocení významu lokality pro zachování druhu je v nejvyšší kategorii A - vysoce významná.

Výskyt jeřábů popelavých v posuzovaném území

Řešené území okolo Novozámeckého rybníka je základní, jádrovou oblastí výskytu jeřábů v České republice, probíhá zde nejen pravidelný monitoring populace, ale v rámci studia ekoetologie druhu i dlouhodobé vědecké výzkumy pomocí GPS-GSM telemetrie a barevně značených jeřábů s nadregionálním i mezinárodním přesahem. Pro získání relevantních informací o výskytu jeřábů a o způsobu, jakým je území dotčené záměrem jeřáby využíváno, byli o výsledky těchto výzkumů požádáni příslušní specialisté. Informace z recentně probíhajících výzkumů laskavě poskytla Mgr. Markéta Ticháčková, vedoucí projektu cranelife.cz, podporovaného CCBC (Českou koalici pro ochranu biodiversity), Zoo Ostrava a Kranichschutz Deutschland. Konzultace rovněž poskytli specialisté ze skupiny pro výzkum a ochranu jeřába popelavého České společnosti ornitologické, konzultace a data z dřívějších výzkumů laskavě poskytl RNDr. Lubomír Peške, Ph.D.

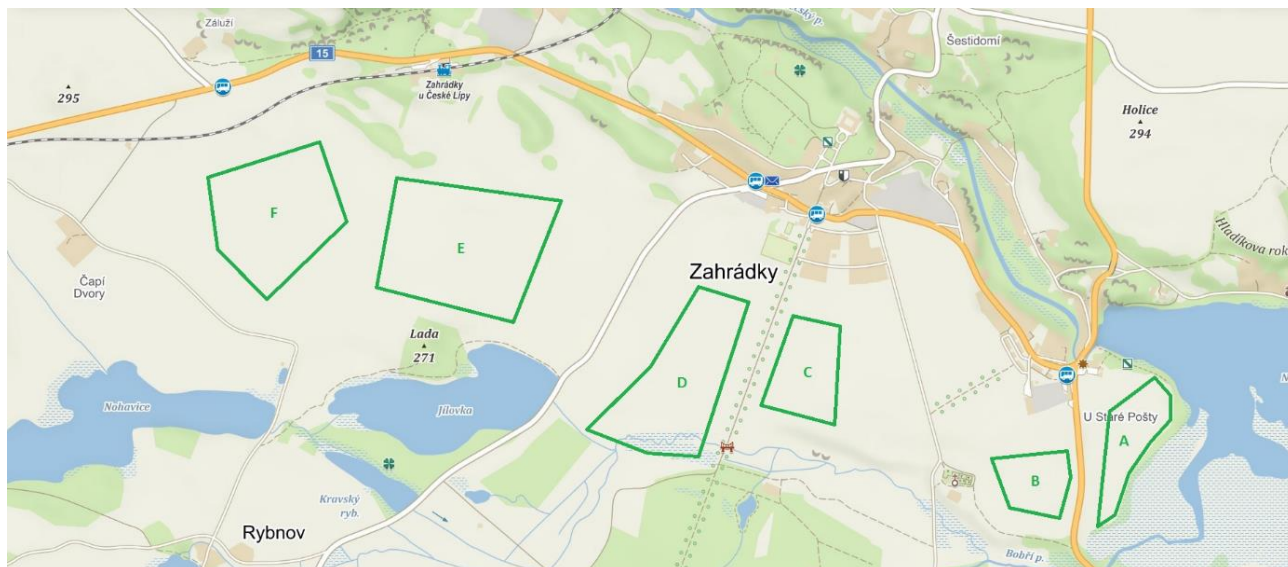
Na Novozámeckém rybníku, který je vzhledem k řešenému území nejbližším hnízdištěm, hnízdí jeřábi od roku 1990 v počtu 3 – 5 párů. V celé PO je podle posledního sčítání odhadováno 10 – 15 párů.

1)

Jeřábi se živí jak rostlinnou tak živočišnou potravou, kterou v hnízdní době vyhledávají na skrytých místech (břehové porosty, lesní světliny), s odrostlejšími mláďaty pak chodí na otevřenější plochy a se vzletnými již navštěvují rozlehlá pole a louky. Na větších otevřených plochách se často shromažďuje i

několik desítek ptáků. Potravní lokality jeřábů popelavých v záměrem dotčeném území jsou znázorněny na obr. 3.

Obr. 4: Potravní lokality jeřábů popelavých v záměrem dotčeném území

Zdroj: výsledky výzkumu v rámci projektu cranelife.cz podporovaný CCBC (Českou koalici pro ochranu biodiversity), Zoo Ostrava a Kranichschutz Deutschland.

Komentář k jednotlivým plochám:

Lokalita A - je využívána je 1 párem jeřábů s mláděty hnízdícím v blízkosti Mnichovské průrvy, nárazově i dalšími páry či dospělými jeřáby (zdržují se zde i husy velké).

Lokalita B - byla využívána intenzivně v roce 2018, v ostatních letech zde jeřábi pobývali méně.

Lokalita C - je významnou potravní plochou pro skupiny jeřábů v mimohnízdním období. Vycházel sem i pár s mládětem hnízdícím na rybníčku v bažantnici.

Lokalita D - je v předjaří a na jaře dobrým místem jak pro skupiny dospělých jeřábů, tak pro páry, a to i s mláděty. Díky zakrytí terénní vlnou zde jeřábi nalézají i relativně dobrý úkryt (vychází sem např. pár hnízdící u rybníku Velká Komora, a to v různých letech různý pár).

Lokality C, D, E, F - jsou také využívány hnízdícími páry s mláděty ještě před vzletností.

Lokality D a E - jsou důležitou potravní lokalitou v mimohnízdním období, pobývají zde během dne i větší počty jeřábů (několik desítek). Celá oblast je navštěvována jeřáby prakticky celoročně, i když výskyty samozřejmě nejsou pravidelné.

2)

Obr. 5: Příklad využívání prostoru GPS-GSM vysílačkou označeným jedincem jeřába popelavého

Zdroj: výsledky výzkumu v rámci projektu *cranelife.cz* podporovaný CCBC (Českou koalici pro ochranu biodiversity), Zoo Ostrava a Kranichschutz Deutschland.

Z vyhodnocení GPS lokací jsou zřejmé jednak pohyby mezi ptačí oblastí a dotčeným územím, jednak značná atraktivita lokality východně od Valdštejské aleje (odpovídá cca lokalitě „D“ z předchozího obrázku č. 4), ale i dodržování jisté odstupové vzdálenosti od zástavby a od stávající silnice I/15 (cca 250 – 450 metrů).

Důležitým aspektem pro pohyb jeřábů v polích je reliéf terénu, tj. rozsáhlé přehledné bezlesí s dobrým výhledem, ale i terénními depresemi, které hojně využívají k úkrytům. Jedná se o nesnadno kvantifikovatelné parametry krajiny, které jsou v rámci různých lokalit obtížně srovnatelné, nicméně faktem zůstává, že dotčené území je pro jeřáby dlouhodobě nejatraktivnější potravní lokalitou nejen v rámci Českolipska.

V zimním období tu pobývá i kolem 60 jeřábů, pravděpodobně i z jiných regionů, podle barevného kroužkování doložen např. jeřáb z Žabakoru. Jedná se tedy o významné shromaždiště nadregionálního významu. Jeřábi se samozřejmě mohou pohybovat i na jiných místech, ale podle pozorování vychází, že upřednostňují právě tuto oblast.

3)

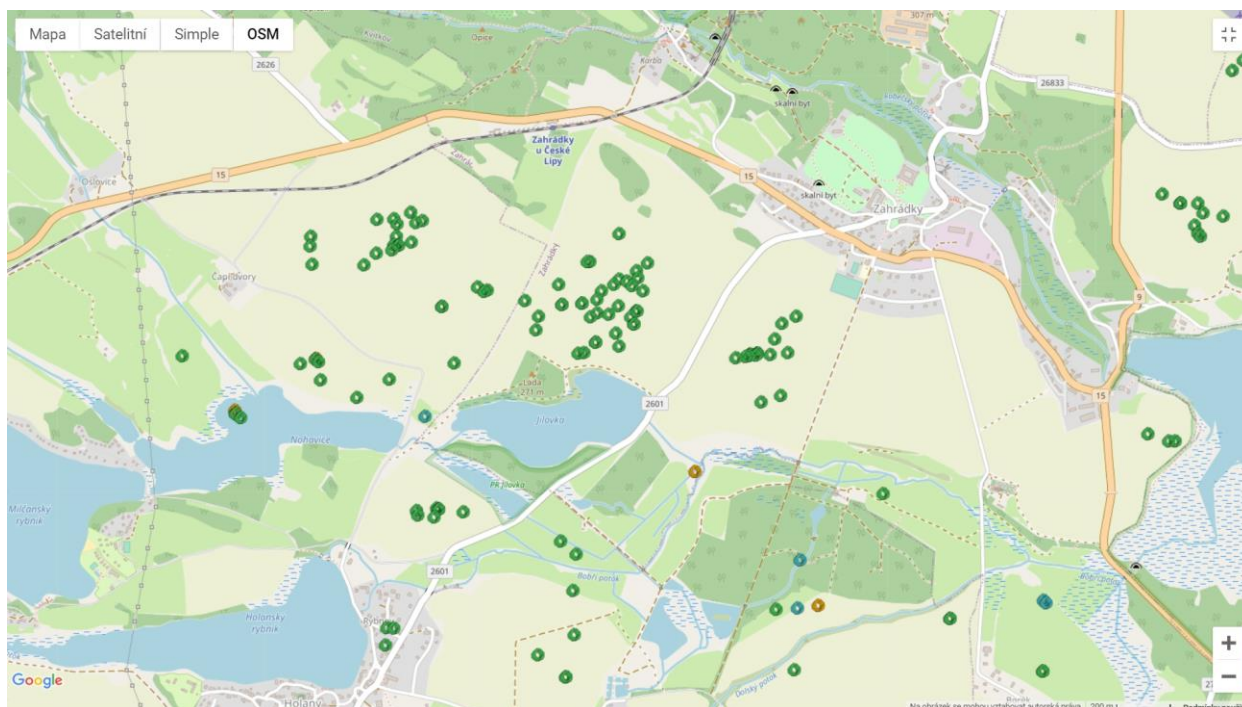
Na Novozámeckém rybníce je významné nocoviště jeřábů, od malých hejn až po desítky jedinců (až 80). Celkem jsou skupinkami jeřábů pravidelně využívána pouze dvě nocoviště na Českolipsku - Novozámecký a Heřmanický rybník. Tato nocoviště jsou využívána různě velkými hejny jeřábů ať už

nehnízdících během roku anebo nově zimujících v oblasti Českolipska. **Pro takováté nocoviště je vždy důležitá potravní nabídka v okolí**, která se samozřejmě mění podle obhospodařování polí. Ze získaných pozorování vyplývá, že jeřábi nocující na Novozámeckém rybníce využívají právě dotčená pole u Zahrádek.

Zdroj: výsledky výzkumu v rámci projektu cranelife.cz podporovaný CCBC (Českou koalici pro ochranu biodiversity), Zoo Ostrava a Kranichschutz Deutschland.

4)

Obr. 6: Pozorování barevně značených jeřábů v dotčené oblasti obchvatu Zahrádky (zdroj: iCORA.de)

Podobně jako u předchozího obrázku je z vyhodnocení pozorování barevně značených jedinců uvedených v mezinárodní databázi iCORA.de zřejmá značná atraktivita řešeného území (klastry výskytu odpovídají cca lokalitám „D, E a F“ z obrázku č. 3), patrné je zde i dodržování jisté odstupové vzdálenosti od zástavby a od stávající silnice I/15 (cca 250 – 350 metrů).

Komentář k mapce výskytu:

Pole u NPR pod Poštou - Pozorování od tří označených různých jedinců, z čehož dva pochází ze severního břehu Novozámeckého rybníka (lokalita pod Sochořem) a jeden z jižního břehu, ale až z lokality u Jestřebské (cesové) vodárny, což dokládá, že toto pole nevyužívá pouze pár hnízdících i Mnichovské průrvy, ale i ostatní jeřábi, kteří vyhnízdili na jiných hnízdíštích u Novozámeckého r. U Mnichovské průrvy nebylo mládě nikdy označeno.

Pole mezi Valdštejnskou alejí a silnicí Zahrádky-Holany - Velice významná potravní lokalita pro jeřáby z širšího Českolipska, což zde dokládá i pozorování jeřábů na tomto poli i od jeřábů pocházejících z Jestřebských Slatin a Heřmanického rybníka. Toto pole bývá využíváno po celý rok, podle stavu a druhu plodiny.

Mimo to do pole vychází jeřábi s ještě nevzletnými mláděty z hnízdiště u rybníku Velká komora (opakovaná pozorování v různých letech). Za potravou s mláděty tam vycházeli minimálně dva různé páry, které hnízdily u Velké Komory a to jeden značený a v posledních letech neznačený pár.

Pole od silnice Zahrádky-Holany k Čapím Dvorům - Velice hojně využívaná pole. Byl zde pozorován i jeřáb pocházející z Břehyně nebo z hnízdiště severně od Mimoně. Pozorování barevně označených jeřábů z různých míst Českolipska dokládají, že se jedná o velice důležité potravní lokality.

Hnízdiště v Bažantnici - kde v letech 2017 a 2018 úspěšně vyhníždil pár jeřábů, kde je jeden jedinec značený a každý rok tam vyvedl jedno mládě. S ještě nevzletným mládětem tento pár pravidelně vycházel za potravou i do polí mezi Valdštejnskou alejí a asfaltkou od Sv. Barbory do Zahrádek (pravděpodobně tam hnízdili jeřábi již v předešlých letech.). V roce 2019 tam stejný pár začal hnízdit, ale poté lokalitu opustil pro nedostatek vody. V roce 2020 se tam již o hnízdění ani nepokoušeli. Stejný pár v letech 2019 a 2020 úspěšně hnízdil u Kravského rybníka, odkud vychází za potravou i s ještě nevzletným mládětem do polí jak severně od Jílovky tak i severně od Čapích dvorů. V roce 2015 a 2016 tentýž pár hnízdil u rybníka Velká Komora, odkud byl vytlačen jiným párem, který se vrátil na jaře na lokalitu dříve. Z chování tohoto konkrétního páru, který je možné díky barevnému značení identifikovat, je patrné, že je na tuto oblast silně vázán.

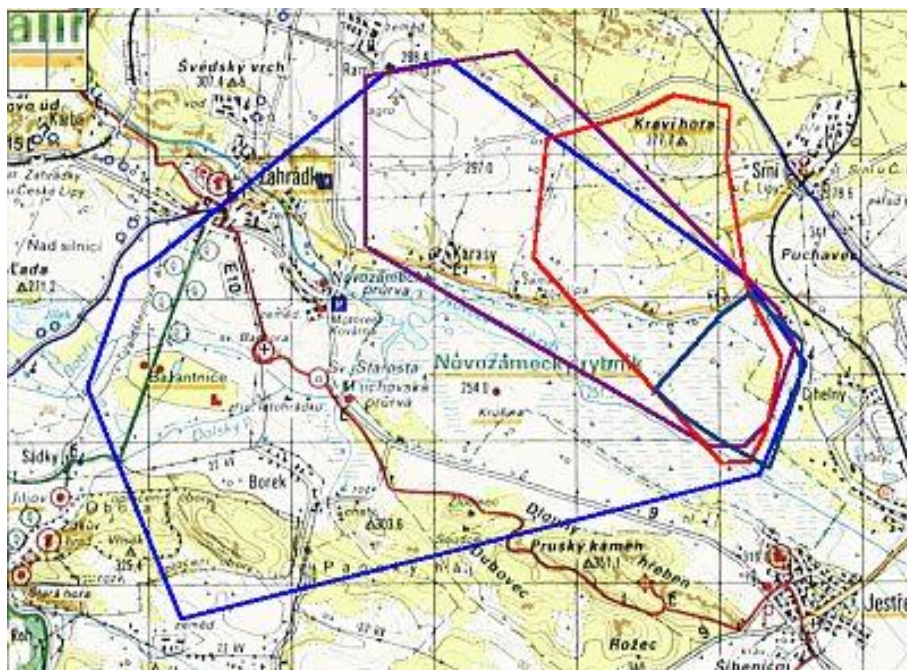
Jelikož je Českolipsko oblastí s vyšší hustotou hnízdních párů, kde jsou vhodné hnízdní lokality již obsazeny, byl by problém pro páry, které ztratí hnízdiště najít nové hnízdiště.

Jižně pod Bobřím potokem - Louka mezi Bobřím potokem a bažantnicí - pozorování jedince pocházejícího z Břehyně. Na polích u Dolského potoka, jižně od Bažantnice a západně od Borku - byl také v jarních měsících pozorován jedinec pocházející od Žabakoru, z Českého Ráje.

5)

Příklad zvětšování domovského okrsku hnízdního páru z Novozámeckého rybníka v hnízdní a po-hnízdní sezóně je znázorněn na obr. 5. Domovský okrsek se zvětšuje s věkem mláděť (char. 5km², vzdálenost místa odpočinku a místa krmení 2 – 3 km). GPS lokace byly získány metodou satelitní radiotelemetrie.

Obr. 7: Příklad zvětšování domovského okrsku hnízdního páru z Novozámeckého rybníka v hnízdní a po-hnízdní sezóně

Zdroj: Peške L., Bobek M., Pojer F., Šimek J.: Behaviour and home range of Common crane in breeding and postbreeding period. The 5th European Crane Conference, Sweden 2003. Abstract of the lecture.

6)

V širším okolí řešeného území se nachází několik dalších samostatných (drobnějších) potravních lokalit jeřábů popelavých.

Obr. 8: Potravní lokality jeřábů v širším okolí dotčeného území

Zdroj: Podle pozorování členů Skupiny pro výzkum a ochranu jeřába popelavého v ČR, České společnosti ornitologické

Na plochách se žlutým pruhem se zdržují páry v hnízdní době, na plochách s hnědým pruhem se zdržují hejna v mimohnízdním období. Na těchto lokalitách se ale, oproti řešenému území okolo Zahrádek, jedná o pozorování pouze jednotlivých ptáků, max. malých skupinek. Na třech lokalitách se mohou vyskytovat jeřábi ve vyšších počtech několika desítek ex., bývá to však omezeno pouze na určitou část roku.

E. IDENTIFIKACE PŘEDMĚTŮ OCHRANY EVROPSKY VÝZNAMNÉ LOKALITY A PTAČÍ OBLASTI, KTERÉ BUDOU PRAVDĚPODOBNĚ ZÁMĚREM OVLIVNĚNY

Předměty ochrany byly z hlediska možných vlivů realizace záměru hodnoceny jako dotčené v případě, že:

- Přírodní stanoviště nebo druh živočicha se vyskytuje přímo v území zasaženém realizací záměru a v důsledku realizace může dojít k ovlivnění stanoviště nebo životních nároků daného druhu, nebo pokud území dotčené záměrem je významné z hlediska ekoetologických nároků druhů, které jsou předměty ochrany v okolních lokalitách soustavy Natura 2000, a realizací záměru by mohly být ovlivněny.
- Posuzovaný záměr svým charakterem výstupů může tato přírodní stanoviště nebo druhy v rámci EVL ovlivnit na větší vzdálenosti.

Za záměrem dotčenou je třeba považovat populaci páchníka hnědého, neboť kácení alejových dřevin představuje přímý zásah do jeho biotopu.

Za dotčené je nutno považovat rovněž dva předměty ochrany ptačí oblasti – jeřába popelavého a motáka pochopa, pro které je dotčené území jejich potravním biotopem. Ostatní druhy ptáků, které jsou předměty ochrany, mají jiné biotopové nároky, dotčené území nevyužívají, takže jejich ovlivnění lze vyloučit.

Tabulka. 2: Vyhodnocení dotčených předmětů ochrany

Lokalita	Dotčen	Poznámka
CZ0513508 Zahrádky		
páchník hnědý (<i>Osmoderma barnabita</i>)	Ano	může být ovlivněn v důsledku kácení alejových dřevin, které jsou jeho biotopem
CZ0511007 Českolipsko - Dokeské pískovce a mokřady		
Jeřáb popelavý (<i>Grus grus</i>)	Ano	Dotčené území je jeho potravním biotopem
Moták pochop (<i>Circus aeruginosus</i>)	Ano	Dotčené území je jeho potravním biotopem
Lelek lesní (<i>Caprimulgus europaeus</i>)	Ne	V dotčeném území se nevyskytuje
Skřivan lesní (<i>Lullula arborea</i>)	Ne	-,-
Slavík modráček střeoevropský (<i>Luscinia svecica cyaneola</i>)	Ne	-,-

F. VÝSLEDKY TERÉNNÍCH ŠETŘENÍ

Podrobné přírodovědné průzkumy zaměřené na zjištění výskytu dotčených předmětů ochrany a jejich biotopů byly prováděny v roce 2020. Proveden byl entomologický a dendrologický průzkum pro zjištění výskytu páchníka hnědého a jeho biotopů ve Valdštejské aleji a ornitologický průzkum.

V roce 2021 byly pro hodnocení použity výsledky průzkumů z roku 2020, které byly doplněny o dendrologický průzkum Valdštejské aleje v úseku křížení trasou B. Podle požadavků zadavatele byly navíc rovněž prověřeny potenciální náhradní potravní a pobytové plochy pro jeřáby popelavé (*Grus grus*), které by v případě realizace záměru mohly sloužit jako kompenzační opatření pro Ptačí oblast Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady.

Základní charakteristika zkoumaného území

Dle **geomorfologického členění** ČR (Demek & Mackovčin 2006) náleží sledované území do soustavy Česká tabule, podsoustavy Severočeská tabule, celku Ralská pahorkatina, podcelku Dokeská pahorkatina a okrsků Provodínská pahorkatina (krátce na začátku trasy) a Jestřebská kotlina (většina území). Terén je víceméně rovinný, s pouze malými výškovými rozdíly. Nejvýše položený je začátek trasy západně od Zahrádek (cca 283 m), nejnižší položený je úsek kolem km 2,0 (cca 258 m), kde se terén mírně svažuje do ploché nivy nedalekého Bobřího potoka.

Geologickou stavbu širšího území tvoří zejména spraše a sprašové hlíny, pouze místně vystupují v půdním podloží sedimenty svrchní křídly. Jedná se o křemenné, podřízené štěrčkovité pískovce, které jsou stratigraficky řazeny do jizerského souvrství (střední až svrchní turon).

Půdní pokryv v okolí trasy tvoří zpravidla hnědozemě, a to střídavě hnědozem modální a hnědozem luvická, jižně od trasy (v návaznosti na nivu Bobřího potoka a Holanské rybníky) též hnědozem oglejená. Na začátku trasy je naproti tomu vyvinuta kambizem arenická. Takřka veškeré půdy v trase jsou zemědělsky zkuřené (orané), v ose křížených komunikací jsou přítomny antropogenní (navážkové) půdy. Plošně převažující půdy ve sledovaném prostoru jsou obvykle písčitohlinité, bez většího zastoupení skeletu, mírně kyselé, středně zásobené živinami i vláhou.

Podnebí území je teplé a mírně suché, s roční průměrnou teplotou kolem 8 °C a průměrnou roční sumou srážek blízká se 700 mm (30leté průměry za období 1981–2010). Dle klimatické rajonizace (Quitt 1971) náleží sledované území do mírně teplé oblasti s rajónem MT9.

Hydrologie. Zájmové území náleží do povodí Labe, resp. jejího pravostranného přítoku Ploučnice. V blízkosti silniční trasy se povrchové vodní toky nenacházejí, stejně jako zde chybějí i stálé vodní plochy. Území je převážně do jižně protékajícího Bobřího potoka, malou měrou i do Robečského potoka, který protéká severně od Zahrádek. V okolním území se nachází řada rybníků, nejbližší trase leží rybník Jílovka (asi 200 m jihozápadně od km 1,6) a Novozámecký rybník (350 m severně od konce trasy).

Z hlediska **fytogeografického členění** (Skalický 1988) náleží území do obvodu Českomoravské mezofytikum, fytogeografického okresu 53. Podještědí a podokresu 53a. Českolipská kotlina. Květena širšího území je druhově dosti bohatá, specifický je výskyt druhů vázaných na mokřadní a vodní biotopy a na druhé straně druhů vázaných na písčité půdy (psamofytů). Ve vlastním sledovaném území se ovšem vlhkomilné druhy z důvodu absence vhodných biotopů nevyskytují.

Dendrologický průzkum

Dendrologické šetření v místě křížení chráněné Valdštejnské aleje bylo pro variantu A provedeno v rámci přírodovědných průzkumů dne 24. 7. 2020, pro variantu B dne 16. 4. 2021.

Cesta v aleji je se štěrkovým povrchem, při jejích okrajích jsou poměrně široké lemy (cca 5 m) extenzivně sečených, přistíněných trávníků. Druhově velmi chudé porosty, částečně ovlivněné sešlapem. Druhové složení: trávy – *Alopecurus pratensis*, *Arrhenatherum elatius*, *Bromus hordeaceus*, *Bromus sterilis*, *Festuca rubra* (hoj.), *Lolium perenne* (hoj.), *Poa angustifolia* (hoj.), *Poa compressa*; byliny – *Achillea millefolium*, *Allium vineale*, *Anthriscus sylvestris*, *Euonymus europaea*, *Ficaria verna* (roztr.), *Geranium pratense*, *Geum urbanum*, *Hypericum perforatum*, *Lamium album*, *Stellaria media* (dosti hoj.), *Taraxacum* sect. *Ruderalia* (hoj.), *Urtica dioica* (lok.), *Veronica chamaedrys*, *Veronica sublobata*, *Viola odorata*.

Po obou stranách navazují pole, t. č. osetá ozimou pšenicí. Plevelé jsou rozšířeny převážně jen v bezprostředních lemech: *Bromus sterilis*, *Elytrigia repens*, *Fumaria officinalis*, *Galium aparine*, *Geranium pusillum*, *Lamium purpureum*, *Matricaria recutita*, *Tripleurospermum inodorum*, *Viola arvensis*.

Varianta A:

Navržená trasa silnice kříží Valdštejnskou alej v blízkosti km 2,2, při úpatí mírného svahu. Jedná se o oboustrannou linii vzrostlých lip (*Tilia cordata*, dále na sever převážně *T. platyphyllos*, staré stromy s rozsáhlými dutinami), s několika mladými dosazenými stromy, jednotlivě (již mimo dotčený prostor) mladší duby letní (*Quercus robur*). Starší stromy jsou zpravidla 20–22 m vysoké, některé s vylomenými větvemi, jednotlivé stromy mají hlavní větve (dílčí kmeny) svázané ocelovými lany. Častý výskyt dutin, ve sledovaném úseku méně výrazných. V místě křížení se nacházejí dva pařezy a část pokáceného kmene, dále je zde několik mladých dosazených lip, cca 5 m vysokých (tabulka 3).

Varianta B:

Navržená trasa silnice kříží Valdštejnskou alej v blízkosti km 2,3. V dotčeném, cca 20 metrů dlouhém úseku, se jedná se o oboustrannou linii vzrostlých lip, především *Tilia cordata* jeden ex *T. platyphyllos*, proměnlivé výšky mezi cca 7 – 24 metry. Bližší popis je uveden v tabulce č. 4.

Vliv záměru na dřeviny v EVL

Valdštejnská alej je součástí evropsky významné lokality Zahrádky u České Lípy a stejnojmenné Přírodní památky. Jedná se o souvislou lipovou alej při polní cestě mezi středem obce Zahrádky a mostem přes Bobří potok, v celkové délce asi 800 metrů.

Podle plánu péče z r. 2010 roste v této aleji 215 stromů. Starší část aleje tvoří věkovité lípy velkolisté (*Tilia platyphyllos*) s rozsáhlými dutinami, o něco mladší jsou lípy srdčité (*T. cordata*), u nichž není výskyt dutin tak častý. Uhynulé stromy byly v minulých desetiletích nahrazeny novými výsadbami (výhradně druhu *T. cordata*). Mimoto v aleji roste několik dubů letních (*Quercus robur*) středního věku. Na stromové dutiny je vázán výskyt brouka páchníka hnědého (*Osmoderma barnabita*), který je také jediným předmětem ochrany EVL. Mimoto se zde vyskytují i další druhy xylofágního hmyzu, z nějž lze zmínit zejména krasce lipového (*Lamprodila rutilans*).

Potenciální vliv záměru na lipovou alej byl posouzen na základě mapového podkladu poskytnutého objednatelem a vlastních terénních šetření 24. 7. 2020 a 16. 4. 2021.

Varianta A:

Navržená silniční trasa kříží alej v její jižní části, blízko úpatí mírného svahu. Trasa je zde vedena po násypu asi 3 metry vysokém a cestu s lipovou alejí překonává menším mostním objektem o rozpětí přibližně 20 metrů. Šířka přemostění činí 12–14 m, zemní těleso (násyp) měří v předpolí mostu na šířku asi 25 metrů. Jde o pouze předběžné údaje, které budou teprve upřesněny v podrobnější projektové dokumentaci.

Přemostění je situováno do místa, kde se v aleji nachází krátká proluka. V ose mostovky je po každé straně jeden pařez, severně od nich jsou pak vysazeny mladší lípy (na západní straně dvě, na východní jedna). **Celkem se v místě křížení nachází cca 8 stromů**, z toho 2 mladého věku. **Kácení bude nezbytné u 6 z nich** (včetně obou mladých), v „ideálním“ případě tak budou pokáceny 4 vzrostlé lípy. **Další dva vzrostlé stromy** se nacházejí v blízkosti zemního tělesa (ve vzdálenosti **do 5 metrů**), což znamená riziko jejich nepřímého poškození. Zejména u stromu rostoucího při sv. úpatí navrženého násypu je pravděpodobné, že jeho koruna bude zasahovat do blízkosti vozovky a bude tudíž muset být redukována. Určité nepřímé vlivy lze očekávat i u dalších nejméně 4 stromů rostoucích dále v řadě. Tyto vlivy mohou představovat synergické působení dílčích dopadů silniční stavby a dopravního provozu: změna světlených poměrů (zástin zemním tělesem, týká se zejména stromů severně od trasy), změna vláhových poměrů (v dané situaci spíše málo významný vliv), eutrofizace související zejména s exhalacemi oxidů dusíku (spíše méně významný vliv), poškození stromů solí ze zimní údržby vozovky (potenciálně významný vliv, který se může uplatnit až do vzdálenosti několika desítek metrů). Uvedené vlivy mohou vést k chronickému poškození stromů rostoucích v blízkém okolí silnice, které v průběhu několika let může vést k jejich úhynu. Kvantifikace rizika je obtížná vzhledem k množství neurčitostí.

Celkový vliv realizace záměru na chráněnou alej bude středně významný. **Přímo či nepřímo bude významně dotčeno zhruba 10 stromů, což je asi 5 % z celkového počtu stromů v aleji.** Ostatní stromy v kategorii „nižšího ovlivnění“ nelze přesně vymezit, obecně lze předpokládat, že se vzdáleností od vozovky bude intenzita vlivů klesat. Výrazně negativním dopadem je dělicí účinek silnice, který se netýká jen samotné aleje, ale i okolní krajiny. Silnice bude i přes své poměrně umírněné technické parametry představovat rušivý prvek v okolní krajině.

Varianta B:

Oproti variantě A je ve variantě B most prodloužen, takže alejí bude procházet pouze most o celkové šířce 13,5 metru. Násypy mostních kuželů (zemní těleso) jsou situovány na zemědělských pozemcích mimo alej. Výška mostu je stejná jako ve variantě A, cca 3 metry. Dotčené území, tj. šířka staveniště, činí 20 metrů.

V místě křížení aleje si stavba vyžádá **kácení celkem 6 lip**, z toho dvou mladých. Nepřímo ovlivněny, s postupným klesajícím vlivem, budou ještě **nejméně další 2 - 3 následující stromy** v obou směrech a po obou stranách cesty. Dále od stavby a budoucího mostu bude intenzita vlivů klesat. Tuto kategorii „nižšího ovlivnění“ nelze přesně vymezit. (viz výše, popis ve variantě A). Celkem bude **přímo či nepřímo významně dotčeno zhruba 10 stromů, což je asi 5 % z celkového počtu stromů v aleji.** Výrazně negativním dopadem bude, stejně jako ve variantě A, dělicí účinek silnice, který se netýká jen samotné aleje, ale i okolní krajiny. Silnice bude i přes své poměrně umírněné technické parametry představovat rušivý prvek v okolní krajině.

K ovlivnění dalších dřevin, včetně ovlivnění významného, by mohlo dojít v případě, že by mostní kužely nebo těleso silnice navazující na most, jehož šířka přesahuje řešený pás staveniště mostu, zasahovaly do **ochranného pásma kořenového prostoru aleje**. Nežádoucím zásahem by z tohoto pohledu byly rovněž jakékoliv zemní práce, nejen skrývky, ale i navážky, a pojezdy stavebních strojů v ochranném kořenovém prostoru. Podle arboristického standardu "Ochrana dřevin při stavební činnosti", u dřevin kategorie A, do níž spadají i stromy ve Valdštejské aleji, činí poloměr chráněného kořenového prostoru až desetinásobek tloušťky kmene daného stromu. Tzn. u stromu s tloušťkou kmene 50 cm by nemělo být stavebně zasahováno do vzdálenosti menší než 5 m od kmene, u stromu s tloušťkou kmene 150 cm činí tato vzdálenost 15 metrů.

Těleso silnice mimo přemostění Valdštejské aleje má uvedenou šířku 35 metrů, šířka staveniště činí 40 metrů, což jsou parametry výrazně převyšující udávaný rozsah zasaženého území v místě aleje. Z podkladů dostupných pro posouzení nelze vzdálenost založení mostu a silničního tělesa od stromů v aleji s větší přesností odvodit. Nelze proto ani blíže kvantifikovat počet potenciálně dotčených stromů a intenzitu jejich ovlivnění.

Tabulka č. 3: Stromy v blízkosti vozovky - Varianta A

Ve všech případech jde o lípy srdčité (*Tilia cordata*), v poměrně dobré vitalitě, v horším stavu je pouze lípa zcela na SV, 2 stromy jsou stažené lany

strana	obvod1	obvod2	výška	vliv	blížejší popis
Z	214	220	21	nepřímý nižší	teprve výše rozvětvený, úzká, ale plná koruna
Z	42	39	5,5	nepřímý významný	mladý stromek, menší koruna od 2 m
Z	67	66	8,5	kácení	mladý stromek, koruna od 2,5 m, symetrická
Z	210	250	22	kácení	větvení až v horní části, užší koruna
Z	298	310	14	kácení	od 4 m pahýl – dutina, zbytkový kmen, nahoře zkrácený, menší koruna
Z	245	230	23	kácení	úzká vidlice od 7 m, užší koruna
Z	261	290	21	nepřímý významný	vidlice od 5 m, stažení lany, dosti bohatá koruna
V	226	295	23	nepřímý nižší	od 4,5 m rozdvojený kmen, stažení lady, rozložitá prořídla koruna, defoliace až 40 %
V	223	225	21	nepřímý nižší	vidlice od 5 m, výše nasazená koruna (od 7 m)
V	213	210	20	nepřímý značný	od 4 m zduřelý kmen (po ztrátě větví), koruna od 4-5 m, relativně velká, plná
V	27	25	5	kácení	mladý stromek s menší korunou od 2 m
V	171	170	23	kácení	vidlice od 6 m, úzká koruna
V	179	185	16	nepřímý značný	sekundární koruna od 4 m, 2 asymetrické dílčí kmeny – jeden dlouhý, druhý krátký a ukloněný
V	185	190	17	nepřímý nižší	sekundární koruna, ztráta silných větví mezi 3 a 5 m, výše jedna zlomená, užší, ale plná koruna

strana: Z – západně od cesty, V – východně od cesty, pořadí stromů od severu k jihu; **obvod1** – obvod kmene v centimetrech dle mapového podkladu poskytnutého projektantem, **obvod2** – obvod kmene ve výšce 1,3 m dle vlastního měření; **výška** – výška stromu v metrech (nejvyšší výhon).

Tabulka č. 4: Stromy v blízkosti vozovky - Varianta B

strana	obvod	štítek	výška	vliv	blížejší popis
Z	72		12	nepřímý nižší	mladý strom, kmen mírně nakloněný k cestě, dobrý zdrav. stav
Z	79		10,5	nepřímý významný	mladý strom, širší koruna
Z	47		8	nepřímý významný	mladý stromek, hustě zavětvený
Z	119	155,156	16	kácení	strom mírně nakloněný od cesty, poněkud asymetrická koruna, drobné zlomy
Z	38		8,5	Kácení	mladý strom, vyvětřovaný, řidší koruna mezi tímto a následujícím stromem se nachází mohutný, již značně rozpadlý pařez
Z	57		7	Kácení	mladý strom s košatou korunou
Z	182	151,152	12	nepřímý významný	strom stř. věku, výrazně nakloněný od cesty, nahoře široká koruna, s bohatým zavětvením
V	100	60	15	Nepřímý značný	mladší strom, mírně redukováná koruna po dílčích ořezech tento strom už je celkem daleko od trasy, asi ho raději neuvádět
V	113	61	12	nepřímý významný	užší koruna, po menších ořezech
V	163	62	11,5	Kácení	nižší strom s křivolakým kmenem, koruna po ořezech redukováná, nepravidelně roslá
V	220	63	24	kácení	silnější strom s úzkou, vysoko nasazenou korunou
V	173	64	18	Kácení	štíhlý kmen, nahoře málo větvený, koruna po ořezech redukováná
V	465	65	17	nepřímý významný	strom z nejstarší generace, s mohutným kmenem a četnými nádory, koruna po vícečetných ořezích snižená a redukováná, lanová vazba, pravděpodobně dutiny v kmeni, od země nepozorovatelné nejstarší strom ve sledovaném úseku, orientačně měřen obvod (průměr dopočítán), velmi nepravidelný kmen s četnými nádory

strana: Z – západně od cesty, V – východně od cesty, pořadí stromů od severu k jihu; **obvod** – obvod kmene ve výšce 1,3 m dle vlastního měření; **výška** – výška stromu v metrech (nejvyšší výhon).

Návrh opatření. Pro zmírnění negativního vlivu na Valdštejnskou alej je třeba respektovat následující omezení:

- minimalizovat rozsah zemních prací v blízkosti aleje, chráněný kořenový prostor stromů oplotit proti vjezdu stavební mechanizace
- stromy v okolí staveniště účinně chránit před poškozením v průběhu výstavby

- kácení stromů realizovat jen v nezbytně nutném rozsahu, totéž i v případě redukci stromových korun
- pro omezení vlivu posypových solí na obou stranách vozovky postavit nepropustné stěny v délce minimálně 50 metrů a zajistit odkanalizování vozovky do svodných příkopů mimo dosah aleje

Entomologický průzkum

Úvod

Valdštejnská alej se nachází v katastru obce Zahrádky u České Lípy. Je součástí Přírodní památky Zahrádky u České Lípy a také Evropsky významné lokality Zahrádky. Jedná se o lipovou alej v délce cca 750 m vedoucí od objektu Základní a Mateřské školy u silnice I/15 jihozápadním směrem k Bobřímu potoku. V aleji je dle projektu Stabilizace a ošetření EVL Valdštejnské aleje z r. 2012 zastoupeno 216 lip srdčitých (*Tilia cordata*) a jeden dub letní (*Quercus robur*). Většina lip je kromě nové výsadby již v senescentním stadiu s odlomy větví nebo dutinami. Zastoupeny jsou i živá torza a stojící suché pahýly v počtu několika kusů.

Cílem průzkumu bylo (1) zjištění distribuce páchníka hnědého (*Osmoderma barnabita*) v celé aleji, (2) v souvislosti s plánovanou výstavbou obchvatu Zahrádek (Obr. 1) vyhodnocení vlivu plánovaného kácení cca 10 ks lip na populaci tohoto druhu a na biotop jako celek a (3) navržení zmírňujících opatření, bude-li možné je stanovit.

Páchník hnědý je v České republice legislativně chráněn zákonem 114/1992 (vyhl. 395), kde je zařazen mezi zvláště chráněné druhy v kategorii silně ohrožený. Dále je zařazen do Červeného seznamu ohrožených druhů České republiky (Hejda et al. 2017) v kategorii zranitelný (VU). Chráněn je i legislativou Evropské unie (Směrnice o stanovištích, přílohy II a IV).

Páchník hnědý se v Libereckém kraji dle údajů z Nálezové databáze ochrany přírody (NDOP-viz. Příloha č. 1) kromě Zahrádek recentně (od roku 2000) vyskytuje v širokém okolí Zahrádek, např. západně nejbližší v lipové aleji ve Stvolínkách nebo na vrchu Ronov, dále pak v Doksech a na vrchu Borný u Máchova jezera, na Mlýnském vrchu u Břehyně, na Malém a Velkém Bezdězu, v Hradčanech, na Malé a Velké Bukové a v Kuřívodech. Mimo Liberecký kraj se v podobných vzdálenostech vyskytuje již západně v Ličencích u Úštěku. Nejbližší populace páchníka byla zjištěna v oboře Vřísek (Blažej et. al. 2016), kam přes Barbořin most a bažantnici Valdštejnská alej pokračuje. V samotných Zahrádkách se páchník kromě předmětné lipové aleje vyskytuje v krátké staré habrové aleji cca 150 m severně od začátku aleje a dále v blízkém zámeckém parku se solitérními duby.

Bionomie

Páchník obývá dutiny starých listnatých stromů, kde preferuje velké dutiny hlavně v živých osluněných stromech. Larvy mají víceletý vývoj, žijí především v dutinách ve střední a horní části kmene. Živí se zde mrtvým, ještě pevným dřevem a svou činností tak dutinu rozšiřují. Dospělí jedinci se líhnou od května do srpna, vrchol výskytu je v červenci a srpnu, předpokládaná doba jejich života je

jeden měsíc. Většinu času tráví v dutině, převážně zahrabaní v trouchu. Samci během dne vylézají k ústí vchodu do dutiny a lákají samice pomocí feromonu (Larsson et al. 2003). Páření probíhá v dutině a samice kladou cca 20-80 vajíček do trouchu. Po 2-3 týdnech se líhnou larvy, jejichž vývoj trvá 3-4 roky v závislosti na podmínkách prostředí (dostatek potravy, teplota). Plně vzrostlé larvy si na podzim vytvářejí kokon z trusu a trouchu, k metamorfóze a líhnutí dospělce dochází následující jaro. Počet larev v dutině je velmi variabilní, v mohutných stromech a tedy i možných dutinách lze nalézt 30-150 larev (Čížek et al. 2015), podle příkladu ze Švédska, kde se z dutin v mohutných dubech líhlo „jen“ 11 dospělců (Ranius 2001), je obvyklá spíše spodní hranice výše uvedeného intervalu. Se snižující se mohutností kmene/kosterní větve a tedy i možností rozšíření dutiny se pochopitelně snižuje i počet larev, které dosáhnou dospělosti.

Dospělé jedince lze ve velmi teplých dnech zastihnout i vně dutin na borce stromů, při přelézání nebo při přeletu mezi jednotlivými stromy. Létat jsou však schopni pouze na velmi krátké vzdálenosti (Ranius et al. 2005). Páchník se u nás vyskytuje v parcích, stromořadích kolem cest, oborách, na hrázích rybníků, ve starých vrbovnách, kolem vodních toků i některých zachovalých rozvolněných lesních komplexech. I když jsou v současnosti záznamy výskytu páchníka na území České republiky poměrně početné, jedná se o rozšíření ostrůvkovité. Velká část populací je navíc malá a v blízké budoucnosti patrně zanikne, protože často žijí jen v několika starých dutých stromech bez možnosti přesídlení do jiných mladších stromů, které na daném místě chybí.

Metodika

Průzkum byl realizován v teplých dnech v roce 2020 prohlídkou všech stromů v aleji. Kontrolovány byly přízemní dutiny, borka kmenů a dutiny ve výšce do cca 5 m dostupné ze žebříku. Zaznamenávána byla přítomnost dospělců, charakteristická vůně feromonu vylučovaného samci, v ojedinělých případech i zbytky skeletu dospělců a trusu larev. Dále byly na vhodných stromech s dutinami instalovány nárazové pasti (16 ks) zavěšené poblíž dutin ve výšce cca 3-4 m, které byly navnaděny feromonem (8 ks) nebo červeným vínem (8 ks). Tyto nárazové pasti byly živolovné, tj. sběrná nádoba byla blízko dna proděravělá, aby případné srážkové vody mohly odtéci. Pasti byly exponovány pouze v teplých dnech a byly kontrolovány vždy třetí den po expozici. V chladných dnech byly sběrné nádoby odstraněny. Přítomnost páchníka byla zjišťována v období 26.6. až 28.7.2020. Prodloužení průzkumu na celé období výskytu, tj. nejlépe do konce srpna, bylo limitováno ze strany zadavatele. Nárazové pasti byly exponovány celkem 3x, a to ve dnech 3-5.7., 10-12.7. a 18-20.7. K identifikaci jednotlivých stromů bylo využito stávající označení čísla na plastových štítcích přibytých většinou ve výšce cca 2 m. Stromy jsou očíslovány vzestupně víceméně souvislou číselnou řadou začínající z pravé strany u budovy školy směrem ke konci aleje a zpět od konce k budově školy.

Výsledky

Pomocí výše uvedené metodiky byl zjištěn výskyt páchníka na celkem 20 stromech (obr. 7).

Obr. 9: Valdštejnská alej – zjištěný výskyt páchníka hnědého

Během kontrolních dnů byla zaznamenána přítomnost páchníka v 33 případech (Tab. 1). Nalezeno bylo 7 dospělců vizuálně, 1 torzo skeletu, ve zbývajících 25 případech byla přítomnost páchníka zjištěna čichem. Mimo kmeny stromů byli dále zastiženi 3 dospělci, a to 18. 7. u stromu č. 12 (1 ex.), 28. 7. u stromu č. 5 (1 ex.) a u stromu č. 197 (1 ex.). Tito jedinci nejsou zahrnuti do tabulky, protože je

nebylo možné přiřadit ke konkrétnímu stromu. Ve fotografické příloze jsou obrázky všech stromů, ve kterých byla imaga páchníka vizuálně pozorována a většiny stromů, kde byla zjištěna čichem.

Tab. 5: Jednotlivé záznamy v řádcích jsou uspořádány podle pořadí stromů při průchodu alejí od školy ke konci u potoka, ve sloupcích pak podle data nálezu v roce 2020.

● = dospělý jedinec, ○ = torzo skeletu, x = čichový záznam

Levá strana	Datum nálezu					
Číslo stromu	5.7.	10.7.	12.7.	18.7.	20.7.	28.7.
306						x
197		x		●	x	x
181					○	
176					x	x
173					x	x
131	●	x				
114	●		●			●

Pravá strana	Datum nálezu					
Číslo stromu	5.7.	10.7.	12.7.	18.7.	20.7.	28.7.
5						x
10						x
11						x
41				●		x
48	●	x				
49						x
72		x				x
73	x	x	x		x	
79	x					
80					x	
85				x		
94						x
106						x

Komentář k výsledkům

Dvacet obsazených stromů neznámá pouhých 20 jedinců páchníka. Bude jich přirozeně násobně více, bude záležet na obsazenosti jednotlivých dutin. Pro stanovení velikosti populace metodou zpětného odchytu není lipová aleje vhodná, protože fyzicky lze dohledat jen malou část jedinců. Staré lípy mají velmi často duté celé kmeny a většinou nejsou u paty stromu otevřené, proto nelze dutiny kontrolovat. Vně dutin pohybujících se jedinců je velmi málo. Je možné se pokusit o zjištění velikosti populace pomocí nárazových pastí s nejlépe se samčím feromonem nebo popř. i jiným druhem návnady, podmínkou úspěšnosti je ale dostatečně vysoká teplota pro letovou aktivitu páchníků.

Takovýchto dnů bylo v červenci 2020 velmi málo, a pokud již nastaly, byly ve dvou třetinách aleje vždy spojeny se silným bočním větrem, který šíření feromonu velmi limitoval.

Pro zhodnocení vlivu uvažovaného záměru je počet obsazených stromů ale důležitějším údajem než počet jedinců. Je možné stanovit podíl páchníkem obsazených stromů, které mají být vykáceny nebo nepřímo negativně ovlivněny k celkovému počtu obsazených stromů.

Zhodnocení vlivů záměru

Varianta A

1) Výstavbou přemostění budou dle dosud dostupných údajů zasaženy **přinejmenším stromy 85 a 131, ve kterých páchník žije a které budou muset být odstraněny**, protože se nacházejí přímo v trase komunikace (Obr. 8). Pokácení pouhých dvou stromů s páchníky se v aleji této velikosti nezdá být problematické, jde však o to, že i když se pokácené stromy ponechají poblíž a většina larev zdárně dokončí svůj vývoj (což je spíše hypotetický předpoklad, protože dutiny v na zemi ležících kmenech rychle vysychají), budou ztraceny vhodné dutiny, ve kterých by se generace páchníků v dalších letech vyvíjely. Odstraněny budou muset být i další 4 vzrostlé stromy, pravděpodobně potenciálně vhodné biotopy páchníka.

Dalších cca 8 stromů se nalézá v pásu **nepřímého ovlivnění, z toho 2 stromy č. 79 a 80 jsou páchníkem obsazené**, zbývajících 6 stromů spadá do kategorie potenciálně vhodný biotopů.

Celkově tedy budou přímo nebo nepřímo ovlivněny 4 stromy s prokázaným výskytem páchníka, což představuje 20% všech obsazených stromů v aleji.

Káceny budou další 4 stromy a nepřímo ovlivněno 6 stromů, které jsou pravděpodobným biotopem páchníků v současnosti nebo v budoucnosti.

Varianta B

Ve variantě B nedojde k přímým zásahům do stromů, ve kterých byl v době průzkumů v roce 2020 výskyt páchníků prokázán. Nic méně, i v tomto případě bude **přímo nebo nepřímo významně ovlivněno cca 10 stromů, které tvoří potenciální biotop** pro páchníky v současnosti nebo budoucnosti. Další přesněji nedefinovatelný počet dřevin, které tvoří potenciální biotop, bude v kategorii nižšího ovlivnění.

„Potenciální biotopy“, tj. dřeviny, které jsou v současnosti mladé, nebo se jedná i o starší a staré dřeviny s dutinami, jsou pro dlouhodobě (trvale) udržitelnou populaci páchníků nezbytné, jelikož podmínky ve stromových dutinách se vyvíjejí a páchníci si vybírají pouze určité sukcesní stádium.

Nabídka dostatku potenciálních stromů proto zajišťuje nezbytnou diverzitu biotopů ve stromových dutinách, takže se brouci podle situace mohou přemístit do míst s optimální zralostí trouchu.

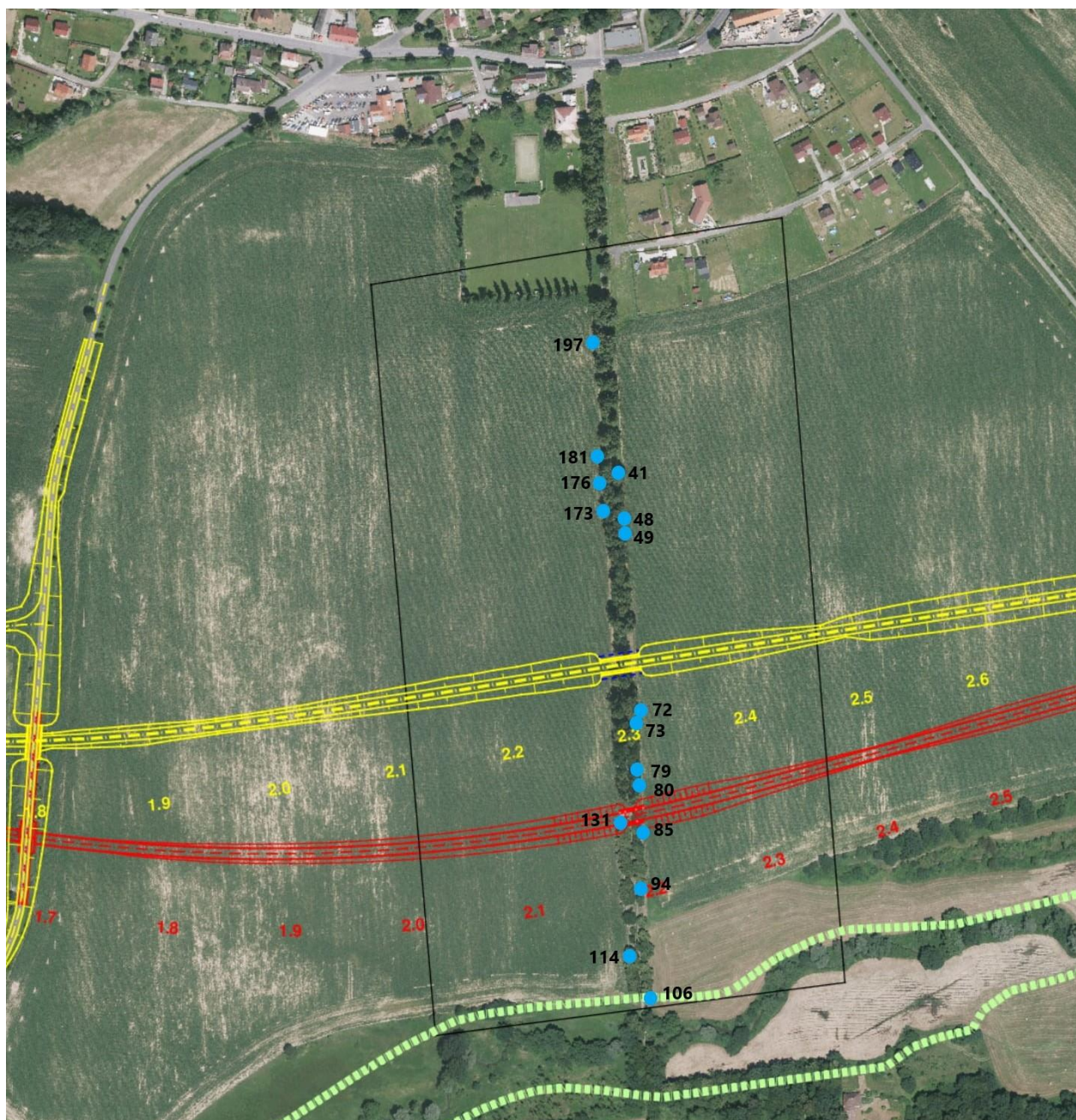
Z tohoto pohledu se i ve variantě B jedná o značný zásah do biotopu páchníků, který zejména v kombinaci s fragmentací biotopu (viz níže), představuje pro populaci významný vliv.

Varianta A a B

V obou posuzovaných variantách dojde realizaci přemostění k rozdělení souvislého biotopu a tedy vzhledem k nízké migrační schopnosti páchníků i k rozdělení jejich populace na dvě. Mobilita páchníka zřejmě souvisí především s klimatickými podmínkami. Zatímco v jižním Švédsku většina dospělců neopouští dutinu (Ranius & Hedin 2001), ve Francii a Itálii jsou schopni delších přeletů (Chiari et al. 2012). Pokud budeme v našich podmínkách předpokládat maximální migraci několika set metrů (Čížek et al. 2015), nemělo by být překonání silnice 1. třídy pro páchníka limitující. Podmínkou úspěšného šíření je však absence letových bariér, kterými jsou v obvyklých případech husté porosty dřevin, v tomto případě pak motorová vozidla pohybující se přibližně v letové výšce.

Řešená silnice by tedy vedla nejen k rozdělení biotopu a současné populace, ale rovněž ke vzájemné izolaci obou dílčích populací. Zmenšené izolované populace by následně měly zhoršenou prognózu dlouhodobého přežití. Ve variantě A by navíc zmenšená populace v části aleje u potoka mohla zcela zaniknout.

Obr. 10.: Výskyt páchníkem obsazených stromů v místě navržených přemostění aleje

červeně – varianta A, žlutě – varianta B

Ornitologický průzkum

Ornitologický průzkum byl zaměřený na zjištění výskytu dotčených předmětů ochrany, jeřába popelavého a motáka pochopa.

Metodika

Řešené území bylo navštěvováno opakovaně, celkem při sedmi šetřeních od 28. 3. do 30. 7. 2020.

Zkoumáno bylo území ze severu, východu a západu vymezené silnicemi I/15 a I/9, z jihu tokem Bobřího potoka, resp. okraji rybníků Jílovka a Nohavice. Ptačí druhy byly zaznamenávány vizuálně a akusticky.

Výsledky

Oba cílové druhy, moták pochop i jeřáb popelavý, byly zjištěny při všech terénních šetřeních.

Motáci pochopi zaletovali nad dotčené území z oblasti rybníků Jílovka a Nohavice, přelet byl dvakrát pozorován i od Novozámeckého rybníka. Pochopi v dotčeném území nehnízdili, otevřená krajina polí a luk, která navazuje na hnízdní biotopy okolo rybníků, ale tvoří optimální součást prostředí, ve kterém loví.

Místa pozorování jeřábů lze orientačně rozdělit do tří hlavních zón, vzhledem k pohyblivosti těchto ptáků a relativně malému zkoumanému území, je ale členění na dílčí oblasti spíše orientační. Jednalo se o nivu Bobřího potoka po obou stranách Valdštejnské aleje, o pole navazující nad rybníkem Jílovka, a o prostor v polích okolo Valdštejnské aleje mezi kostelem Sv. Barbory a Jílovkou. Pozorovány byly 1 – 2 páry, samostatně se pohybující jedinci a dvakrát se jednalo o skupinu 4 a 6 ptáků.

Závěr

Z výsledků průzkumů vyplynulo, že oba řešené druhy, moták pochop i jeřáb popelavý, dotčené území využívají k lovu, nebo sběru potravy, pro jeřáby zřejmě může být i místem pobytu a odpočinku. Oba druhy hnízdí nejbližší v prostoru přilehlých rybníků.

G. ÚDAJE O PROVEDENÝCH KONZULTACÍCH

V souvislosti s možnými vlivy záměru na populaci a biotopy páchníka hnědého byli o konzultaci požádáni specialisté na tento druh Mgr. Lukáš Čížek, PhD. a Ing. Radek Hejda.

Z nezávislých konzultací obou specialistů vyplynulo, že záměrem bude lokalita poškozena významně, a to jak přímou likvidací stromů, které jsou páchníkem recentně obsazeny, tak i fragmentací liniového biotopu, která populaci rozdělí a izoluje. V důsledku této izolace a fragmentace biotopu bude významně omezena komunikace oddělených populací jak v rámci aleje samotné, tak i ve směru z aleje na sever (zámecký park) i na jih (Bažantnice a obora). V důsledku izolace by mohla vymizet populace z jižního segmentu alej. Pro realizaci záměru nebyly nalezeny žádné možnosti, které by vliv zaboru biotopu a fragmentace zmírnily pod významnou úroveň.

Možné vlivy na populace jeřába popelavého byly konzultovány se specialisty zabývajícími se dlouhodobě výzkumem tohoto druhu.

- Výsledky, které jsou v současné době získávány radiotelemetrickým sledováním jeřábů v rámci projektu Cranelife, který je podporován Českou koalicí pro ochranu biodiversity (CCBC), Zoo Ostrava a Kranichschutz Deutschland, byly konzultovány s vedoucí projektu Mgr. Markétou Ticháčkovou. Poskytnuty byly především údaje o výskytech jeřábů a využívání území dotčeného záměrem (obr. 3, 4 a 5). Z konzultací vyplynulo, že dotčené území má pro jeřáby nadregionální význam, neboť ho využívají nejen ptáci z ptačí oblasti a okolních rybníků, ale i velká hejna jeřábů z jiných oblastí ČR, možná i zahraničních, která se sdružují na nocovišti na Novozámeckém rybníku.

- Výsledky a konzultace z dřívějšího radiotelemetrického výzkumu ekoetologie jeřábů, které se vztahují k dotčenému území, poskytl RNDr. Lubomír Peške, PhD. Pomocí satelitních vysílačů byl sledován měnící se rozsah domovského okrsku hnízdního páru z Novozámeckého rybníka. S postupujícím věkem mláděť zasahoval domovský okrsek až k Valdštejnské aleji (obr. 6). Z konzultací rovněž vyplynulo, že tito ptáci, společně s větší skupinou jeřábů, využívali zejména po přiletu ze zimoviště právě dotčený prostor okolo Zahrádek. Mláděť tohoto páru byla v průběhu času označena barevnými kroužky a dodnes hnízdí na Komorách u Jílovky. Dotčená pole jsou jejich hlavním potravním zdrojem, neboť potřebují rozsáhlé přehledné bezlesí s dobrým výhledem, což jsou právě ta pole.

- Stanovisko k možným vlivům záměru poskytla rovněž Česká společnost ornitologická, skupina pro výzkum a ochranu jeřába popelavého v ČR (příloha č. 2). Doplněny byly dále informace o dvou případech mortality jeřábů v souvislosti se střety s motorovými vozidly. Jednalo se o jedno mládě, které právě začínalo létat, nalezené u Mimoně a o nález jednoho sraženého dospělého jeřába z okolí Liberce.

H. IDENTIFIKACE A POPIS OČEKÁVANÝCH VLIVŮ ZÁMĚRU, VČETNĚ VLIVŮ PŘESHraničNÍCH

Potenciální vlivy realizace záměru lze podle účinku dělit na vlivy přechodné, krátkodobě působící v průběhu stavby a na vlivy působící po dokončení opravy v reálném čase trvale (např. změny ekologických podmínek na lokalitě, apod.).

Přechodně působící vlivy

Stavební práce představují rušení (hluk, prach, lidská přítomnost), riziko mortality všech posuzovaných předmětů ochrany při možných střetech se stavební technikou, apod. Tyto vlivy lze považovat za velmi podobné vlivům, které nastanou v důsledku provozu na silnici po dokončení stavby, a bude se jednat o vlivy trvalé. Přechodné vlivy tedy není potřeba hodnotit odděleně.

Trvale působící vlivy

Za trvale působící vlivy po dokončení stavby lze považovat:

- **Vykácení dřevin** ve Valdštejské aleji, v důsledku kterého bude jednak redukován biotop páchníka hnědého, jednak dojde ke fragmentaci stávajícího celistvého liniového biotopu.
- Stavbou a provozem na budoucí silnici budou **nepřímo ovlivněny i dřeviny** v aleji v okolí stavby, které nejsou předmětem kácení. Jedná se např. o pravděpodobnou nutnost redukce koruny stromů v blízkosti vozovky, riziko poškození kořenového systému, o změnu světlených poměrů (zástin zemním tělesem, týká se zejména stromů severně od trasy), změnu vláhových poměrů (spíše méně významný vliv), eutrofizaci související zejména s exhalacemi oxidů dusíku (spíše méně významný vliv), poškození stromů solí ze zimní údržby vozovky (potenciálně významný vliv, který se může uplatnit až do vzdálenosti několika desítek metrů). Uvedené vlivy mohou vést k chronickému poškození stromů rostoucích v blízkém okolí silnice, které v průběhu několika let může vést k jejich úhynu. Kvantifikace rizika je obtížná vzhledem k množství neurčitostí.
- Vlastní těleso silnice způsobí nejen **fragmentaci** stávajícího celistvého liniového biotopu páchníka hnědého, ale rovněž způsobí plošnou redukci a fragmentaci potravního biotopu jeřába popelavého a motáka pochopa.
- **Následný automobilový provoz** na nově vybudované silnici první třídy bude představovat výše uvedené negativní vlivy působící během stavby (rušení, exhalace, mortalita), s dopadem na všechny posuzované předměty ochrany.

Vlivy záměru na lokality soustavy Natura 2000 ležící mimo území České republiky, lze, vzhledem k charakteru a k poloze záměru, vyloučit.

I. VYHODNOCENÍ OČEKÁVANÝCH VLVŮ ZÁMĚRU

včetně vlivů kumulativních, synergických a vlivů spolupůsobících faktorů

Metodika hodnocení

- Vyjádření významnosti vlivů vychází z jejich povahy, intenzity a z délky přetrvávání dopadů na jednotlivé předměty ochrany a na ekologické vazby v jejich životních nárocích i na funkční ekosystémovou celistvost lokalit soustavy NATURA 2000.
- Samotné hodnocení vlivů vyplývá ze Směrnice 92/43/EHS a z příslušných ustanovení zákona č. 114/1992 Sb. v platném znění, které stanovují povinnost státu zachovat stav přírodních stanovišť, druhů rostlin a živočichů ve stavu příznivém z hlediska ochrany a využívání krajiny provádět v rozsahu, který nepovede k narušení ekosystémové celistvosti nebo k narušení životních nároků předmětů ochrany, pro ochranu kterých byla evropsky významná lokalita nebo ptačí oblast vyhlášena.

Tabulka. 6: Hodnocení významnosti vlivů

Hodnota	Termín	Popis
-2	Významný negativní vliv	Negativní vliv dle odst. 9, §45i ZOPK Vylučuje realizaci záměru (resp. záměr je možné realizovat pouze v určených případech dle odst. 9, 10 a 11 ZOPK)
Nelze vyloučit -2	Riziko významného negativního vlivu	Princip předběžné opatrnosti Pokud neexistuje dostatek vědeckých důkazů nebo informací, na základě kterých by významný negativní vliv mohl být vyloučen, je nutné postupovat stejně, jako kdyby existoval
-1	Mírný / zmírnitelný negativní vliv	Omezený/ mírný/ nevýznamný negativní vliv Nevylučuje realizaci záměru, obvykle lze aplikovat zmírňující opatření
0	Nulový vliv	Záměr nemá žádný vliv
+	Pozitivní vliv	Záměr má pozitivní vliv na cíle ochrany posuzovaných lokalit
?	Nelze vyhodnotit	Pro vyhodnocení vlivů nebyly k dispozici adekvátní podklady

Hodnocení vlivů záměru na EVL CZ0513508 Zahrádky

Hodnocení vlivů na předmět ochrany – populaci páchníka hnědého (*Osmoderma barnabita*)

Hodnocení je založeno na výsledcích dendrologického a entomologického průzkumu. Získaná data byla dále hodnocena podle platné metodiky hodnocení významnosti vlivů na předměty ochrany lokalit soustavy Natura 2000 (Chvojková a kol., 2011)

Varianta A

Hodnocení pracuje s následujícími fakty:

- V místě křížení Valdštejnské aleje je uvedena šířka staveniště jako 30 metrů, po dokončení stavby zde těleso silnice bude mít šířku 25 metrů. S nepřímým negativním ovlivněním dřevin v důsledku stavby, následného provozu a údržby silničního tělesa, je podle výsledků dendrologického průzkumu nutné počítat ještě v pásu do cca 10 metrů od okrajů hotové silnice. Celková minimální **ovlivněná délka aleje** je tedy pro posouzení uvažována jako **45 metrů**, přičemž rozsah nepřímých vlivů není možné přesněji vymezit, např. vlivy zasolování se mohou negativně projevit i ve větších vzdálenostech.
- Stavba počítá s nutným **kácením celkem 6 stromů**. Dalších cca 8 stromů se nalézá v pásu nepřímého ovlivnění, z toho u **4 stromů lze očekávat významné nepřímé ovlivnění**, u **4 stromů ovlivnění nižší**. Kategorii „nižšího ovlivnění“ stromů přitom nelze přesně vymezit, obecně lze

předpokládat, že se vzdáleností od vozovky bude intenzita vlivů klesat. **Přesto lze stanovit, že významně bude přímo či nepřímo dotčeno minimálně 10 stromů, což je asi 5 % z celkového počtu stromů v aleji.**

- Entomologický průzkum potvrdil výskyt páchníka hnědého ve Valdštejské aleji **celkem ve 20 stromech. 4 z těchto recentně obsazených stromů** rostou v úseku, který bude stavbou ovlivněn. Dva z nich se nacházejí v ose silničního tělesa a musely by být pokáceny, další dva se nacházejí v blízkosti od okrajů hotové stavby a stavbou a provozem na silnici by byly ovlivněny nepřímo. **V důsledku realizace záměru by bylo ovlivněno 20% recentně obsazených stromů.**

- Stromy obsazené páchníkem rostou po obou stranách plánovaného přemostění. Těleso silnice tedy způsobí fragmentaci linie recentně obsazených stromů a povede k rozdělení populace. Následná izolace dílčích populací může vést ke snížení jejich životaschopnosti, vyloučit nelze ani následné vymizení páchníka, zejména z kratšího jižního segmentu. V důsledku této izolace a fragmentace biotopu bude rovněž omezena komunikace oddělených populací jak v rámci aleje samotné, tak i ve směru z aleje na sever (zámecký park) i na jih (Bažantnice a obora). Ve smyslu metodiky hodnocení se tedy jedná o „**značný**“ **vliv na fragmentaci EVL.**

- Následný automobilový provoz na nově vybudované silnici první třídy bude kromě výše hodnocených vlivů redukce rozlohy a fragmentace biotopu představovat **riziko mortality** pro přeletující imága páchníků. Reakci páchníků na přemostění a provoz na silnici nelze přesněji odhadovat, nelze tedy ani přesněji odhadovat v jaké frekvenci budou mít případně snahu silnici překonávat. Nic méně známé je, že vždy dávají přednost letu tam, kde je světlo, takže lze předpokládat, že pokud se budou snažit most překonat, poletí spíše po náspu nahoru, takže do vozovky vletí velmi nízko nad zemí. Mortalitu lze z toho důvodu očekávat vysokou.

Ačkoliv působení tohoto vlivu nelze jednoznačně kvantifikovat, je zřejmé, že k výše uvedeným vlivům záboru a fragmentace biotopu by se jednalo o **synergicky působící negativní faktor.**

Souhrn: Z výše uvedeného vyplývá, že realizace záměru by vedla k ovlivnění 20% páchníkem recentně obsazených stromů a zároveň k významné fragmentaci linie obsazených stromů. Jedná se o vlivy, u kterých by i v samostatném působení bylo nutné na populaci a biotop páchníka hnědého konstatovat významný negativní vliv.

Do hodnocení vlivů je navíc třeba zahrnout i negativní působení dalších nekvantifikovatelných vlivů. Jedná se především o přímé i nepřímé ovlivnění veškerých dřevin v aleji, tj. i recentně neobsazených, neboť pro dlouhodobou prosperitu populace páchníků je nezbytná věková diverzita dřevin, ve kterých se vhodné dutiny vyvíjejí postupně, takže v současnosti neobsazené stromy je nutné považovat za

„potenciální biotopy“ nebo biotopy „vhodné do budoucna“. Nekvantifikovatelným, synergicky působícím vlivem je rovněž výše popsané riziko mortality imág při přeletech nad silnicí.

Varianta B:

Hodnocení pracuje s následujícími fakty:

- V místě křížení Valdštejnské aleje je uvedena šířka staveniště jako 20 metrů, po dokončení stavby bude alejí procházet most o šířce 13,5 metrů a výšce 3 metry. Mostní kužely a těleso silnice navazující na most, je situováno mimo alej do okolních zemědělských pozemků. S nepřímým negativním ovlivněním dřevin v důsledku stavby, následného provozu a údržby silničního tělesa, je podle výsledků dendrologického průzkumu nutné počítat ještě v pásu do cca 10 metrů od okrajů hotové silnice (mostu). Celková minimální ovlivněná délka aleje je tedy pro posouzení uvažována jako 33,5 metrů, přičemž rozsah nepřímých vlivů není možné přesněji vymezit, např. vlivy zasolování se mohou negativně projevit i ve větších vzdálenostech.
- V místě křížení aleje si stavba vyžádá kácení celkem 6 lip, z toho dvou mladých. Nepřímo ovlivněny, s postupným klesajícím vlivem, budou ještě nejméně další 2 - 3 následující stromy v obou směrech a po obou stranách cesty. Dále od stavby a budoucího mostu bude intenzita vlivů klesat. Tuto kategorii „nižšího ovlivnění“ nelze přesně vymezit. (viz výše, popis ve variantě A). Celkem bude **přímo či nepřímo významně dotčeno zhruba 10 stromů, což je asi 5 % z celkového počtu stromů v aleji.**
- Stavba počítá s nutným **kácením celkem 6 stromů**. Dalších cca 8 stromů se nalézá v pásu nepřímého ovlivnění, z toho u **4 stromů lze očekávat významné nepřímé ovlivnění**, se vzdáleností od stavby a budoucího mostu bude intenzita vlivů klesat. Tuto kategorii „nižšího ovlivnění“ nelze přesně vymezit. (viz výše). Celkem bude **přímo či nepřímo významně dotčeno zhruba 10 stromů, což je asi 5 % z celkového počtu stromů v aleji.**

K ovlivnění dalších dřevin, včetně ovlivnění významného, by mohlo dojít v případě, že by mostní kužely nebo těleso navazující silnice, které šířkou 25 metrů a potřebným rozsahem staveniště 30 metrů, podstatně přesahuje udávané parametry přímo dotčeného území v aleji, zasahovaly do **ochranného pásma kořenového prostoru aleje**. Nežádoucím zásahem by z tohoto pohledu byly rovněž jakékoliv zemní práce, nejen skrývky, ale i navážky, a pojezdy stavebních strojů v ochranném kořenovém prostoru. Podle arboristického standardu "Ochrana dřevin při stavební činnosti", u dřevin kategorie A, do níž spadají i stromy ve Valdštejnské aleji, činí poloměr chráněného kořenového prostoru až desetinásobek tloušťky kmene daného stromu. Tzn. u stromu s tloušťkou kmene 50 cm by nemělo být stavebně zasahováno do vzdálenosti menší než 5 m od kmene, u stromu s tloušťkou kmene 150 cm činí tato vzdálenost 15 metrů. Z podkladů dostupných pro posouzení nelze vzdálenost

mostních kuželů a silničního tělesa od stromů v aleji s větší přesností odvodit. Nelze proto ani blíže kvantifikovat počet potenciálně dotčených stromů a intenzitu jejich ovlivnění.

- Ve variantě B nedojde k přímým zásahům do stromů, ve kterých byl v době průzkumů v roce 2020 výskyt páchníků prokázán. Nic méně, i v tomto případě bude přímo nebo nepřímo významně ovlivněno **cca 10 stromů, tj. 5% celkového počtu stromů v aleji**, které tvoří **potenciální biotop** pro páchníky v současnosti nebo budoucnosti. Další přesněji nedefinovatelný počet dřevin, které tvoří potenciální biotop, bude v kategorii nižšího ovlivnění.

„Potenciální biotopy“, tj. dřeviny, které jsou v současnosti mladé, nebo se jedná i o starší a staré dřeviny s dutinami, jsou pro dlouhodobě (trvale) udržitelnou populaci páchníků nezbytné, jelikož podmínky ve stromových dutinách se vyvíjejí postupně a páchníci si vybírají pouze určité sukcesní stádium. Nabídka dostatku potenciálních stromů s rozrůzněnou věkovou skladbou proto zajišťuje nezbytnou diverzitu biotopů ve stromových dutinách, takže se brouci podle situace mohou přemístit do míst s optimální zralostí trouchu. Z tohoto pohledu se i ve variantě B jedná o značný zásah do biotopu páchníků, který zejména v kombinaci s fragmentací biotopu (viz níže), představuje pro populaci významný vliv.

- Stromy obsazené páchníkem rostou po obou stranách plánovaného přemostění. Těleso silnice tedy způsobí fragmentaci linie recentně obsazených stromů a povede k rozdělení populace. Následná izolace dílčích populací ve fragmentovaném biotopu může vést ke snížení jejich dlouhodobé životaschopnosti. V důsledku izolace a fragmentace biotopu bude rovněž omezena komunikace oddělených populací jak v rámci aleje samotné, tak i ve směru z aleje na sever (zámecký park) i na jih (Bažantnice a obora). Ve smyslu metodiky hodnocení se tedy jedná o „**značný vliv na fragmentaci EVL**“.

- Stejně jako ve variantě A bude následný automobilový provoz na nově vybudované silnici první třídy představovat **riziko mortality** pro přeletující imága páchníků. Reakci páchníků na přemostění a provoz na silnici nelze přesněji odhadovat, nelze tedy ani přesněji odhadovat v jaké frekvenci budou mít případně snahu silnici překonávat. Nic méně známé je, že vždy dávají přednost letu tam, kde je světlo, takže lze předpokládat, že pokud se budou snažit most překonat, poletí spíše po náspu nahoru, takže do vozovky vletí velmi nízko nad zemí. Mortalitu lze z toho důvodu očekávat vysokou. Ačkoliv působení tohoto vlivu nelze jednoznačně kvantifikovat, je zřejmé, že k výše uvedeným vlivům záboru a fragmentace biotopu by se jednalo o **synergicky působící negativní faktor**.

Souhrn: Z výše uvedeného vyplývá, že realizace záměru by vedla k ovlivnění nejméně 5% stromů v aleji, které pro páchníky tvoří potenciální biotop v současnosti nebo v budoucnosti a zároveň by způsobila fragmentaci souvislého biotopu. Fragmentace linie obsazených stromů by vedla k rozdělení

populace na dvě izolované části. Jedná se o vlivy, u kterých je nutné na populaci a biotop páchníka hnědého konstatovat **významný negativní vliv**. Do hodnocení vlivů je, stejně jako u varianty A, navíc třeba zahrnout i negativní působení dalších nekvantifikovatelných a synergicky působících vlivů, např. výše popsané riziko mortality imág při přeletech nad silnicí.

Úvaha k možnostem pro zmírnění vlivů

Před konstatováním významného vlivu záměru byla uvažována různá opatření, která by potenciálně mohla vést ke zmírnění vlivů pod významnou úroveň. Uvažována byla následující opatření:

- Při kácení neodstraňovat celé stromy, ale ponechat jejich torza, aby bylo zpomaleno vysychání dutin, současně na lokalitě ponechat mrtvé dřevo.

Tímto opatřením by bylo možné částečně zmírnit krátkodobý přímý dopad na populaci páchníků, kterým by byl umožněn dokončit vývoj, nebyl by ale vyřešen významný úbytek dlouhodobě udržitelného biotopu ani důsledek fragmentace.

- Při nutných zásazích do obsazených stromů provést transfery larev do dutin stromů, které nebudou záměrem ovlivněny.

Podle provedených konzultací nejsou transfery larev účinné opatření, neboť stromové dutiny podléhají sukcesi a obsazovány jsou vždy jen v určité fázi vývoje trouchu a mikroklimatických podmínek. Dutiny s vhodnými podmínkami bývají z hlediska úživnosti larvami plně saturovány, takže zahušťování populace transferem nevede k vyššímu přežívání jedinců. V případě přenosu larev do neobsazených dutin je zase reálné riziko, že budou přeneseny do nevyhovujícího prostředí. Účinnějším opatřením se jeví umělý odchov larev a zpětné vypuštění imág (R. Hejda, osobní konzultace), nic méně ani toto neřeší významný úbytek biotopu a fragmentaci aleje.

Z provedené analýzy vyplynulo, že opatření ke zmírnění vlivů nejsou pro daný záměr účinná.

Hodnocení vlivů na celistvost EVL

Výše popsané negativní vlivy, způsobené fragmentací souvislého liniového biotopu ve variantě A i B, významnou redukcí recentně obsazených dřevin ve variantě A a redukcí potenciálních dřevin v obou variantách a následnou izolací dílčích populací páchníka hnědého v obou variantách, by, oproti současnému stavu, vedly k významnému ovlivnění celistvosti EVL.

Hodnocení kumulativních a synergických vlivů a spolupůsobících faktorů

V době zpracování hodnocení nebyly známy jiné záměry, které by mohly na posuzované cíle ochrany působit kumulativními nebo synergickými vlivy. Za spolupůsobící negativní faktor prostředí, který působí dlouhodobě na příznivou kondici a přežívání dřevin, jsou důsledky extrémního sucha v minulých letech, které nelze vyloučit ani do budoucna.

Závěr

Realizace záměru by v obou posuzovaných variantách měla významný negativní vliv na populaci páchníka hnědého a na celistvost EVL Zahrádky v důsledku redukce nebo ovlivnění recentně obsazených dřevin (varianta A), v důsledku redukce nebo ovlivnění dřevin, které pro páchníky tvoří potenciální biotop v současnosti nebo v budoucnosti (varianta A a B), a současně v důsledku fragmentace aleje, při které by byla omezena životaschopnost oddělených populací (varianta A a B), i s možným zánikem populace v oddělených fragmentech. Synergicky působícím negativním vlivem by bylo riziko mortality imág při střetech s motorovými vozidly (varianta A a B).

I přes to, že byl pro obě varianty vyhodnocen významný negativní vliv, jeví se varianta B z hlediska vlivů na populaci páchníka hnědého částečně **šetrnější než varianta A**. Důvodem je především skutečnost, že trasa se vyhýbá recentně obsazeným stromům, takže z hlediska náhrady potenciálního biotopu se zdá být snáze kompenzovatelná. Dalším „pozitivem“ je skutečnost, že těleso silnice a mostní kužely jsou ve variantě B umístěny mimo alej, takže by vliv na dřeviny mohl být nižší než u varianty A. Nic méně, zde bude primárně záležet na tom, v jaké vzdálenosti od aleje bude stavba probíhat a zda bude vyloučen zásah do chráněného kořenového prostoru dřevin.

Hodnocení vlivů záměru na ptačí oblast CZ0511007 Českolipsko - Dokeské pískovce a mokřady

Hodnocení je založeno na výsledcích vlastního ornitologického průzkumu, na výsledcích získaných z dlouhodobých radiotelemetrických výzkumů ekotologie jeřábů popelavých v souvislosti s jejich výskytem a s využíváním dotčeného území a na konzultacích s příslušnými specialisty a se členy skupiny pro výzkum a ochranu jeřába popelavého v ČR. Využita byla rovněž data z databáze iCORA (InternetbasedCraneObservationRingArchive, <https://www.icora.de/>), jedná se o celoevropskou databázi pozorování barevně nebo radiotelemetricky značených jeřábů popelavých, kdy barevné značení jednotlivých ptáků v unikátní barevné kombinaci umožňuje individuálně rozpoznat jejich výskyt a chování.

Vzhledem k tomu, že v obou variantách procházejí řešené trasy silnice stejným biotopem významným pro předměty ochrany, a vzhledem k tomu, že parametry stavby, které tento biotop ovlivňují, jsou v obou variantách totožné, je možné vlivy obou variant hodnotit společně.

Hodnocení vlivů záměru na dotčené předměty ochrany

Moták pochop (*Circus aeruginosus*)

Hodnocení vychází z následujících faktů:

- Území dotčené plánovanou výstavbou silnice je součástí biotopů, ve kterých moták pochop loví potravu.

- Z vyhodnocení podkladů vyplynulo, že ačkoliv tento druh řešené území využívá, nemá k němu výhradní prostorovou ani potravní vazbu. Jedná se o druh s relativně velkou prostorovou aktivitou, který má v okolní krajině k lovu potravy dostatek jiných příležitostí.

Souhrn: Záměr se v obou variantách dotkne části potravního teritoria motáka pochopa. Vzhledem k relativně vysoké prostorové aktivitě tohoto druhu a ke skutečnosti, že k dotčenému území nemá výhradní potravní ani prostorovou vazbu, lze **vliv realizace záměru v obou variantách** na cíle ochrany tohoto druhu považovat za **mírný až zanedbatelný, stupeň hodnocení -1/0**.

Jeřáb popelavý (*Grus grus*)

Hodnocení vychází z následujících údajů:

- Území dotčené plánovanou výstavbou silnice patří dlouhodobě k významnému **potravnímu a pobytovému biotopu** jeřábů popelavých nejen v rámci posuzované ptačí oblasti, ale počtem zde se shromažďujících jeřábů má bezesporu **nadregionální význam**, vyloučit nelze ani význam mezinárodní. Atraktivita území spočívá kromě potravní nabídky, která je v čase proměnlivá, pravděpodobně v příznivé konfiguraci terénu, který jeřábům poskytuje jak dobré rozhledy, tak úkryty.

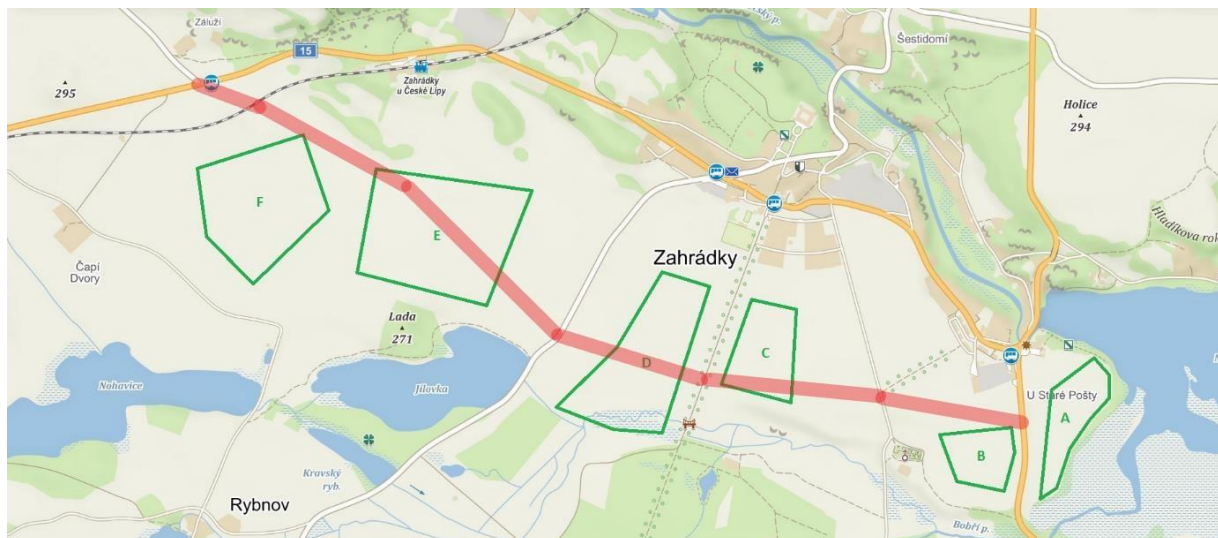
- Dotčené území je klíčovou potravní lokalitou pro hejna jeřábů (až 80 ex), která se shromažďují na nedalekém **hromadném nocovišti** na Novozámeckém rybníku. Vzhledem k počtu zaznamenaných ptáků se nemůže jednat pouze o jedince z ptačí oblasti a z širšího regionu Českolipska, ale bezesporu i o jeřáby z dalších oblastí ČR, možná i zahraničních.

- Jeřábi využívají dotčené území v **průběhu celého roku**, v různých fázích hnízdní i mimohnízdni sezóny, zdržují se zde dospělí jedinci i páry s mláďaty.

- Z pořízených záznamů výskytu radiotelemetricky nebo barevně označených jeřábů v řešeném území lze vyčíst, že jeřábi uvažovaný prostor okolo jižního okraje Zahrádek nevyužívají rovnoměrně, ale koncentrují se nejvíce ve střední nebo v jižní části plochy. Nelze ale jednoznačně určit, co je příčinou nižšího, případně žádného využívání severní části plochy, zda se jedná např. o určitou **odstupovou vzdálenost** od okraje zástavby a od silnice I/15, nebo zda se zde kombinuje i méně vhodná konfigurace terénu, případně jiné faktory.

Ačkoliv příčiny nelze jednoznačně definovat, je nutné vycházet z faktu, že plánovaná trasa silnice protíná přímo plochy s nejvyšší koncentrací výskytu jeřábů (obr. 3, 4, 5 a 6). Silniční těleso tedy bude představovat zábor a fragmentaci zřejmě nejatraktivnější části biotopu (obr. 9). Ovlivnění současné kvality biotopu z hlediska rozhledů a úkrytů, které jeřábi potřebují, lze těžko odhadovat. Obecně lze ale předpokládat, že omezení právě těchto vlastností krajiny, může představovat vyšší negativitu vlivu, než samotný zábor biotopu.

Obr. 11: Orientační vyznačení trasy záměru vzhledem k potravním lokalitám jeřába popelavého. Popis jednotlivých ploch je uveden u obrázku č. 3

- Šířka hotového silničního tělesa je uvedena cca 35 metrů, šířka staveniště 40 metrů. Zábor biotopu tedy bude představovat **pás o šíři cca 35 metrů**. Při hodnocení je ale navíc nutné uvažovat i následné přesahující vlivy rušení, které se mohou projevit v řádu desítek metrů od okrajů silnice. Rozsah těchto vlivů, bude záležet mj. na technickém řešení stavby, na výsledné konfiguraci terénu apod.

- Podle posledního sčítání v roce 2020 je celková početnost jeřábů popelavých v ptačí oblasti odhadována na 11 – 15 hnízdících párů. Z tohoto počtu je **za záměrem dotčené nutné považovat nejméně 4 páry hnízdící v okolí Novozámeckého rybníka**, tj. v území, které s dotčenou lokalitou prostorově souvisí. Jedná se o **27 – 36% z celkové populace PO**.

Jako zdroj potravy ale dotčené území pravděpodobně využívají i další 1 – 2 páry hnízdící v Jestřebských slatinách a 1 – 2 páry z Heřmanického rybníka (společně s páry z NZ rybníka se jedná o 40 – 72% celkové populace PO). V rámci hromadného shromaždiště nebo nocoviště mohou dotčené území využívat všichni jeřábi z PO.

- V okolí dotčeného území se nachází několik **dalších drobnějších samostatných potravních lokalit**, na kterých se zdržují jak páry v hnízdni době, tak je využívají hejna v mimohnízdni období (obr. 7). Na těchto lokalitách se ale jedná o pozorování jednotlivých ptáků, max. malých skupinek. Pouze na třech lokalitách byli jeřábi zaznamenáni v počtech několika desítek jedinců. Tyto výskyty byly ale na rozdíl od výskytů v řešeném území pouze časově omezené v určité části roku.

Souhrn: Z analýzy dostupných podkladů vyplývá, že jeřábi mají k dotčenému území specifickou vazbu, která je dána jednak potravní nabídkou, jednak ale zřejmě i optimální konfigurací terénu, který zajišťuje dobrou přehlednost (výhledy), ale úkryty v podobě terénních vln a sníženin. V závislosti na ročním období využívají území jednotlivé páry i velká hejna v počtech několika desítek jedinců (do 80 ex.), za potravou sem chodí rodiny s mláďaty z okolních rybníků a zdržují se zde skupiny nehnězdících jeřábů v premigračním období. Lokalita je rovněž významným potravním zdrojem pro hromadné nocoviště jeřábů na Novozámeckém rybníce. Ačkoliv se v okolí řešeného území vyskytuje mozaika drobnějších potravních lokalit, u žádné z nich se, podle získaných podkladů, nejedná o plochu využívanou celoročně, a která by měla nadregionální význam.

Realizací záměru nebude ani v jedné z variant dotčen uvažovaný biotop v celém rozsahu, bude se jednat o zábor území v cca 35 metrů širokém pásu, nic méně, trasa silnice v obou variantách protíná pro jeřáby zjevně nejatraktivnější části biotopu (obr. 3 – 6, 9). Další, přesahující ovlivnění biotopu provozem na silnici, je navíc nutné uvažovat v řádu cca desítek metrů od okrajů budoucí silnice.

Kromě záboru území těleso silnice představuje i fragmentaci stávající souvislé plochy. Na fragmentovaných částech biotopu se sníží efekt „klidného místa velké plochy“, navíc lze předpokládat i ovlivnění současné kvality krajiny z hlediska rozhledů a úkrytů, které jeřábi potřebují. Ačkoliv tyto faktory nelze přesně kvantifikovat, lze předpokládat, že omezení právě těchto vlastností krajiny, může představovat vyšší negativitu vlivu, než samotný zábor biotopu.

Opomenout nelze ani riziko mortality jeřábů při kolizích s motorovými vozidly. V posledních letech jsou dle databáze ČSO v rámci širšího regionu evidovány případy přejetých jeřábů u Mimoně a u Liberce. Kolizím podléhají mláďata i dospělí jedinci.

Při hodnocení vlivů záměru na populaci jeřábů v ptačí oblasti je nutné uvažovat s dopadem vlivů minimálně na nejbližší hnízdicí část populace na Novozámeckém rybníce. Jedná se o 4 hnízdicí páry z celkového počtu 11 – 15 párů v rámci PO. **Realizace záměru by tedy v obou variantách měla dopad na významný podíl 26 – 37% celkové populace.** Určitou míru ovlivnění ale není možné vyloučit až u 72 – 100% populace PO.

Pro detailní vyhodnocení vlivů existuje řada nejistot. Bezesporu lze ale konstatovat, že záměr je situován do pro jeřáby nadregionálně významného území, které bude zasaženo v nejatraktivnější části. Stavbou silnice v obou variantách bude pro jeřáby ovlivněna kvalita biotopu a zmenšena využitelná rozloha, takže velká hejna už se tam pravděpodobně neuživí.

Otázkou zůstává, jak budou jeřábi na tuto situaci reagovat a jak se změní jejich potravní strategie, zda řešená zbytková plocha spolu s okolními menšími plochami bude do budoucna schopna potravní zdroj a pobytové prostředí plně nahradit. V úvahu je rovněž třeba vzít skutečnost, že při omezení potravních

biotopů se zvýší tlak na zbytkové menší zemědělské plochy, kde potom může docházet k nárůstu „škod“ na úrodě, které jsou následně požadovány ke kompenzaci.

V případě, že by okolní potravní biotopy v dostatečné míře (tj. nabídkou potravy a kvalitou prostředí) ztráty způsobené záměrem nekompenzovaly, mohla by být negativně ovlivněna stávající funkce jádrové oblasti jeřábů a současný nadregionální význam území, což mohlo mít dopad na stabilitu populace jeřábů. Vzhledem k relativně vysokému podílu dotčené populace v ptačí oblasti (26 – 37%) a vzhledem ke skutečnosti, že trasa silnice protíná nejatraktivnější část posuzovaného biotopu, by nebylo možné vyloučit významný negativní vliv.

Hodnocení vlivů na celistvost PO

Princip předběžné opatrnosti použitý při hodnocení vlivu na předmět ochrany platí i pro hodnocení vlivů na celistvost PO.

Hodnocení kumulativních a synergických vlivů a spolupůsobících faktorů

V době zpracování hodnocení nebyly známy jiné záměry, které by mohly na posuzované cíle ochrany působit kumulativními nebo synergickými vlivy.

Závěr

Z výše provedeného posouzení vyplynulo, že při realizaci záměru v obou variantách nelze, v souladu s principem předběžné opatrnosti, vyloučit významný negativní vliv na ptačí oblast CZ0511007 Českolipsko - Dokeské pískovce a mokřady, předmět ochrany jeřáb popelavý (*Grus grus*). Vliv záměru na populaci motáka pochopa (*Circus aeruginosus*), byl vyhodnocen jako mírný až zanedbatelný, ve stupnici hodnocení -1/0.

J. ZÁVĚR POSOUZENÍ Z HLEDISKA OPATŘENÍ K PREVENCI, VYLOUČENÍ A SNÍŽENÍ OČEKÁVANÝCH NEPŘÍZNIVÝCH VLVŮ ZÁMĚRU

V obou řešených variantách byl vyhodnocen významný negativní vliv na EVL CZ0513508 Zahrádky, předmět ochrany páchník hnědý, *Osmoderma barnabita**, prioritní druh, a na ptačí oblast CZ0511007 Českolipsko - Dokeské pískovce a mokřady, předmět ochrany jeřáb popelavý (*Grus grus*). Významný negativní vliv v obou případech představuje samotná podstata plánovaného záměru, pro kterou nebyla nalezena žádná opatření, která by identifikované vlivy mohla zmírnit pod významnou úroveň.

Pro předmět ochrany moták pochop (*Circus aeruginosus*), byl vyhodnocen mírný až zanedbatelný vliv, ve stupnici hodnocení -1/0. Zmírňující opatření pro tento druh nejsou navržena.

K. ZÁVĚR POSOUZENÍ Z HLEDISKA VÝZNAMNOSTI VLIVU ZÁMĚRU

Z výsledků provedeného hodnocení vyplynulo, že realizace záměru Silnice I/15 Zahrádky, obchvat, by v obou řešených variantách měla významný negativní vliv na předmět ochrany a na ekosystémovou celistvost EVL CZ0513508 Zahrádky. Ovlivněným předmětem ochrany je populace páchníka hnědého (*Osmoderma barnabita*)*, prioritní druh.

Pro ptačí oblast CZ0511007 Českolipsko - Dokeské pískovce a mokřady, v souladu s principem předběžné opatrnosti, nelze v obou řešených variantách vyloučit významný negativní vliv na předmět ochrany, populaci jeřába popelavého (*Grus grus*). Vliv záměru na populaci motáka pochopa (*Circus aeruginosus*), byl vyhodnocen jako mírný až zanedbatelný, ve stupnici hodnocení -1/0.

I přes to, že byl pro obě varianty vyhodnocen významný negativní vliv, jeví se varianta B z hlediska vlivů na populaci páchníka hnědého částečně šetrnější než varianta A, a v případě, že záměr bude dál řešen, lze ke zpracovávání doporučit spíše variantu B. Důvodem je především skutečnost, že trasa se vyhýbá páchníkem recentně obsazeným stromům, takže z hlediska náhrady potenciálního biotopu se zdá být snáze kompenzovatelná. Dalším „pozitivem“ je skutečnost, že těleso silnice a mostní kužely jsou ve variantě B umístěny mimo alej, takže by vliv na dřeviny mohl být nižší než u varianty A. Nic méně, zde bude primárně záležet na tom, v jaké vzdálenosti od aleje bude stavba probíhat a zda bude vyloučen zásah do chráněného kořenového prostoru dřevin.

Pro jeřába popelavého nemá variantní posunutí trasy silnice o několik desítek metrů efekt, neboť v obou variantách dochází ke stejné intenzitě posuzovaných vlivů (zabor, fragmentace, rušení, mortalita). Rovněž pro motáka pochopa jsou z hlediska vlivů obě varianty rovnocenné.

L. RÁMCOVÉ ZHODNOCENÍ MOŽNOSTÍ PŘÍPADNÝCH KOMPENZAČNÍCH OPATŘENÍ, JE-LI VLIV ZÁMĚRU HODNOCEN JAKO VÝZNAMNĚ NEGATIVNÍ

Další postup pro záměr s vyhodnoceným významným negativním vlivem, resp. významným vlivem na prioritní druh, který je předmětem ochrany hodnocené lokality, stanovuje §45i, odst. 9, 10 a 11 ZOPK:

§45i ZOPK, odst.

(9) Pokud posouzení podle odstavce 2 prokáže významný negativní vliv na předmět ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti a neexistuje variantní řešení bez významného negativního vlivu, lze schválit jen variantu s nejmenším možným významným negativním vlivem, a to pouze z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu a až po uložení kompenzačních opatření nezbytných pro zajištění celkové soudržnosti soustavy ptačích oblastí a evropsky významných lokalit podle odstavce 11. Kompenzačními opatřeními pro účely koncepce se rozumí zajištění možnosti nahradit lokalitu dotčenou realizací koncepce v

obdobném rozsahu a kvalitě a se stejnou mírou závaznosti a konkrétnosti, jakou má schvalovaná koncepce nebo její jednotlivé části. **Kompenzačními opatřeními pro účely záměru se rozumí vytvoření podmínek pro zachování nebo zlepšení záměrem ovlivněných předmětů ochrany ve stejné lokalitě nebo nahrazení lokality jinou lokalitou v obdobném rozsahu a kvalitě** a jejich součástí mohou být opatření směřující k nahrazení možných dočasných ztrát na předmětu ochrany

(10) Jde-li o významný negativní vliv na lokalitu s prioritními typy stanovišť nebo prioritními druhy, lze koncepci nebo záměr schválit jen z důvodů týkajících se veřejného zdraví, veřejné bezpečnosti nebo příznivých důsledků nesporného významu pro životní prostředí. Jiné naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu mohou být důvodem ke schválení jen v souladu se stanoviskem Komise. Ministerstvo životního prostředí v tom případě na základě dožádání příslušného orgánu požádá Komisi o stanovisko; ode dne odeslání podnětu do dne doručení stanoviska lhůty v příslušných řízeních neběží. Dále se postupuje podle odstavce 9 obdobně.

(11) Kompenzační opatření podle odstavce 9 pro účely koncepce, včetně návrhu opatření k jejich zajištění, stanoví orgán ochrany přírody. Tato kompenzační opatření musí být zahrnuta do koncepce před jejím schválením. Kompenzační opatření podle odstavce 9 pro účely záměru, včetně způsobu a doby sledování nezbytných pro vyhodnocení jejich účinnosti, stanoví rozhodnutím orgán ochrany přírody na základě podnětu orgánu příslušného ke schválení záměru. Kompenzační opatření může v případě negativního ovlivnění prioritních typů přírodních stanovišť anebo prioritních druhů jen z důvodů souvisejících s ochranou lidského zdraví a veřejné bezpečnosti s nesporně příznivými důsledky mimořádného významu pro životní prostředí nebo jiných naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu na základě stanoviska Komise orgán ochrany přírody stanovit pouze v případě, že shledá naplnění naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu podle odstavce 9 nebo důvodů týkajících se veřejného zdraví, veřejné bezpečnosti nebo příznivých důsledků nesporného významu pro životní prostředí podle odstavce 10. Ode dne odeslání podnětu do doby uložení kompenzačních opatření orgánem ochrany přírody lhůty v příslušných řízeních neběží. **Uložená kompenzační opatření musí být zajištěna před realizací záměru. Kompenzační opatření jsou zajištěna, pokud jsou funkční.** Nelze-li očekávat, že plnohodnotné funkčnosti kompenzačních opatření bude dosaženo v přiměřené době, považují se kompenzační opatření za zajištěná, pokud existuje odůvodněná záruka, že tato opatření budou plnohodnotně funkční a celková soudržnost soustavy ptačích oblastí a evropsky významných lokalit bude zajištěna. Zajištění kompenzačních opatření potvrdí vyjádřením orgán ochrany přírody, který je stanovil. Uložení kompenzačních opatření je důvodem pro stanovení odkladu vykonatelnosti rozhodnutí, kterým se záměr schvaluje, a to ke dni vydání vyjádření orgánu ochrany přírody, kterým bude zajištění kompenzačních opatření potvrzeno.

Návrh kompenzačních opatření pro EVL CZ0513508 Zahrádky

Možnou kompenzací je zvýšení rozlohy biotopu a podpora populace páchníků další výsadbou alejových stromů v celé délce aleje. Výsledkem by bylo rozšíření stávající dvouřadé aleje na alej čtyřřadou. Tímto opatřením by nebyl kompenzován vliv fragmentace biotopu, ale v segmentech po obou stranách silnice by byl navýšen potenciál biotopu, ve kterém by se páchníci mohli usadit, takže

výsledný vliv na populaci páchníka by byl zmírněn. V současnosti se EVL Zahrádky dělí na dvě dílčí lokality – zámecký park a alej, po aplikaci opatření by došlo k vytvoření tří dílčích lokalit: park, sever aleje a jih aleje. Předpokladem pro účinnost tohoto opatření je zajistit nejenom výsadbu, ale i adekvátní péči o vysazené stromy k zajištění jejich přežití. Jako kompenzovatelnější lze doporučit variantu B, která se vyhýbá recentně obsazeným stromům, a poskytuje relativně více času pro růst dosazených stromů. Efekt takového opatření by se ale projevil až v delším časovém horizontu. Způsob výsadby je nutné řešit v odborné spolupráci s dendrologem s respektem ke skutečnosti, že vysazené stromy se mohou dostat do konkurenčního tlaku se stávajícími stromy v aleji.

Pro zmírnění negativního vlivu na dřeviny ve Valdštejské aleji je třeba respektovat následující opatření:

- Minimalizovat rozsah zemních prací v blízkosti aleje. Nežádoucím zásahem jsou nejen skřívky, ale i navážky, a pojezdy stavebních strojů v ochranném kořenovém prostoru. Podle arboristického standardu "Ochrana dřevin při stavební činnosti", u dřevin kategorie A, do níž spadají i stromy ve Valdštejské aleji, činí poloměr chráněného kořenového prostoru až desetinásobek tloušťky kmene daného stromu. Tzn. u stromu s tloušťkou kmene 50 cm by nemělo být stavebně zasahováno do vzdálenosti menší než 5 m od kmene, u stromu s tloušťkou kmene 150 cm činí tato vzdálenost 15 metrů.
- Pokud to technické podmínky dovolí, zajistit, aby ve variantě B mostní kužely nebo těleso silnice navazující na most, jehož šířka přesahuje řešený pás staveniště mostu, nezasahovaly do ochranného pásma kořenového prostoru aleje.
- Stromy v okolí staveniště účinně chránit před poškozením v průběhu výstavby podle standardů v metodice "Ochrana dřevin při stavební činnosti", chráněný kořenový prostor stromů oplotit proti vjezdu stavební mechanizace.
- Kácení stromů realizovat jen v nezbytně nutném rozsahu, totéž i v případě redukce stromových korun.
- Pro omezení vlivu posypových solí na obou stranách vozovky postavit nepropustné stěny v délce minimálně 50 metrů a zajistit odkanalizování vozovky do svodných příkopů mimo dosah aleje.

Doporučení mimo hodnocení vlivů na lokality soustavy Natura 2000:

Vzhledem k tomu, že v obou variantách se vozovka při průchodu alejí dostává do úrovně korun stromů, instalovat na průchodu alejí k silnici dostatečně vysoké zábrany proti vletu živočichů (ptáků, netopýrů, hmyzu) do vozovky. Opatření řešit na projektové úrovni v odborné spolupráci s příslušně kvalifikovanou osobou.

Návrh kompenzačních opatření pro ptačí oblast CZ0511007 Českolipsko - Dokeské pískovce a mokřady

Jedná se o kompenzační opatření za fragmentované potravní lokality jeřába popelavého jižně od obce Zahrádky. Nahradit plnohodnotně pole zasažená stavbou obchvatu nebude možné, protože nelze vyhodnotit všechny faktory, které ovlivňují u jeřábů volbu lokalit, jako je např. morfologie krajiny s depresiemi, terénními vlnami či lokálními vzdušnými proudy.

Pokusem o náhradu potravních ploch může být podpora lokalit v okolí, které jeřábi v nedávné minulosti a současnosti navštěvovali. Na druhou stranu prostředí, kde by se jeřábi mohli přemísťovat dle potřeby, využívat různé části podle aktuálních podmínek a rozptýlit se do menších skupin, navrženým opatřením kompenzovat nelze.

Na mapce níže je červeně zakreslená plocha zasažená stavbou, která bude pro jeřáby již nevyužitelná, zeleně jsou pole, která příležitostně navštěvují. Na těchto plochách, podle uvedeného pořadí priorit, by měly být zajištěny osevní postupy a hospodaření pro jeřáby příznivé. Pro částečnou kompenzaci stavbou zabrané plochy by měly být zajištěny nejméně všechny tři prioritní pozemky:

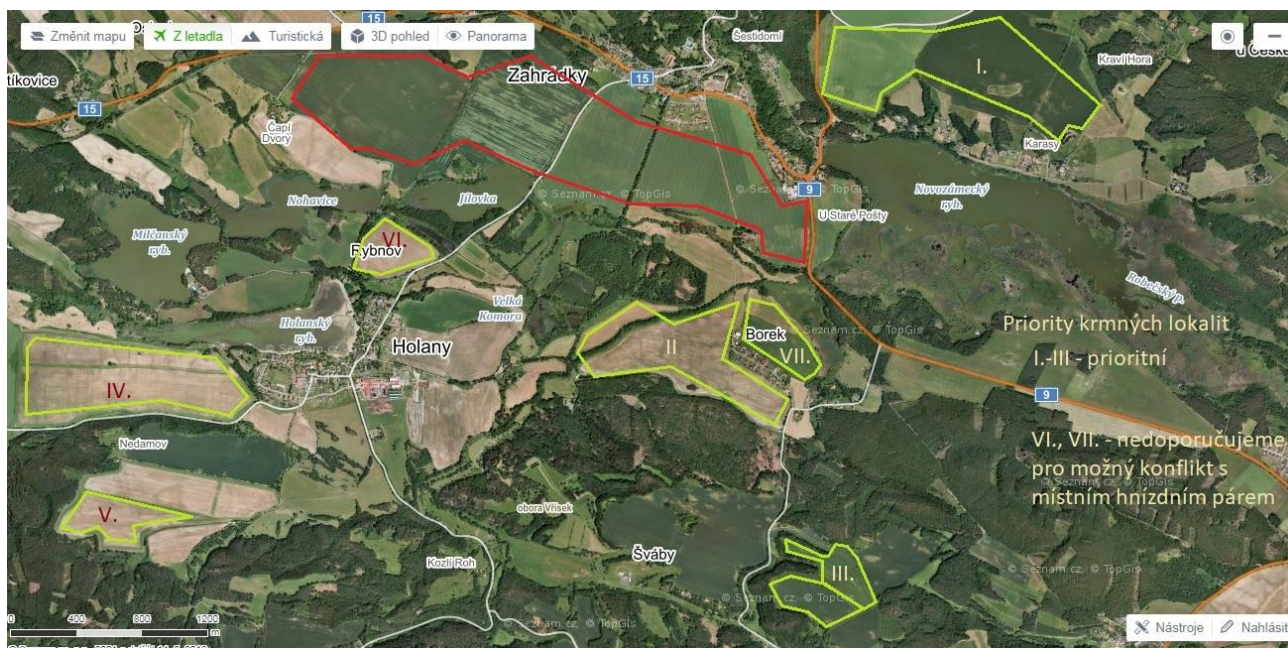
- 1) Prioritně se jedná o plochy I, II a III.
- 2) Plochy IV a V lze rovněž využít, jsou ale z hlediska dosavadního výskytu jeřábů méně atraktivní, nebo zde schází komplexnější údaje o výskytu.
- 3) Lokality VI. a VII. nejsou z hlediska krmných ploch zcela vhodné, jelikož by mohly být v konfliktu s hnízdními páry. Hospodaření by zde bylo složitější, tj. krmné plochy by zde musely být časově omezené pouze na podzim a na jaro zaorat.

Adekvátní hospodaření lze řešit např. výkupem pozemků, nebo zajistit smluvně s uživatelem/ vlastním. Vhodnou volbou jsou osevní postupy s maximálním výsevem kukuřice, samozřejmostí musí být šetrné využívání půdy s ohledem na její minimální degradaci. Kukuřici střídat s obilím příp. hrachem a slunečnicí. Pole rozdělit na sektory tak, aby mohla být vysévána kukuřice každoročně i při střídání plodin a v ideálním případě jen pole posekat a zrna ponechat na místě, případně část sklídit a část ponechat. Teoreticky by mohla ponechaná kukuřice na menším poli vykompenzovat obvyklé malé zbytky po sklizni rozptýlené na velké ploše. Samozřejmostí musí být silně omezené chemické ošetřování – což by v případě, že by se nejednalo o maximální výtěžnost, neměl být problém.

Doplňkovým opatřením může být proplácení škod, na které není pro jeřáby ze zákona nárok. (Pro jeřáby se zmenší plocha potravních lokalit, takže se budou více koncentrovat a můžou vznikat vyšší škody).

Případná realizace kompenzačních opatření by měla být řešena v odborné spolupráci s příslušně kvalifikovanou osobou.

Mapa s vyznačenými možnými náhradními potravními lokalitami pro jeřáby s číslováním podle pořadí priorit

I. Pole Ramš - pod silnicí nad Karasama

Z hlediska počtu pozorování nejvíce navštěvované pole, ale míra výskytu jeřábů je silně závislá na typu plodiny. Výskyt jeřábů na tomto poli v budoucnosti bude pravděpodobně silně ovlivněn rozvojem v obci Karasy, především rozvojem ekofarmy (stavba hal/seníků atp.)

Jeřábi zde totiž často využívali právě prostor nad polem, kde se teď rozvíjí ekofarma s výstavbou osvětlených skleníků, jurt, apod. Do budoucna to může ovlivnit ochotu jeřábů tuto lokalitu přeletovat.

II. Pole u Borku na druhou stranu a pole přikloněné k Bažantnici

Tato pole jeřábi využívají, měla by být zařazena do prioritních náhradních lokalit.

III. Pole u Šváb pod Chvístcem

Jedná se o vhodné pole z hlediska odlehlosti a klidu pro jeřáby. Atraktivita je dána aktuální nabídkou potravy

IV Pole nad Nedamovem

Pole je poměrně rozlehlé, zdá se vhodné. Existují zde záznamy hejnek jeřábů, souvislejší údaje ale schází.

V. pole u Holan

Pravidelný výskyt jeřábů, ale většinou jen v menších počtech.

VI. pole u Kravského rybníku

V jarní době by zde docházelo ke konfliktu s hnízdícím párem z Kravského rybníka, pokud zde tedy zůstanou hnízdit i po výstavbě silnice, jelikož za potravou vycházeli i do oblasti, která bude silnicí zrušena.

VII. pole u Mnichovského rybníku pod Borkem

Jeřábi lokalitu navštěvují, ale vzhledem k páru hnízdícímu nedaleko toto pole není vhodné jakožto krmná plocha pro další jeřáby, především na jaře by zde nastal konflikt při teritoriální obraně hnízdiště.

POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE

- Blažej L., Kadlec J., Brůha P., Matúšových P. & Čapek L. 2019: Brouci (Coleoptera) jírovcové aleje v oboře Vřísek (Zahrádky u České Lípy). *Bezděz* 25: 117-160
- Chiari S., Carpaneto G.M., Zauli A., Zirpoli G.M., Audisio P. & Ranius T. 2012: Dispersal patterns of a saproxylic beetle, *Osmoderma eremita*, in Mediterranean woodlands. *Insect Conservation and Diversity*.
- Čížek L., Šebek P., Hauck D., Foltan P. & Okrouhlík J. 2015: Management populací evropsky významných druhů hmyzu v České republice: Páchník hnědý (*Osmoderma eremita*). Certifikovaná metodika, Biologické Centrum AV ČR, České Budějovice, 52 pp.
- Demek J. & Mackovčin P. [eds.] (2006): Zeměpisný lexikon ČR. Hory a nížiny. – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Brno, 580 pp.
- Grulich V. (2012): Red List of vascular plants of the Czech Republic: 3rd edition. – *Preslia*, 84: 631-645. (vlastní seznam na www.preslia.cz)
- Grulich V. (2017): Červený seznam cévnatých rostlin ČR. – *Příroda*, 35: 75–132.
- Hejda R., Farkač J. & Chobot K. [eds] 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí (Red List of threatened species of the Czech Republic. Invertebrates). - *Příroda*, Praha, 36: 1-612
- Chvojková, E. kol., 2011: Příručka k hodnocení významnosti vlivů na předměty ochrany lokalit soustavy Natura 2000, MŽP ČR.
- Kubát K., Hrouda L., Chrtěk J. jun., Kaplan Z., Kirschner J. & Štěpánek J. [eds.] (2002): Klíč ke květeně České republiky. 1. vydání. – 928 p., Academia, Praha
- Larsson M.J., Hedin J., Svensson G.P., Tolasch T. & Francke, W. 2003: The characteristic odour of *Osmoderma eremita* (Coleoptera: Scarabaeidae) identified as a male-released pheromone. *Journal of Chemical Ecology* 29: 575–587
- Quitt E. (1971): Klimatické oblasti ČSSR. – *Stud. Geogr.*, Brno, 16: 1-74 (mapa).
- Ranius T. 2001: Constancy and asynchrony of *Osmoderma eremita* populations in tree hollows. *Oecologia* 126(2): 208-215
- Ranius T. & Hedin J. 2001: The dispersal rate of a beetle, *Osmoderma eremita*, living in tree hollows. *Oecologia* 126: 363-370.
- Ranius T., Aguado L.O., Antonsson K., et al. 2005: *Osmoderma eremita* (Coleoptera, Scarabaeidae, Cetoniinae) in Europe. *Animal Biodiversity and Conservation* 28.1:1-44
- Roth, P., 2007: Metodika hodnocení významnosti vlivů při posuzování podle § 45i zákona č. 114/1992., o ochraně přírody a krajiny
- Skalický V. (1988): Regionálně fytogeografické členění ČSR. – In: Květena ČSR, díl 1., Academia, Praha, 103-121.
- Internetbased Crane Observation Ring Archive, <https://www.icora.de/>

on-line Geologická mapa ČR 1:50 000: <https://mapy.geology.cz/geocr50/>

on-line Půdní mapa ČR 1:50 000: <https://mapy.geology.cz/pudy>

portál AOPK: https://portal.nature.cz/publik_syst/ctihtmlpage.php?what=3&nabidka=hlavni

Geoportál ČÚZK: <https://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/>

Směrnice Rady č. 92/43/EHS

Vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně
přírody a krajiny, v platném znění

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění

V Mimoní, 15. 5. 2021

RNDr. Zdeňka Mrlíková

Příloha 1: Fotodokumentace k monitoringu páchníka hnědého (R. Čtvrtečka)

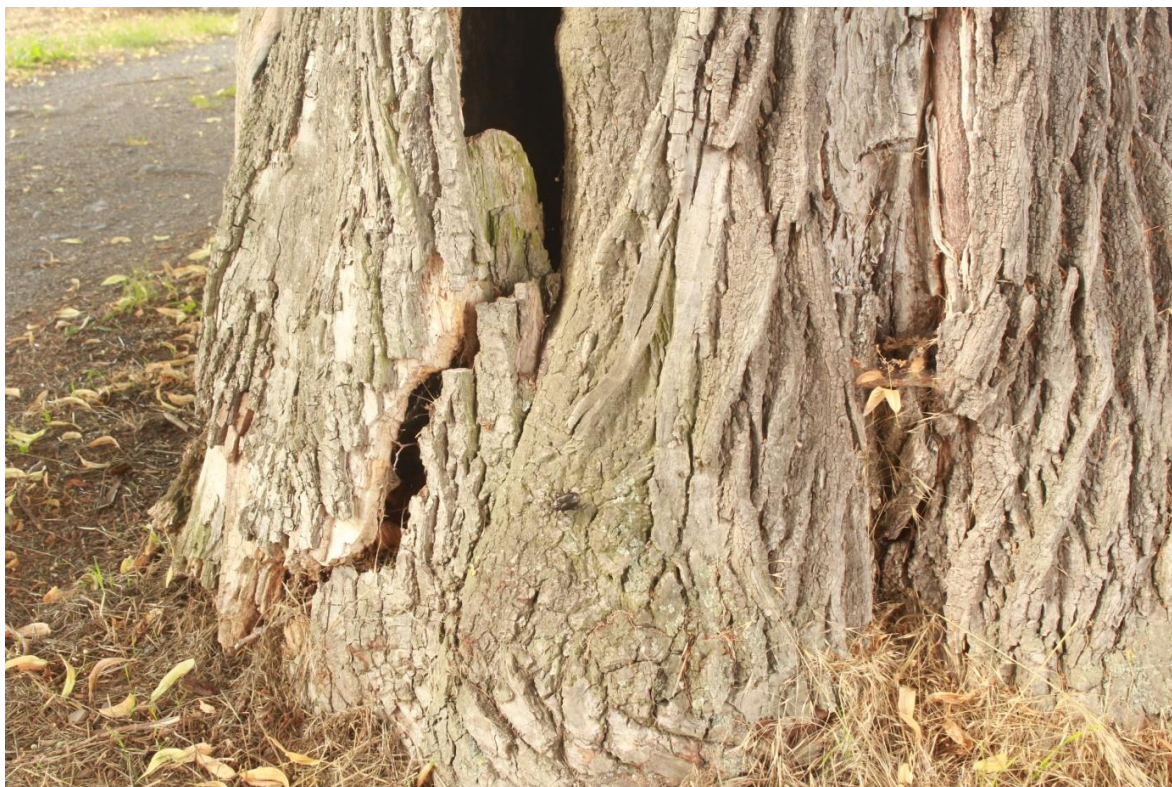

Obr. F1: Strom č. 5 na začátku aleje (vlevo).

Obr. F2: Páchník pohybující se na cestě u stromu č. 12.

Obr. F3: Strom č. 41.

Obr. F4: Dutina stromu č. 41 s páchníkem vně dutiny.

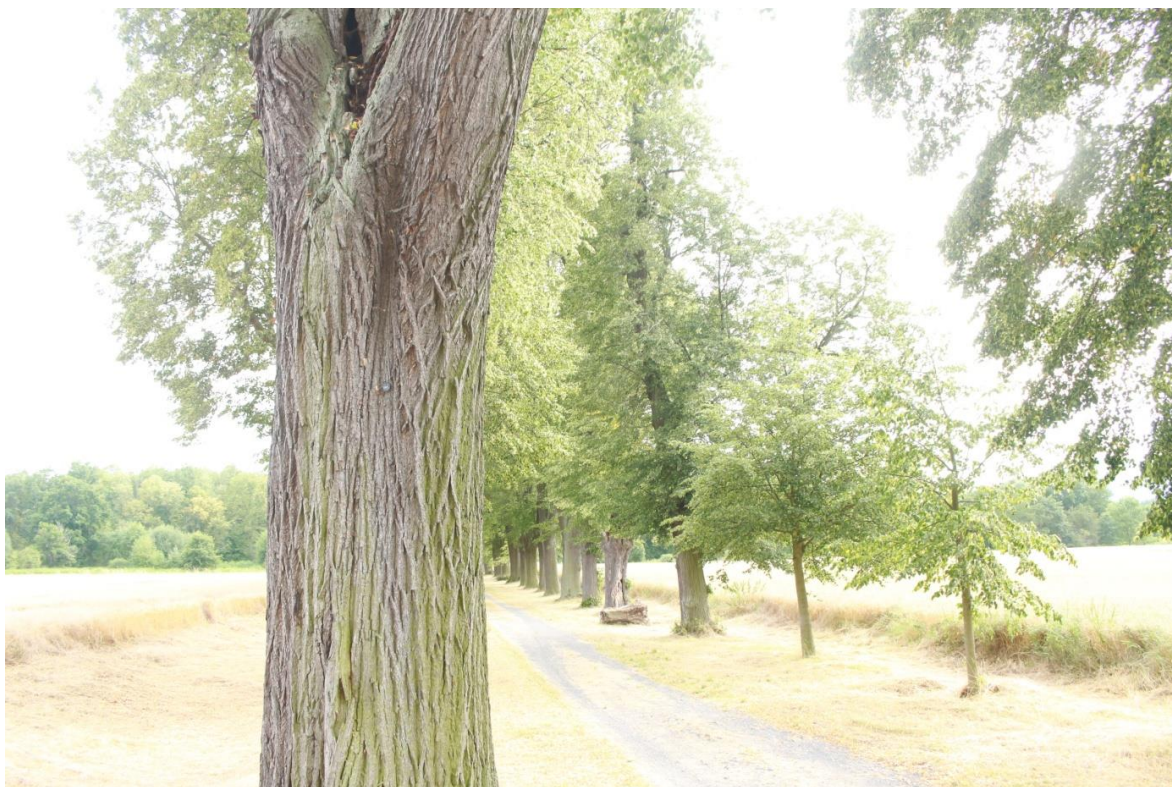
Obr. F5: Strom č. 48.

Obr. F6: Dutina stromu č. 48 s páchníkem uvnitř dutiny.

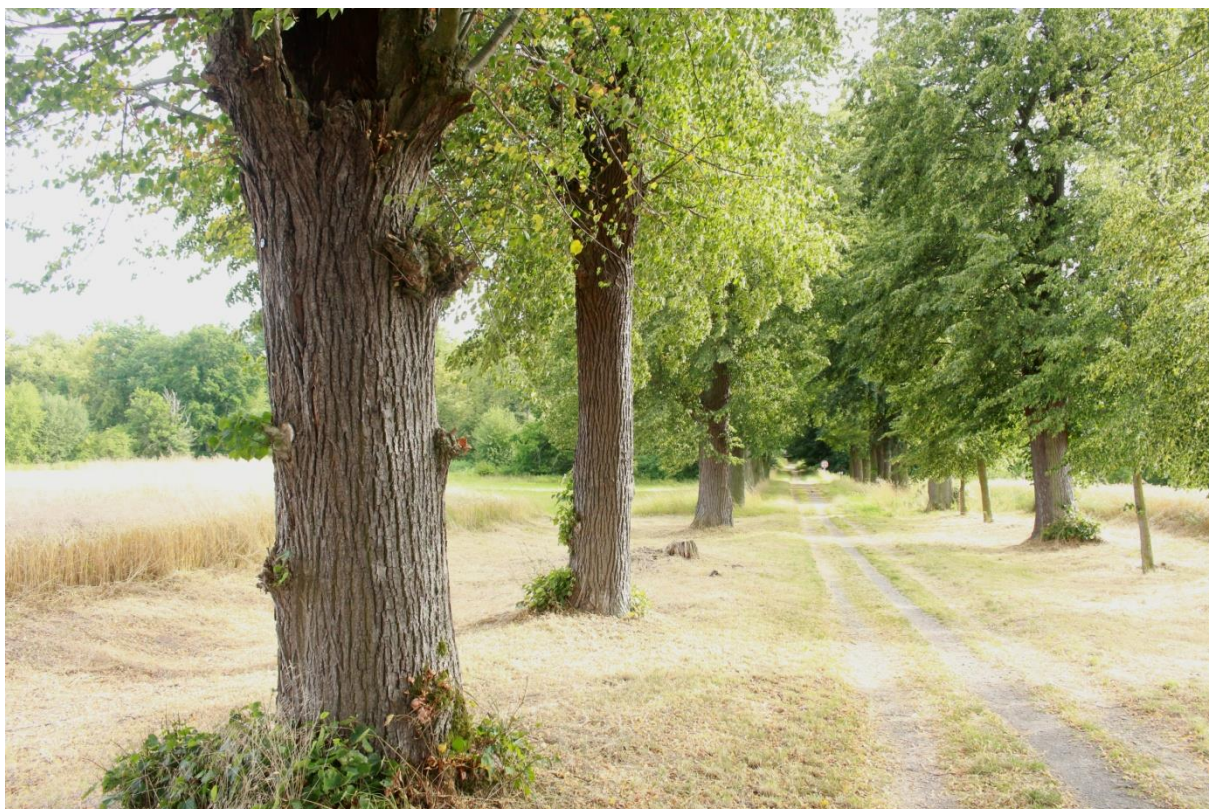
Obr. F7: Stromy č. 72 a č. 73.

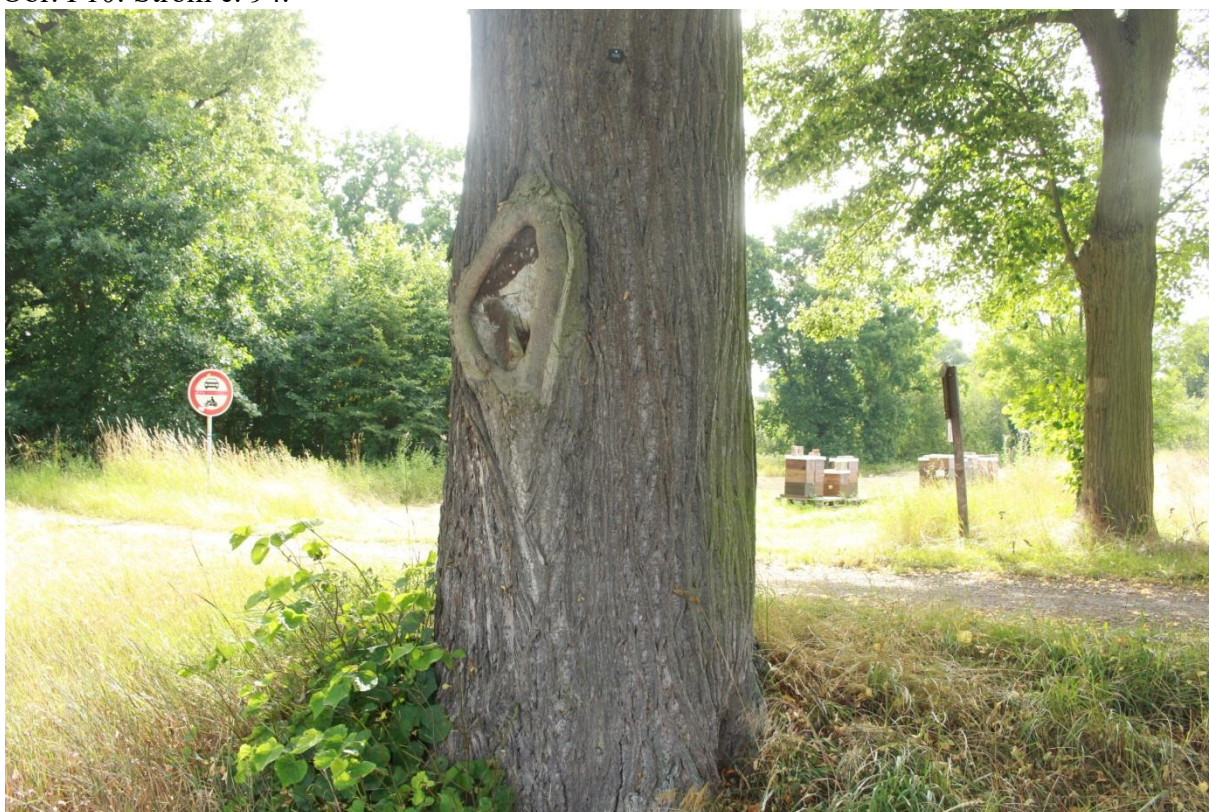
Obr. F8: Strom č. 79 nedaleko plánovaného přemostění.

Obr. F9: Strom č. 85 (vlevo) se nachází v trase plánovaného přemostění.

Obr. F10: Strom č. 94.

Obr. F11: Strom 106 na konci aleje u potoka.

Obr. F12: Strom č. 114 s nárazovou pastí.

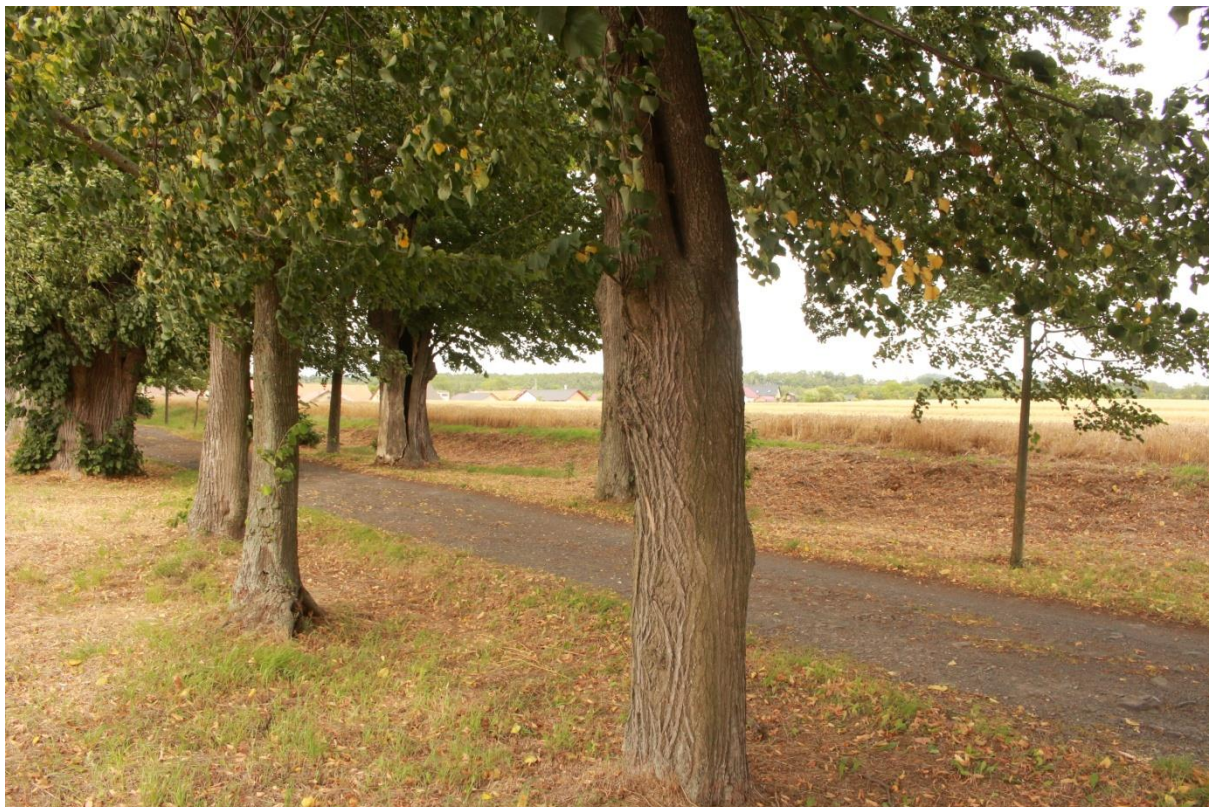
Obr. F13: Dutina stromu č. 114 s páčnickem na okraji dutiny.

Obr. F14: Strom č. 131 se nachází v trase plánovaného přemostění.

Obr. F15: Místo přemostění mezi stromy č. 131 a č. 133 (vpravo).

Obr. F16: Strom 176.

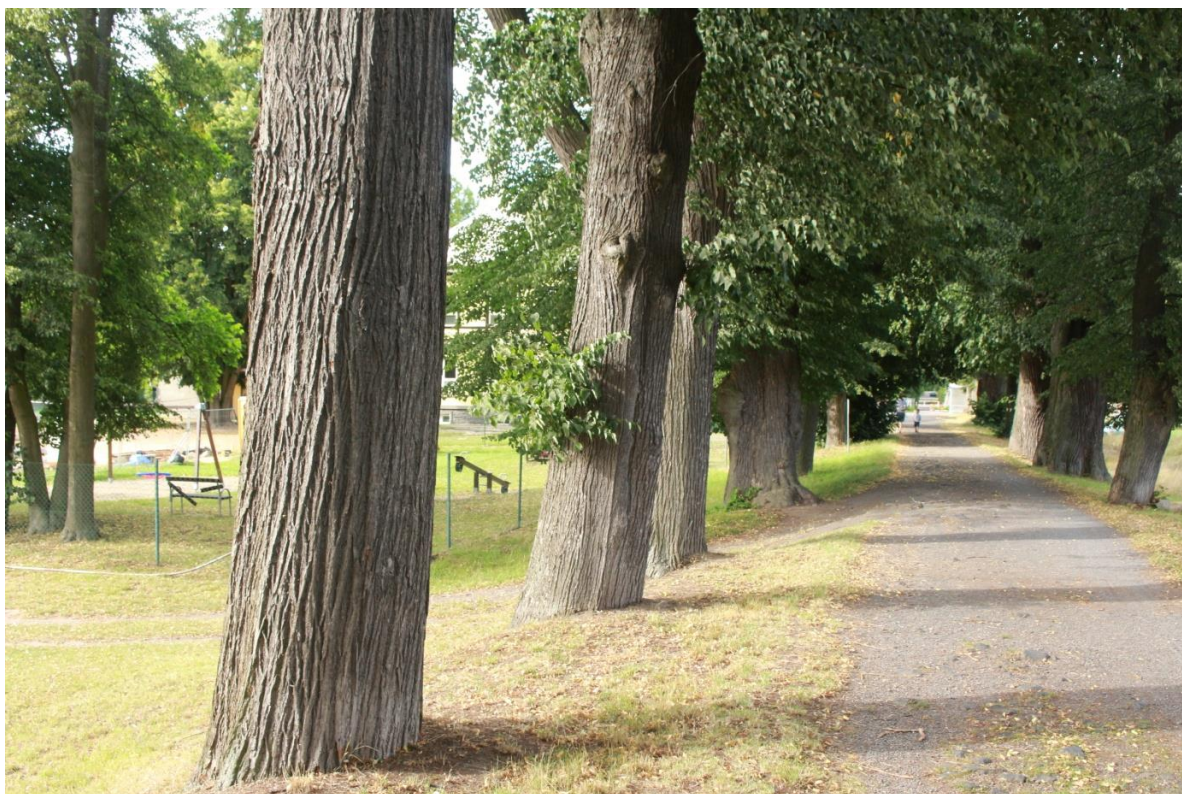
Obr. F17: Strom č. 181 s dutinou, ve které bylo nalezeno torzo skeletu páchníka.

Obr. F18: Strom č. 197.

Obr. F19: Dutina stromu č. 197 s páchníkem vně dutiny.

Obr. F20: Strom č. 306.

Obr. F21: Kovařík rezavý (*Elater ferrugineus*), nejvýznamnější predátor larev a kukel páchníka, byl nalezen v nárazových pastech na stromech č. 5 a č. 131.

Obr. F22: Nárazová past.

Obr. F23: Detail zavěšení epruvety s feromonem v nárazové pasti.

Fotodokumentace zkoumaného území

Nevhodné osevní postupy – monokultury řepky snižují potravní nabídku v krajině

Niva Bobřího potoka

Valbek, spol. s r.o.
Vaňurova 505/17
460 07 LIBEREC

VÁŠ DOPIS ZNAČKY/ZE DNE
27. 1. 2020

NAŠE ZNAČKA
KULK 7941/2020

VYŘIZUJE/LINKA/E-MAIL
Waldhauserová/621
irena.waldhauserova@kraj-lbc.cz

LIBEREC
18. února 2020

Stanovisko dle § 45i odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, k záměru „Silnice I/15 Zahrádky, obchvat“

Krajský úřad Libereckého kraje, odbor životního prostředí a zemědělství, jako orgán ochrany přírody příslušný podle § 77a odst. 4 písm. n) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), po posouzení žádosti o stanovisko z hlediska vlivu na soustavu Natura 2000 vydává v souladu s ustanovením § 45i odst. 1 zákona toto stanovisko:

Nelze vyloučit významný vliv záměru „Silnice I/15 Zahrádky, obchvat“ na evropsky významné lokality a ptačí oblasti, jejich předměty ochrany a celistvost soustavy Natura 2000.

Odůvodnění:

Záměrem je výstavba přeložky silnice I/15 o délce 3,27 km, která bude tvořit jižní obchvat obce Zahrádky. Začátek obchvatu je před křižovatkou se silnicí III/2626 a konec v křižovatce se silnicí I/9. Záměr je předkládán ve formě prostého zákresu do základní mapy v měřítku 1:10 000 a do katastrální mapy bez podrobnější projektové dokumentace.

Navrhovaná přeložka silnice kříží Valdštejnskou alej v její jižní části. Valdštejnská alej je součástí evropsky významné lokality (dále jen „EVL“) Zahrádky u České Lípy.

Předmětem ochrany EVL Zahrádky u České Lípy je populace brouka páchníka hnědého, jehož biotopem jsou staré listnaté stromy (převážně lípy) tvořící tuto alej, která je historickou, kulturní, přírodní a krajinnou dominantou. Záměr bude znamenat kácení některých stromů v aleji, které mohou přímo být biotopem páchníků, a také bude tvořit bariéru v dosud celistvé části předmětné EVL. Vzhledem k absenci podrobné projektové dokumentace a aktuálního průzkumu týkajícího se výskytu páchníka a stavu jeho populace jako předmětu ochrany EVL není tyto vlivy možné v současné době zcela přesně vymezit a specifikovat. To bude úkolem posouzení, které je nutné dle ustanovení §§ 45h a 45i odst. 2 zákona zpracovat.

Přeložka je budována v těsném sousedství ptačí oblasti Českolipsko - Dokeské pískovce a mokřady (dále jen „ptačí oblast“) a EVL Jestřebsko – Dokesko, které jsou v územním překryvu s chráněnou krajinnou oblastí Kokořínsko – Máchův kraj (dále jen „CHKO“).

Ad EVL Jestřebsko – Dokesko: Vzhledem k tomu, že předměty ochrany jsou buď biotopy, rostliny nebo živočichové, kteří se v blízkosti záměru nevyskytují a zároveň nejsou zdatnými migranty, je možné dovodit, že záměr může mít významný negativní vliv na EVL a její předměty ochrany, pokud do ní přímo zasahuje. To však není případ posuzovaného záměru.

Ad ptačí oblast: Je zřejmé, že přeložka silnice I/15 jižně od Zahrádek zasáhne do (potravního) biotopu či migrační trasy jednoho z předmětů ochrany ptačí oblasti, jeřába popelavého. Což vyplývá ze zjištění, která byla a jsou prováděna nejen v rámci probíhajícího posouzení vlivu Územního plánu Zahrádky na životní prostředí (SEA) a posouzení vlivu Konceptu Územního plánu Zahrádky na životní prostředí z r. 2011 a též z údajů v Nálezové databázi ochrany přírody.

Vzhledem k tomu, že v ptačí oblasti hnízdí nižší jednotky párů jeřába popelavého, nelze vyloučit významný negativní vliv záměru na tento předmět ochrany ptačí oblasti.

I když posuzovaný záměr není situován přímo CHKO, nachází se v její bezprostřední blízkosti a EVL Jestřebsko – Dokesko i ptačí oblast se zde rozkládají výhradně na území CHKO. Proto by se dle metodického pokynu MŽP, zjednodušeně řečeno, měla k záměru vyjádřit i Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, která je příslušným orgánem ochrany přírody k vyjádření na území CHKO.

Ing. Radka Vlčková
vedoucí oddělení ochrany přírody

Na vědomí:

KÚ Libereckého kraje, odbor životního prostředí a zemědělství, odd. posuzování vlivů na životní prostředí a IPPC
Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Regionální pracoviště Správa CHKO Kokořínsko – Máchův kraj

Česká 149
276 01 Mělník
tel.: 315 728 061
fax: 315 728 077
ID DS: ahwdypi
e-mail: kokorin@nature.cz
www.nature.cz

Ing. Jiří Bednář
Valbek, spol. s r.o.
Vaňurova 505/17
460 07 Liberec 3

NAŠE ČÍSLO JEDNACÍ: 00464/KK/20

VYŘIZUJE: Lumpe

DATUM: 29.7.2020

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, regionální pracoviště Správa chráněné krajinné oblasti Kokořínsko – Máchův kraj (dále jen „Správa“), jako orgán ochrany přírody příslušný podle ust. § 75 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 78 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále jen „zákon“), po posouzení záměru výstavby přeložky silnice I/15, která bude tvořit jižní obchvat obce Zahrádky, společnosti Valbek, spol. s r.o., Vaňurova 505/17, 460 07 Liberec 3, IČO 48266230 (dále jen „předkladatel“), podaného dne 4. 3. 2020, vydává v souladu s § 45i odst. 1 zákona toto

STANOVISKO

nelze vyloučit, že uvedený záměr může mít významný vliv na příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti.

Odůvodnění:

Záměrem je vybudování přeložky silnice I/15 pro odklonění dopravy z centra obce Zahrádky o délce 3,27 km v kategorii S 9,5/70. Tento záměr nezasahuje přímo do území evropsky významné lokality (dále jen „EVL“) Jestřebsko – Dokesko, ani do ptačí oblasti (dále jen „PO“) Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady, přesto by mohl mít vliv na předměty ochrany.

EVL Jestřebsko – Dokesko (CZ0514042), která je součástí národního seznamu evropsky významných lokalit, stanoveném nařízením vlády č. 318/2013 Sb., je určena k ochraně evropsky významných druhů rostlin a živočichů - konkrétně hlízovce Loeselova, koniklece otevřeného, popelivky sibiřské, srpnatky fermežové, vážky jasnoskvnné, vláskatce tajemného, vrkoče bažinného, páchníka hnědého a tesaříka alpského. Předmětem ochrany jsou rovněž biotopy - otevřené trávníky kontinentálních dun s paličkovcem a psinečkem, tvrdé oligo-mezotrofní vody s bentickou vegetací parožnatek, přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu Magnopotamion nebo Hydrocharition, přirozená dystrofní jezera a tůňe, evropská suchá vřesoviště, bezkolencové louky na vápnitých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách, vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpínského stupně, přechodová rašeliniště a tršoviště, prolákliny na rašelinném podloží, zásaditá slatiniště, jeskyně nepřístupné veřejnosti, bučiny asociace Luzulo-Fagetum, rašelinný les, středoevropské lišejníkové bory a acidofilní smrčiny.

Vzhledem k tomu, že záměr bude realizován mimo území EVL, nebudou zasaženy biotopy, které jsou předmětem ochrany, ani druhy, které jsou na tyto biotopy pevně vázané. Stavba zasáhne i do biotopu jednoho z předmětů ochrany, jehož nejbližší registrovaný nález v EVL je u Novozámeckého rybníka z lokality za hostincem Na Staré Poště, a to páchníka hnědého, který se reprodukuje ve Valdštejské aleji. I když doletová vzdálenost tohoto brouka je

poměrně malá, řádově několik stovek metrů, nelze asi zcela vyloučit případnou výměnu jedinců mezi těmito dvěma populacemi.

PO Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady (CZ0511007), vyhlášená nařízením vlády č. 598 ze dne 27. 10. 2004, je určena k ochraně populace jeřába popelavého (*Grus grus*), motáka pochopa (*Circus aeruginosus*), slavíka modráčka (*Luscinia svecica*), lelka lesního (*Caprimulgus europaeus*), skřivana lesního (*Lullula arborea*) a jejich biotopů. První tři druhy obývají mokřadní biotopy s rozsáhlejšími rákosinami, kde hnízdí a vyhledávají příležitostně i úkryt a potravu. Další dva druhy jsou obyvateli rozvolněných lesů, často borových na pískovém podloží, kde hnízdí na zemi a rovněž zde sbírají potravu.

Biotop skřivana lesního a lelka lesního je zcela odlišný od biotopu nalézajícím se v okolí stavby. Proto se tento záměr může dotknout pouze tří druhů obývajících mokřadní biotop. U slavíka modráčka nelze předpokládat delší zálety mimo hranice mokřadu, proto na tento druh nebude mít pravděpodobně přeložka silnice větší vliv než je tomu za současných podmínek. Moták pochop je dravec lovíci různorodou potravu. K tomu využívá různé typy prostředí, jak mokřadního, tak i okolních otevřených ploch. S oblibou zalétává na pole, kde loví hraboše, především v tzv. myších letech. Záměr zasáhne do loveckého teritoria tohoto druhu tím, že jej zmenší a rozdělí, a rovněž může být důvodem přímého ohrožení při střetu lovícího jedince, s projíždějícími vozidly, neboť je budou lákat drobní živočichové v okolí silnice, především dojde-li k jejich zranění. U tohoto druhu tedy významný vliv vyloučit nelze. Navíc mohou být stejným způsobem ohroženi jedinci hnízdící na rybnících mimo PO, ale mající k ní určitý vztah (např. mláďata od tamních párů, překrývání potravních teritorií apod.).

Jeřáb popelavý hnízdí na Novozámeckém rybníku od roku 1990 v počtu 3 – 5 párů. Pro celou PO je odhadováno 10 – 15 párů. Páry s mláďaty žijí zpočátku skrytě, později vycházejí do okolních luk a polí za potravou, která je převážně živočišná. Využívají především pole a louky v blízkém okolí rybníka, takže i pole u hostince Na Staré Poště. Po dosažení vzletnosti mláďat a v mimohnízdním období hledají potravu na okolních polích a loukách, upřednostňují přitom pole po kukuřici. Preference určitých partií zemědělské půdy v okolí závisí na osevu a dostupnosti potravy. Pole východně od Novozámeckého rybníka, tedy v místech předpokládané stavby přeložky silnice I/15, patří k nejvyhledávanějším a lze na nich pozorovat jeřáby v různých částech roku. Vyskytují se zde jak rodiny s nevzletnými mláďaty z okolních hnízdních lokalit mimo PO, tak vzletná mláďata z Novozámeckého rybníka, tedy z PO, což bylo doloženo barevným značením. V předjaří a na podzim, často i v létě, se zde často vyskytují větší skupiny v počtu do cca 60 ex. Nejedná se tedy pouze o místní ptáky, ale mohou zde být zastoupeni i jedinci z jiných regionů, jak bylo rovněž doloženo barevným kroužkováním. Tato místa mají proto i nadregionální význam a slouží jako shromaždiště jeřábů buď před odletem do zimovišť nebo se zde sdružují nehnízdící ptáci. V posledních letech u Novozámeckého rybníka jeřábi i zimují a létají se krmí na tato pole, pokud jsou vhodně oseta. U jeřába popelavého proto vzhledem k nízkému počtu párů hnízdících v PO a využívání území vytyčené záměrem jako významné potravní lokality i jedinci a páry z PO, Správa nemůže vyloučit významný negativní vliv na předmět ochrany PO.

Z výše uvedených důvodů Správa **nemůže významný vliv** na příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost EVL či PO **vyloučit**.

POUČENÍ O OPRAVNÉM PROSTŘEDKU:

Toto stanovisko není rozhodnutím orgánu ochrany přírody vydaným ve správním řízení a nelze se proti němu odvolat.

Ing. Ladislav Půžek
Ředitel regionálního pracoviště
Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Správa chráněné krajinné oblasti Kokořínsko - Máchův kraj
Česká 149
276 01 Mělník

Česká 149
276 01 Mělník
tel.: 315 728 061
fax: 315 728 077
ID DS: ahwdypi
e-mail: kokorin@nature.cz
www.nature.cz

Ing. Jiří Bednář
Valbek, spol. s r.o.
Vaňurova 505/17
460 07 Liberec 3

NAŠE ČÍSLO JEDNACÍ: 00967/KK/21

VYŘIZUJE: Lumpe

DATUM: 10.5.2021

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, regionální pracoviště Správa chráněné krajinné oblasti Kokořínsko – Máchův kraj (dále jen „Správa“), jako orgán ochrany přírody příslušný podle ust. § 75 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 78 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále jen „zákon“), po posouzení záměru výstavby přeložky silnice I/15, která bude tvořit jižní obchvat obce Zahrádky, společnosti Valbek, spol. s r.o., Vaňurova 505/17, 460 07 Liberec 3, IČO 48266230 (dále jen „předkladatel“), podaného dne 29. 4. 2021, vydává v souladu s § 45i odst. 1 zákona toto

STANOVISKO

nelze vyloučit, že uvedený záměr může mít významný vliv na příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti.

Odůvodnění:

Záměrem je vybudování přeložky silnice I/15 pro odklonění dopravy z centra obce Zahrádky o délce 3,27 km v kategorii S 9,5/70. Situace záměru je provedena ve dvou variantách, lišících se vedením trasy obchvatu mezi body napojení na současné komunikace I/9 a I/15. Tento záměr nezasahuje přímo do území evropsky významné lokality (dále jen „EVL“) Jestřebsko – Dokesko, ani do ptačí oblasti (dále jen „PO“) Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady, přesto by mohl mít vliv na předměty ochrany.

EVL Jestřebsko – Dokesko (CZ0514042), která je součástí národního seznamu evropsky významných lokalit, stanoveném nařízením vlády č. 318/2013 Sb., je určena k ochraně evropsky významných druhů rostlin a živočichů - konkrétně hlízovce Loeselova, koniklece otevřeného, popelivky sibiřské, srpnatky fermežové, vážky jasnoskvnné, vláskatce tajemného, vrkoče bažinného, páchníka hnědého a tesaříka alpského. Předmětem ochrany jsou rovněž biotopy - otevřené trávníky kontinentálních dun s paličkovcem a psinečkem, tvrdé oligo-mezotrofní vody s bentickou vegetací parožnatek, přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu Magnopotamion nebo Hydrocharition, přirozená dystrofní jezera a tůňe, evropská suchá vřesoviště, bezkolencové louky na vápnitých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách, vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpínského stupně, přechodová rašeliniště a třasoviště, prolákliny na rašelinném podloží, zásaditá slatiniště, jeskyně nepřístupné veřejnosti, bučiny asociace Luzulo-Fagetum, rašelinný les, středoevropské lišejníkové bory a acidofilní smrčiny.

Vzhledem k tomu, že záměr bude realizován mimo území EVL, nebudou zasaženy biotopy, které jsou předmětem ochrany, ani druhy, které jsou na tyto biotopy pevně vázané. Stavba však zasáhne do biotopu jednoho z předmětů ochrany, jehož nejbližší registrovaný nález v EVL je u Novozámeckého rybníka z lokality za hostincem Na Staré Poště, a to páchníka hnědého, který se reprodukuje ve Valdštejnské aleji. I když doletová vzdálenost tohoto

brouka je poměrně malá, řádově několik stovek metrů, nelze však vyloučit případnou výměnu jedinců mezi těmito dvěma populacemi.

PO Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady (CZ0511007), vyhlášená nařízením vlády č. 598 ze dne 27. 10. 2004, je určena k ochraně populace jeřába popelavého (*Grus grus*), motáka pochopa (*Circus aeruginosus*), slavíka modráčka (*Luscinia svecica*), lelka lesního (*Caprimulgus europaeus*), skřivana lesního (*Lullula arborea*) a jejich biotopů. První tři druhy obývají mokřadní biotopy s rozsáhlejšími rákosinami, kde hnízdí a vyhledávají příležitostně i úkryt a potravu. Další dva druhy jsou obyvateli rozvolněných lesů, často borových na pískovém podloží, kde hnízdí na zemi a rovněž zde sbírají potravu.

Biotop skřivana lesního a lelka lesního je zcela odlišný od biotopu nalézajícím se v okolí stavby. Proto se tento záměr může dotknout pouze tří druhů obývajících mokřadní biotop. U slavíka modráčka nelze předpokládat delší zálety mimo hranice mokřadu, proto na tento druh nebude mít pravděpodobně přeložka silnice větší vliv než je tomu za současných podmínek. Moták pochop je dravec lovcí různorodou potravu. K tomu využívá různé typy prostředí, jak mokřadního, tak i okolních otevřených ploch. S oblibou zalétává na pole, kde loví hraboše, především v tzv. myších letech. Záměr zasáhne do loveckého teritoria tohoto druhu tím, že jej zmenší a rozdělí, a rovněž může být důvodem přímého ohrožení při střetu lovcího jedince, s projíždějícími vozidly, neboť je budou lákat drobní živočichové v okolí silnice, především dojde-li k jejich zranění. U tohoto druhu tedy významný vliv vyloučit nelze. Navíc mohou být stejným způsobem ohrožení jedinci hnízdící na rybnících mimo PO, ale mající k ní určitý vztah (např. mláďata od tamních párů, překrývání potravních teritorií apod.). Danou situaci u motáka pochopa neřeší ani úprava trasy, neboť obě varianty jsou umístěny uvnitř potravní lokality tohoto ohroženého druhu.

Jeřáb popelavý hnízdí na Novozámeckém rybníku od roku 1990 v počtu 3 – 5 párů. Pro celou PO je odhadováno 10 – 15 párů. Páry s mláďaty žijí zpočátku skrytě, později vycházejí do okolních luk a polí za potravou, která je převážně živočišná. Využívají především pole a louky v blízkém okolí rybníka, včetně pole u hostince Na Staré Poště. Po dosažení vzletnosti mláďat a v mimohnízdním období hledají potravu na okolních polích a loukách, upřednostňují přitom pole po kukuřici. Preference určitých partií zemědělské půdy v okolí závisí na osevu a dostupnosti potravy. Pole východně od Novozámeckého rybníka, tedy v místech předpokládané stavby přeložky silnice I/15, patří k nejvyhledávanějším a lze na nich pozorovat jeřáby v různých částech roku. Vyskytují se zde jak rodiny s nevzletnými mláďaty z okolních hnízdních lokalit mimo PO, tak vzletná mláďata z Novozámeckého rybníka, tedy z PO, což bylo doloženo barevným značením. V předjaří a na podzim, často i v létě, se zde často vyskytují větší skupiny v počtu do cca 60 ex. Nejedná se tedy pouze o místní ptáky, ale mohou zde být zastoupeni i jedinci z jiných regionů, jak bylo rovněž doloženo barevným kroužkováním. Tato místa mají proto i nadregionální význam a slouží jako shromaždiště jeřábů buď před odletem do zimovišť nebo se zde sdružují nehnízdící ptáci. V posledních letech u Novozámeckého rybníka jeřábi i zimují a létají se krmít na tato pole, pokud jsou vhodně oseta. Obě varianty, podobně jako u motáka pochopa, protínají potravní lokalitu jeřábů a odklon trasy od původního návrhu cca o 50 - 150 m dále severněji od Bažantnice a rybníka Jílovka bohužel neřeší negativní zásah do tohoto prostředí. U jeřába popelavého proto vzhledem k nízkému počtu párů hnízdících v PO a využívání území vytyčené záměrem jako významné potravní lokality i jedinci a páry z PO, Správa nemůže vyloučit významný negativní vliv na předmět ochrany PO.

Z výše uvedených důvodů Správa **nemůže významný vliv** na příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost EVL či PO vyloučit.

POUČENÍ O OPRAVNÉM PROSTŘEDKU:

Toto stanovisko není rozhodnutím orgánu ochrany přírody vydaným ve správním řízení a nelze se proti němu odvolat.

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
regionální pracoviště
Správa chráněné krajinné oblasti Kokořínsko - Máchuv kraj
Česká 149
276 01 Mělník
Ing. Ladislav Pořízek
ŘEDITEL REGIONÁLNÍHO PRACOVISTĚ

V Praze 5. 8. 2020

Vyjádření k trase jižního obchvatu obce Zahrádky – přeložka silnice I/15.

Trasa obchvatu obce Zahrádky je podle mapového zákresu vedena od silnice I/9, kde se napojuje okružní křižovatkou asi 300 m jižně od hotelu Pošta v Zahrádkách po odbočku na Kvítkov ze silnice I/15. Délka trasy je 3,27 km. Trasa je vedena převážně po zemědělské půdě, přetíná cestu s alejí letitých lip (Valdštejnská alej), silnici Zahrádky – Holany a železniční trať Česká Lípa – Litoměřice.

Z hlediska ochrany ptáků je uvedený záměr velmi problémový, neboť zasáhne do potravních teritorií všech druhů, které vyhledávají potravu na polích. Jedná se především o druhy lovcí hlodavce – káně lesní, poštolka obecná, moták pochop, luňák červený, luňák hnědý, volavka popelavá, dále ptáky zrnožravé nebo sbírající hmyz v době výchovy mláďat. Všichni tito ptáci mohou být ohroženi zmenšením prostoru potravního teritoria (loví a sbírají většinou dále od silnice, takže se omezení nevztahuje pouze na vlastní těleso silnice) a rovněž nebezpečím přímého střetu s projíždějícími vozidly. Někteří jedinci využívají silnici ke sbírání hmyzu na teplém silničním povrchu nebo sbírání semen navátých do různých prohlubní při okraji silnice.

Druh, který tuto oblast nejvíce využívá, je jeřáb popelavý (*Grus grus*), kriticky ohrožený druh podle zák. 114/1992 Sb. Podle pozorování místních ornitologů, databáze České společnosti ornitologické a výsledků kroužkování jeřábů, se v těchto místech zdržují jednotlivé páry i hejna v počtech několika desítek jedinců (do 80 ex.) v závislosti na ročním období. Za potravou sem chodí rodiny s mláďaty z okolních rybníků a zdržují se zde skupiny nehnízdících ptáků a jeřábů v premigračním období. Důležitým faktorem atraktivity prostředí je aktuální osev. Jeřábi silně preferují kukuřičná pole po sklizni, kdy vyhledávají vypadlá zrna nebo neposbírané klasy. V jarním období a časném létě vyhledávají pole s obilím (pšenice, ječmen). Důležitá je však i konfigurace terénu, neboť jeřábi potřebují k tomu, aby se cítili bezpečně, dostatečný rozhled a zároveň možnost být dostatečně kryti. Proto využívají různé deprese nebo terénní vlny, za nimiž lze zmizet z dohledu. Pole s plánovanou výstavbou obchvatu patří k nejčastěji využívaným, pravděpodobně kvůli vhodnému terénu a vhodným osevním postupům. Zrušením či prostorovým omezením této lokality (nelze předvídat rozsah důsledku takového zásahu do krajiny) dojde ke změnám potravního chování jeřábů, kteří budou využívat jiné plochy, ovšem s tím, že budou méně vhodné, což se dá vyvodit z toho, že v současnosti si vybírají právě tyto. Navíc dochází k prvním stížnostem zemědělců ohledně páchání škod na mladých kulturách kukuřice. Při omezení potravních teritorií budou škody koncentrovány na menší území a tím mohou být větší a citelnější především v jarním období.

Obchvat Zahrádek v této trase proto považujeme za nevhodný jak pro vývoj místní populace jeřába popelavého, tak pro jeřáby, kteří pocházejí z jiných regionů (velké počty jeřábů nemohou pocházet

Česká společnost ornitologická

Na bělidle 34, 150 00 Praha-Smíchov | 777 330 355 | cso@birdlife.cz | www.birdlife.cz

pouze z Českolipska). Navíc vedení v relativně malé vzdálenosti od rybníka Jílovka (cca 150 m) může rovněž přinášet riziko kolizí při přeletech vodních ptáků.

Na základě podkladů Skupiny pro výzkum a ochranu jeřába popelavého v ČR

Zdeněk Vermouzek
ředitel